אונזערע
טעלעפאן נומערן
זענען
6830
6831 } טריניטי

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

אונזער
אפיס
איז אין
542
דאנדעס וועסט

VOLUME XVII No 7402 | Friday, September 12th, 1930 | יום ו', י"ט אלול, פרשה תבוא, תר"צ. | טאראנטא, פרייטאג דער 12־טער סעפטעמבער, 1930. | PRICE THREE CENTS

N Y Public Library
476 Fifth Ave
NEW YORK N Y

TILDEN FOUNDATIONS

פוילישער דיקטאטאר פילסודסקי פארשפארט אין תפיסה סאציאליסטישע און פויערים פירער

„אייזערנער קנאפעל" פון פילסודסקי'ן ווערט ברוטאלער ערב די לאנד־וואהלען. — אלע ארעסטירטע זענען געווען דעפוטאטען און האבען זיך געגרייט צו די וואהלען פון 16־טען נאוועמבער.

„ארונטער מיט פילסודסקי'ן" שרייט מען

ווארשע, סעפט. 11.

פופצעהן געוועזענע סיים דעפוטאטען און פיהרער פון דער אפאזיציע, זענען ארעסטירט געווארען פון דעם אינערן מיניסטער סילארקאווסקי, אויף א פאראָרדנונג וואס איז ארויסגעגעבען געווארען פון דעם זעלבסט־געקרוינטען פוילישען דיקטאטאר יאזעף פילסודסקי. פון די פופצעהן ארעסטירטע זענען 9 פארהאלטען געווארען אין ווארשע און די איבעריגע זענען איינגעשפארט געווארען אין זייערע היימען אין די פראווינץ־שטעדט.

דער ארעסט אויף די פופצעהן געוועזענע דעפוטאטען און פיהרער פון דער רעגירונגס־אפאזיציע ווערט באטראכט אלס בלויז אן אנשרעקונגס־אקט מצד דער רעגירונג, אין פארבינדונג מיט די אנקומענדע לאנד־וואהלען וועלכע דארפען פארקומען דעם 16־טען נאוועמבער.

פילסודסקי האט זיך דערשראקען איבער דעם, וואס די לינקע און צענטער פארטייען האבען פארמירט אן איינהייטליכען וואהל־בלאק, און זונטאג האט דער פאראייניגטער בלאק געזאלט אנהויבען אין ווארשע און אין אנדערע שטעדט א העפטיגען וואהלען־קאמפיין.

זעקס פון די ארעסטירטע זענען סאציאליסטען, פיער זענען פון דער פויערים פארטיי, איינער פון דער נאציאנאלער ארבייטער פארטיי, נאך איינער, פון די נאציאנאלע דעמאקראטען, בעת די נעמען פון 3 אנדערע, און צו וועלכע פארטייען זיי באלאנגען, איז נאך ניט באקאנט.

דער ארעסט פון די פופצעהן אפאזיציע פיהרער האט ארויסגערופען איבער'ן גאנצען לאנד א געוואלדיגען אינטערעס.

„ארונטער מיט פילסודסקי'ן" שרייט מען אין די גאסען

דעם ערשטען קבלת־פנים וואס פילסודסקי האט היינט באקומען ווען ער האט היינט אנגעהויבען זיין קאמף מיט דער אפאזיציע אין סיים, זענען געווען די געשרייען פון הונדערטער פארזאמעלטע „ארונטער מיט פילסודסקי'ן". אלס רעזולטאט פון די ארעסטען זענען גאסען־דעמאנסטראציעס ארראנזשירט געווארען און טויזענטער מענשען האבען געשריען און געשימפט דעם פוילישען דיקטאטאר.

טאם מור ווידער ערוועהלט פרעזידענט פון קאנגרעס

צום 12־טען מאל איז טאם מור, ווידערערוועהלט געווארען פרעזידענט פון דעם קאנאדער טריידס און לייבאר קאנגרעס, ביי דער 46־טער קאנווענשאן וואס איז דא אפגעהאלטען געווארען. דזשיימס סימפסאן איז דערוועהלט געווארען וויס־פרעזידענט, און פ. דרייפער פון אטאווא, איז דערוועהלט געווארען אלס סעקרעטאר־טרעזשורער צום 31־טען טערמין.

טאקיא איז די דריטע גרעסטע שטאדט אין דער וועלט

טאקיא, סעפט. 11.

די באפעלקערונג פון טאקיא, וועלכע איז די הויפטשטאדט פון יאפאן, באשטעהט פון איבער פינף מיליאן מענשען, און לויט א צענזוס וואס איז דא פארעפענטליכט געווארען, איז זי די דריטע גרעסטע שטאדט אין דער וועלט.

א „נומערוס־קלאוזוס" פאר דעסקלאסירטע אין רוסלאנד

מאסקווע, סעפט. 11.

לויט א נייער פארארדנונג וועלען די קינדער פון אלע „לישעניצי", דאס מיינט רעכטלאזע אדער דעקלאסירטע, ניט צוגעלאזען ווערען אין די אוניווערזיטעטען פון אוקראינע.

די דאזיגע גזירה, וואס ריהרט אן הויפטזעכליך אידישע קינדער, איז ניט פארבונדען מיט אנטיסעמיטיזם נאר מיט מאנגעל אין פלאץ. אין אלע אוניווערזיטעטען פון אוקראינע איז דא פלאץ פאר בלויז 33 טויזענט סטודענטען, אבער אפליקאנטען זענען דא 55 טויזענט. מען איז צוליעב דעם געצוואונגען איינצופיהרען א נומערוס נולוס געגען א געוויסער צאהל סטודענטען, און די קינדער פון ניט־פראלעטאריער זענען די הויפט קרבנות.

מעלטשעט זאגט. מארשאל'ס אויפטואונגען וועלען קיינמאל ניט פארגעסען ווערען

ניו יארק, סעפט. 11.

אין א סטייטמענט וואס איז דא פארעפענטליכט געווארען פון דעם פאראייניגטען אידישען קאמפיין, האט לארד מעלטשעט וועלכער געפינט זיך דא צו גאסט, אויסגעדריקט זיין גרויסען באדויערען אויף'ן פארלוסט פון דעם גרויסען אידישען פיהרער אין אמעריקא, וועלכער איז געשטארבען פונקט מיט א יאר צוריק, דעם 11־טען סעפטעמבער 1929, באלד נאכדעם ווי עס איז אונטערגעשריבען געווארען אין צוריך דער אפמאך פון דער אידישער אגענטור.

„די גרויסע ארבייטען וואס מארשאל האט באוויזען צו אויפטאן לטובת דעם מזרח און צענטראל אייראפעאישען אידענטום וועלען שטענדיג פארבלייבען אלס א ביישפיעל וויפיעל א מענש קאן אויפטאן ווען ער פארמאגט די נויטיגע מאס קוראזש, כאראקטער, אינטעליגענץ און אויסדויער", האט ער געזאגט.

„מארשאל'ס טויט", האט ער ווייטער געזאגט, „איזגעוועזען א פארלוסט פאר טער געזאגט, „איז געווען א פארלוסט פאר דארפען איז נאך אזעלבע מארשאלס. איך בין זיכער, אז זיין נאמען וועט שטענדיג בלייבען איינגעקריצט אין אונזער זכרון", האט ער פארענדיגט.

מאריס ראטענבערג און מ. ברעסלער, וועלכע זענען די נאציאנאלע טשערלייט פון דעם פאראייניגטען אידישען קאמפיין, האבען אויך דערמאנט מארשאל'ס אקטיוויטעט אין פארבינדונג מיט דער אידישער הילפס ארבייט.

פעקסטאה האלט ערשטע רעדע אין פארלאמענט

אטאווא, סעפט. 11.

דעפוטאט סעם פעקטאר פון טאראנטא, האט היינט געהאלטען אין פארלאמענט זיין ערשטע רעדע. ער האט געפרעגט דער רעגירונג אויב זי האט אין זינען צו אויסגעבען א טייל פון די 20 מיליאן דאלאר צו אויסבויען א נייעם פאסט אפיס אין טאראנטא.

טראץ דעם וואס דער פרעמיער האט איהם גארניט געענטפערט אויף דער פראגע, איז אבער פעקטאר שטארק באגריסט געווארען מיט אויסגעשרייען פון דער ליבעראלער זייט, ווען ער האט זיך אויפגעשטעלט ריידען.

אל. סינגער האט פארלוירען טיטול

ניו יארק, סעפט. 11.

דער אידישער לאיטוועיט טשעמפיאן אל. סינגער, וועלכער האט געוואונען די טשעמפיאנשיפ פון דעם איטאליענישען פאיטער סעמי מאנדעל, האט היינט אוונט פארלוירען זיין טיטול צום באריהמטען קעמפער מעקליירען.

א מעשה מיט פיש...

פארטלאנד, ארעגאן, סעפט. 10.

דא איז פארגעקומען די פאלגענדע קאמישע פאסירונג:

קענעט און דזשאהן פישער זענען ארעסטירט געווארען פון ארט פיש, דער דעפיוטי פיש ווארדען, אויף א קלאגע פאר באזיצען אונגעזעצליך א טראק מיט פיש. דער דעפיוטי פיש האט דערצעהלט, אז אל פישבארן איז געקומען צו איהם און האט איהם דערצעהלט, אז דער טראק מיט פיש פון די פישער ברידער האט זיך איבערגעקעהרט.

לויט ווי פיש האט איבערגעגעבען, האבען די פישערס גע'טענעה'ט, אז ס'איז זייערע פיש, אבער פיש האט דערווייל אריינגעשטעלט די פיש אין קאלד סטארעדזש ביז עס וועט באשטעטיגט ווערען אויב די פיש באלאנגט צו די פישערס אדער ניט.

אויסטראליע וועט ניט אהיינפירען פוטער פון קאנגרעס

מעלבורן, אויסטראליע, סעפט. 11.

מיט'ן צוועק כדי ניט צו קאנקורירען מיט דעם קאנאדער פארמער, האט די רעגירונג פון אויסטראליע באשלאסען צו אפשטעלען דעם עקספארט פון איהרע מילכיגס־פראדוקטען, איבערהויפט פוטער, קיין קאנאדע.

די אויסטראלישע רעגירונג וויל אז דער קאנאדער מארק זאל ניט געשטערט ווערען פון איהרע עקספארטירטע פראדוקטען.

וויל פארקויפען זיין קערפער פאר א שטיקעל ברויט

האמילטאן, סעפט. 11.

אן אדווערטייזמענט איז דא דערשינען, וואו א יונגערמאן פון 23 יאר, באט אן צו פארקויפען זיין קערפער פאר מעדיצינישע אדער וויסענשאפטליכע שטודיען, פאר א שטיקעל ברויט וואס מען זאל געבען זיין יונגער פרוי און זיין בייבי.

וועט קריגען דעם העכסטען ארדען

לאנדאן, סעפט. 11.

לויט ווי עס איז דא באריכטעט געווארען, וועט לארד מעלטשעט (סער אלפרעד מאנד) באלד קריגען דעם „גארטער" ארדען, וואס איז די העכסטע אויסצייכנונג אין ענגלאנד.

בריאנ'ס „פאן־אייראפע" פלאן ווארים אויפגענומען פון פעלקער־ליגע

זשענעווא, סעפט. 11.

דער באליעבטער פלאן פון דעם אלטען פראנצויזישען שטאטסמאן און איצטיגען פראנצויזישען אויסערן מיניסטער אריסטיד בריאן, צו פארוואנדלען אייראפע אין א „פאראייניגטע שטאטען פון אייראפע", האט היינט באקומען א ווארימע אויפנאהמע, בעת בריאן האט דעם פלאן אויפגעוויקעלט פאר דער פעלקער־ליגע. 51 פארטרעטער פון פארשידענע לענדער האבען זיך צוגעהערט מיט דעם גרעסטען אינטערעס צו זיין שטארקען אפיעל, אז די פעלקער־ליגע זאל גוטהייסען דעם דאזיגען פלאן און זאל העלפען איהם פארווירקליכען.

אויסדריקענדיג זיך אז אזא פאראייניגונג וואלט באזייטיגט די געפאהרען פון מלחמות און וואלט אויך געהאלפען די רואינירטע אייראפע צו שטעלען זיך אויף די פיס, זינט זי איז ארויסגעקומען רואינירט פון דער לעצטער וועלט־מלחמה, האט דער אלטער פראנצויזישער שטאטסמאן אויסגערופען מיט פאטאס צו די פארזאמעלטע: „זיבען־און־צוואנציג לענדער האבען דעם פלאן באטראכט און גוטגעהייסען, זיבען־און־צוואנציג לענדער האבען געזאגט „יא", און איצט איז דער פלאן פאר אייך. מארשירט פאראויס און פארענדיגט עס".

איידער בריאן האט גענומען דאס ווארט האט גערעדט דער קאנאדער פארטרעטער סער ראבערט בארדען. עס האט אויך גערעדט ענגלאנד'ס אויסערן מיניסטער האנ. ארטור הענדערסאן. ביידע האבען זיי אפעלירט פאר אנטוואפנונג נאך מעהרער און פאר אפשאפען פולשטענדיג די געפאהר פון מלחמות אויף דער וועלט.

בלוטיגע צוזאמענשטויסען אויף בערלינער גאסען צווישען קאמוניסטען און פאשיסטען ערב וואהלען

קאמוניסטען האבען ארראנזשירט ערב־וואהלען דעמאנסטראציעס. — פאשיסטען באפאלען די דעמאנסטראנטען, און די געשלעגען ענטוויקלען זיך אין א בלוט־באד. — צאהל פון קרבנות איז ניט באקאנט.

פאליציי שיסט אויף די מאסען

בערלין, סעפט. 11.

אין פארבינדונג מיט די קומענדע לאנד־וואהלען וואס דארפען פארקומען אין דייטשלאנד, דעם 14־טען סעפטעמבער, האבען די קאמוניסטען ארראנזשירט גאסען דעמאנסטראציעס נעכטען אוונט. מארשירענדיג איבער אלע טיילען פון דער שטאדט בערלין. אויף איינער פון די גאסען, די ווילהעלם־שטראסע, איז עס געקומען צו א געשלעג צווישען די דעמאנסטראנטען און פאשיסטען וועלכע האבען געוואלט צעטרייבען די דעמאנסטראנטען.

דאס געשלעג וואס האט זיך לכתחילה אנגעהויבען אויף א גאנץ לייכטען אופן, האט זיך אבער באלד ענטוויקעלט אין אן אמת'ער בלוט־באד. די פאליציי האט זיך דא אריינגעמישט, שיסענדיג איבער די קעפ פון די מאסען. א צאהל קרבנות פון ביידע צדדים זענען געפאלען, אבער די גענויע צאהל איז ניט באקאנט.

ווען די דעמאנסטראנטען איז שפעטער געלונגען צו צוקומען צום פרעזידענט'ס פאלאץ, זענען זיי באגעגנט געווארען פון א באוואפענטער וואך. די סאלדאטען האבען געווארנט די קאמוניסטען צו פארנאנדערגעהן זיך, און ווען די לעצטע האבען ניט אויסגעפאלגט די פארארדנונג, האבען זיי אנגעהויבען צו שיסען, דאן זענען זיי זיך צולאפען.

אלס רעזולטאט פון דער דעמאנסטראציע זענען הונדערטער דעמאנסטראנטען ארעסטירט געווארען, און אנדערע געפינען זיך אין האספיטעלער ליידענדיג פון שווערע וואונדען.

אין העדזשאס מוז מען היראטען צו פופצעהן יאר

ירושלים, סעפט. 11.

א באריכט וואס איז דא דערהאלטען געווארען פון העדזשאס מעלדעט, אז א געזעץ־פראיעקט איז דא פארגעשלאגען געווארען ביים קעניגליכען האט, לויט וועלכען יעדער זכר אדער נקבה אין עלטער פון 15 יאר מוזען חתונה האבען, אנדערש זענען זיי אויסגעזעצט צו א שטראף.

רעגיערונג איז גרייט צו באנייען פארהאנדלונגען מיט אמעריקא וועגען טיפער מאכען סט. לאורענס טייך

אמעריקאנער פארטרעטער אין קאנאדע פרעגט אן פרעמיער בענעט אויב ער איז גרייט צו אנהויבען פארהאנדלונגען וועגען טיפער מאכען דעם סט. לארענס וואסער־וועג. פרעמיער ענטפערט אז פארהאנדלונגען וועלען אנגעהויבען ווערען ווען ער וועט צוריקקומען פון אימפעריאלער קאנפערענץ.

אנטעריאה רעגיערונג שטארק אטאקירט פון האנ. פיטער הינען

אטאווא, סעפט. 11.

אלס קאנאדע'ס ענטפער אויף דער נאטע פון די פאראייניגטע שטאטען, אויב פרעמיער בענעט איז גרייט צו אנהויבען אויף דאס ניי פארהאנדלונגען מיט אמעריקא וועגען דעם פלאן אז ביידע שכנישע לענדער זאלען בשותפות אנהויבען טיפער מאכען דעם סט. לאורענס וואסער־וועג, מיט'ן צוועק אז גרויסע שיפען זאלען קאנען דורכפאהרען, האט מר. בענעט היינט צוגעשיקט א נאטע צו פרעזידענט הואווער, וואו אונזער פרעמיער פארזיכערט דער אמעריקאנער רעגירונג, אז ער איז גרייט צו באנייען די פארהאנדלונגען וועגען דעם דאזיגען פלאן, אבער דאס וועט ניט קאנען געטאן ווערען איידער ער, מר. בענעט, וועט צוריקקומען פון דער אימפעריאלער קאנפערענץ אין לאנדאן.

די אמעריקאנער נאטע איז איבערגעגעבען געווארען צום פרעמיער דורך אמעריקע'ס נייעם פארטרעטער אין קאנאדע, מר. האנפארד מעקניידער, וועלכעס ווערט באטראכט אלס דער ערשטער פון זיינע אפיציעלע אקטען.

אין דער אמעריקאנער נאטע ווערט אנגעוויזען, אז דער פרעמיער האט אין פארלויף פון זיינע קאמפיין־רעדעס פארזיכערט די קאנאדער וועהלער, אז אזוי שנעל ווי ער וועט דערוועהלט ווערען, וועט ער זעהן אז די ארבייט פון טיפער מאכען דעם סט. לאורענס וואסער וועג זאל אנגעהויבען ווערען אזוי שנעל ווי מעגליך, מיט'ן צוועק כדי צו געבען מענשען ארבייט. די אמעריקאנער רעגירונג שלאגט פאר, אז ביידע רעגירונגען זאלען באשטימען קאמישאנערס וועלכע זאלען שליכטען אלע איבעריגע מיספארשטענדנישען בנוגע דער דורכפיהרונג פון דעם פראיעקט.

עס איז דערביי כדאי צו דערמאנען זיך, אז דער ענין וועגען דעם סט. לאורענס וואסער־וועג איז אפגעבראכען געווארען 1928, ווען דער דאמאלסטיגער קאנאדער פרעמיער, מעקענזי קינג, האט געלאזט וויסען דער אמעריקאנער רעגירונג, אז צוליעב וויכטיגע אינערליכע אנגעלעגענהייטען וועט קאנאדע מוזען אפלייגען די פארהאנדלונגען וועגען דער פראגע.

ווען ביידע לענדער זאלען זיך איינינגען אויפ'ן פלאן פון טיפער מאכען דעם סט. לאורענס וואסער־וועג וועט אמעריקע'ס מידל־וועסט שטארק פראפיטירען פון דעם, און דאס זעלבע וועט אויך פראפיטירען דער אנדערער קאנאדער זייט, דורך דעם וואס פראכט וועט קאנען אריינגעפיהרט ווערען מיט גרויסע שיפען גלייך צו די באשטימטע פונקטען, אנשטאט עס זאל דארפען טראנספערירט ווערען.

הינען אטאקירט „קאנסערוואטיוו מאשין" אין אנטעריא

אטאווא, סעפט. 11.

דער געוועזענער ארבייטס מיניסטער, האנ. פיטער הינען, האט נעכטען געהאלטען איינע פון די שארפסטע רעדעס וואס דער פארלאמענט האט היינטיגען סעזאן געהערט. ער האט גאנץ באזונדערס אטאקירט די „פוילע (ראטטען) פאליטיק" פון דער „קאנסערוואטיווער מאשין" אין אנטעריא, וועלכע ער האט באשולדיגט, דיסקרימינירט געגען ארבייטס־לאזע וועמענ'ס פארטיי אנשויאונגען זענען אנדערע ווי די וועלכע די קאנסערוואטיווען פארדיגען.

ער האט אויך דערצעהלט וועגען דעם אפענעם שפיאנאזש וואס די אנטעריאר רעגירונג האט אנגעפיהרט צווישען איהרע אנגעשטעלטע אין צייט פון די וואהלען, דראענדיג יעדען פון איהרע אנגעשטעלטע מיט פארלירען דעם דזשאב אויב ער וועט שטימען געגען די אינטערעסען פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי. מר. הינען האט פארלאנגט, אז נארטערן אנטעריא, דעם געגענט וועלכען ער פארטרעט, זאל קריגען א גלייכען חלק אין דער הילפס־ארבייט, בנוגע האי־וועי אונטערנעהמונגען וואס די רעגירונג פלאנעוועט, און אז ארבייטער זאלען ניט דיסקרימינירט ווערען צוליעב „ראטטען פאליטיק", דערפאר וואס זיי באלאנגען צו אן אנדער פארטיי.

חזן וולאראווסקי וועט זאגען סליחות

חזן וולאראווסקי מיט זיין כאהר וועט זאגען די ערשטע סליחות, פונקט 12 אזייגער מארגען, שבת ביינאכט, אין דער מיקאל שול.

3 אלטע מיניסטארען וועלען רעזיגנירען און 4 נייע וועלן באשטימט ווערען אין פראווינציעלען פארלאמענט

טראץ דעם וואס דער פראווינציעלער פרעמיער, האווארד פערגוסאן, האט נעכטען שפעט אין אוונט אפגעלייקענט אז ער גרייט זיך צו באקאנטמאכען קומענדע וואך די רעזולטאטען פון זיין רעארגאניזאציאנס־פראגראם אין דעם פראווינציעלען קאבינעט, פונדעסטוועגען איז עס דאך כמעט ווי זיכער אז ענדערונגען אין דעם פערסאנאל פון דעם פראווינציעלען קאבינעט קאנען דערווארט ווערען אין עטליכע טעג ארום.

לויט ווי עס ווערט פארזיכערט וועלען דריי מיניסטארען רעזיגנירען און פיער אנדערע וועלען באשטימט ווערען אויף זייערע פלעצער. די וואס וועלען רעזיגנירען, ווערט אנגעגעבען, וועלען זיין, האנ. דזשאהן ס. מארטין, האנ. דר. פארבס גאדפרי און האנ. לינקאלן גאלדי. די ביי־באשטימטע וועלען ווארשיינליך זיין: דר. דזשאהן ראבב (אויפ'ן פלאץ פון דר. גאדפרי); וויליאם מארטין, האנ. ע. א. דאנלאפ און לעאפאלד מעקאולי.

דער פרעמיער וועט אויך ענדערען דעם אופן פון דעם צוזאמענשטעל פון זיינע וויכטיגסטע דעפארטמענטס. קודם כל וועט ארגאניזירט ווערען א גאנץ נייער דעפארטמענט וואס וועט זיין באקאנט אלס דער דעפארטמענט אף וועלפער, אין איינקלאנג מיט דער רעקאמענדאציע פון דער ראיעל קאמיסיע וועלכע האט פארדאמט דעם איצטיגען צושטאנד אין די אנטעריאר „פאבליק"־אינסטיטוציעס. אויסער דעם וועט דער לייבאר דעפארטמענט אפגעטיילט ווערען פון דעם העלט דעפארטמענט; האנ. מעקאולי וועט זיין דער נייער מיניסטער אף עדוקיישאן, און עס וועלען זיין צוויי מיניסטארען אהן פארטפאליאס.

ענגלישע פרעסע קאמענטירט איבער סכסוך צווישן ענגלאנד און קאמיסיע

די ענגלישע צייטונגען ווידמען פיעל פלאץ צו דער שליכטונג פון סכסוך צווישען ענגלאנד און דער מאנדאטען קאמיסיע, און איינגע פון זיי דרוקען אויף לייט־ארטיקלען.

דער „דעילי טעלעגראף" זאגט זיך ארויס, אז די מאנדאטען קאמיסיע האט געצייגט אונפארצייליכע עזות לגבי ענגלאנד, און די „מארנינג פאסט" וויל האבען, אז ניט נאר האט די קאמיסיע געצייגט חוצפה, נאר אז זי איז אויך פארטייאיש.

דער ליבעראל־ראדיקאלער „מאנטשעסטער גארדיען" דאגעגען איז יא צופרידען מיט דעם אויסגאנג אין זשענעווא, און ספעציעל מיט דער ערקלערונג פון מיניסטער הענדערסאן, אז די קאמיסיע האט א רעכט צו קריטיקירען, ווי אויך אז די חלוצים גזירה איז בלויז א צייטווייליגע.

די צייטונג פרעגט אבער, ווען וועט שוין הענדערסאן קומען און זאגען, אז די גזירה איז אפגעשאפט און אידען קענען שוין ווידער אריינקומען אין לאנד.

די „איווינינג סטענדערד" לויבט דעם פרידליכען ווערטער־טויש צווישען הענדערסאן און פראקאפע, אבער זי וויל שטארק ניט ליידען וואס די פארטרעטער פון די קליינע מדינות ווי פערסיען און יוגא־סלאוויען, וועלכע האבען קיין אינטערעס ניט אין דער גאנצער פראגע, האבען זיך אריינגעמישט.

פון זשענעווא ווערט באריכטעט, אז ארטור הענדערסאן האט זיך אויסגעדריקט, אז ער איז צופרידען מיט דעם אויסגאנג פון דער דעבאטע וועגען ארץ ישראל ביי דער זיצונג פון פעלקער־ליגע ראט.

זשענעווא, סעפט. 11.

אין די פעלקער־בונד קרייזען ווערט אויסגעדריקט דער גלויבען, אז סער דזשאהן סימפסאן האופ, וועט אין זיין באריכט דערקלערען, אז ארץ ישראל האט פלאץ פאר פיעלע נייע אימיגראנטען.

אונזערע
טעלעפאן נומערן
זענען
6830
6831
טריניטי

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

אונזער
אפיס
איז אין
542
דאנדעס וועסט

VOLUME XVII No 7402 Friday, September 12th, 1930 יום ו', י"ט אלול, פרשה תבוא, תר"צ. טאראנטא, פרייטאג דער 12־טער סעפטעמבער, 1930. PRICE THREE CENTS

N Y Public Library
476 Fifth Ave
NEW YORK N Y

ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

פוילישער דיקטאטאר פילסודסקי פארשפארט אין תפיסה סאציאליסטישע און פויערים פירער

„אייזערנער קנאפעל'' פון פילסודסקי'ן ווערט ברוטאלער ערב די לאנד־וואהלען. — אלע ארעסטירטע זענען געווען דעפוטאטען און האבען זיך געגרייט צו די וואהלען פון 16־טען נאוועמבער.

„ארונטער מיט פילסודסקי'ן'' שרייט מען

ווארשע, סעפט. 11.

פופצעהן געוועזענע סיים דעפוטאטען און פיהרער פון דער אפאזיציע, זענען ארעסטירט געווארען פון דעם אינערן מיניסטער סילאדקאווסקי, אויף א פאראדנונג וואס איז ארויסגעגעבען געווארען פון דעם זעלבסט־געקרוינטען פוילישען דיקטאטאר יאזעף פילסודסקי. פון די פופצעהן ארעסטירטע זענען 9 פארהאלטען געווארען אין ווארשע און די איבעריגע זענען איינגעשפארט געווארען אין זייערע היימען אין די פראווינץ־שטעדט.

דער ארעסט אויף די פופצעהן געוועזענע דעפוטאטען און פיהרער פון דער רעגירונגס־אפאזיציע ווערט באטראכט אלס בלויז אן אנשרעקונגס־אקט מצד דער רעגירונג, אין פארבינדונג מיט די אנקומענדע לאנד־וואהלען וועלכע דארפען פארקומען דעם 16־טען נאוועמבער. פילסודסקי האט זיך דערשראקען איבער דעם, וואס די לינקע און צענטער פארטייען האבען פארמירט אן איינהייטליכען וואהל־בלאק, און זונטאג האט דער פאראייניגטער בלאק געזאלט אנהויבען אין ווארשע און אין אנדערע שטעדט א העפטיגען וואהלען־קאמפיין.

זעקס פון די ארעסטירטע זענען סאציאליסטען, פיער זענען פון דער פויערים פארטיי, איינער פון דער נאציאנאלער ארבייטער פארטיי, נאך איינער, פון די נאציאנאלע דעמאקראטען, בעת די נעמען פון 3 אנדערע, און צו וועלכע פארטייען זיי באלאנגען, איז נאך ניט באקאנט.

דער ארעסט פון די פופצעהן אפאזיציע פיהרער האט ארויסגערופען איבער'ן גאנצען לאנד א געוואלדיגען אינטערעס.

„ארונטער מיט פילסודסקי'ן'' שרייט מען אין די גאסען

דעם ערשטען קבלת־פנים וואס פילסודסקי האט היינט באקומען ווען ער האט היינט אנגעהויבען זיין קאמף מיט דער אפאזיציע אין סיים, זענען געווען די געשרייען פון הונדערטער פארזאמעלטע „ארונטער מיט פילסודסקי'ן''. אלס רעזולטאט פון די ארעסטען זענען גאסען־דעמאנסטראציעס ארגאנזירט געווארען און טויזענטער מענשען האבען געשריען און געשימפט דעם פוילישען דיקטאטאר.

טאם מור ווידער ערוועהלט פרעזידענט פון קאנגרעס

צום 12־טען מאל איז טאם מור, ווידערערוועהלט געווארען פרעזידענט פון דעם קאנאדער טריידס און לייבאר קאנגרעס, ביי דער 46־טער קאנווענשאן וואס איז דא אפגעהאלטען געווארען. דזשיימס סימפסאן איז דערוועהלט געווארען וויס־פרעזידענט, און פ. דרייפער פון אטאווא, איז דערוועהלט געווארען אלס סעקרעטאר־טרעזשורער צום 31־טען טערמין.

טאקיא איז די דריטע גרעסטע שטאדט אין דער וועלט

טאקיא, סעפט. 11.

די באפעלקערונג פון טאקיא, וועלכע איז די הויפטשטאדט פון יאפאן, באשטעהט פון איבער פינף מיליאן מענשען, און לויט א צענזוס וואס איז דא פארעפענטליכט געווארען, איז זי די דריטע גרעסטע שטאדט אין דער וועלט.

א „נומערוס־קלאוזוס'' פאר דעקלאסירטע אין רוסלאנד

מאסקווע, סעפט. 11.

לויט א נייער פארארדנונג וועלען די קינדער פון אלע „לישענצי'', דאס מיינט רעכטלאזע אדער דעקלאסירטע, ניט צוגעלאזען ווערען אין די אוניווערזיטעטען פון אוקראינע.

די דאזיגע גזירה, וואס ריהרט אן הויפטזעכליך אידישע קינדער, איז ניט פארבונדען מיט אנטיסעמיטיזם נאר מיט מאנגעל אין פלאץ. אין אלע אוניווערזיטעטען פון אוקראינע איז דא פלאץ פאר בלויז 33 טויזענט סטודענטען, אבער אפליקאנטען זענען דא 55 טויזענט. מען איז צוליעב דעם געצוואונגען איינצופיהרען א נומערוס נולוס געגען א געוויסער צאהל סטודענטען, און די קינדער פון ניט־פראלעטאריער זענען די הויפט קרבנות.

מעלטשעט זאגט, מארשאל'ס אויפטואונגען וועלען קיינמאל ניט פארגעסען ווערען

ניו יארק, סעפט. 11.

אין א סטייטמענט וואס איז דא פארעפענטליכט געווארען פון דעם פאראייניגטען אידישען קאמפיין, האט לארד מעלטשעט וועלכער געפינט זיך דא צו גאסט, אויסגעדריקט זיין גרויסען באדויערען אויפ'ן פארלוסט פון דעם גרויסען אידישען פיהרער אין אמעריקא, וועלכער איז געשטארבען פונקט מיט א יאר צוריק, דעם 11־טען סעפטעמבער 1929, באלד נאכדעם ווי עס איז אונטערגעשריבען געווארען אין צוריך דער אפמאך פון דער אידישער אגענטור.

„די גרויסע ארבייטען וואס מארשאל האט באוויזען צו אויפטאן לטובת דעם מזרח און צענטראל אייראפעאישען אידענטום, וועלען שטענדיג פארבלייבען אלס א ביישפיעל וויפיעל א מענש קאן אויפטאן ווען ער פארמאגט די נויטיגע מאס קוראזש, כאראקטער, אינטעליגענץ און אויסדויער'', האט ער געזאגט.

„מארשאל'ס טויט'', האט ער ווייטער געזאגט, „איזגעווען א פארלוסט פאר טער געזאגט, „איז געווען א פארלוסט פאר דארפען איז נאך אזעלכע מארשאלס. איך בין זיכער, אז זיין נאמען וועט שטענדיג בלייבען איינגעקריצט אין אונזער זכרון''.

Marris Rotenberg און מ. ברעסלער, וועלכע, זענען די נאציאנאלע טשערלייט פון דעם פאראייניגטען אידישען קאמפיין, האבען אויך דערמאנט מארשאל'ס אקטיוויטעט אין פארבינדונג מיט דער אידישער הילפס ארבייט.

פעקטאר האלט ערשטע רעדע אין פארלאמענט

אטאווא, סעפט. 11.

דעפוטאט סעם פעקטאר פון טאראנטא, האט היינט געהאלטען אין פארלאמענט זיין ערשטע רעדע. ער האט געפרעגט דער רעגירונג אויב זי האט אין זינען צו אויסגעבען א טייל פון די 20 מיליאן דאלאר צו אויפבויען א נייעם פאסט אפיס אין טאראנטא.

טראץ דעם וואס דער פרעמיער האט איהם גארניט געענטפערט אויף דער פראגע, איז אבער פעקטאר שטארק באגריסט געווארען מיט אויסגעשרייען פון דער ליבעראלער זייט, ווען ער האט זיך אויפגעשטעלט ריידען.

אל. סינגער האט פארלוירען טיטול

ניו יארק, סעפט. 11.

דער אידישער לאיטוועיט טשעמפיאן אל. סינגער, וועלכער האט געוואונען די טשעמפיאנשיפ פון דעם איטאליענישען פאיטער סעמי מאנדעל, האט היינט אוונט פארלוירען זיין טיטול צום באריהמטען קעמפער מעקליירען.

א מעשה מיט פיש...

פארטלאנד, ארעגאן, סעפט. 10.

דא איז פארגעקומען די פאלגענדע קאמישע פאסירונג:

קענעט און דזשאהן פישער זענען ארעסטירט געווארען פון ארט פיש, דער דעפיוטי פיש ווארדען, אויף א קלאגע פאר באזיצען אונגעזעצליך א טראק מיט פיש. דער דעפיוטי פיש האט דערצעהלט, אז אל פישבארן איז געקומען צו איהם און האט איהם דערצעהלט, אז דער טראק מיט פיש פון די פישער ברידער האט זיך איבערגעקעהרט.

לויט ווי פיש האט איבערגעגעבען, האבען די פישערס גע'טענה'ט, אז ס'איז זייערע פיש, אבער פיש האט דערוויילע אריינגעשטעלט די פיש אין קאלד סטארעדזש ביז עס וועט באשטעטיגט ווערען אויב די פיש באלאנגט צו די פישערס אדער ניט.

אויסטראליע וועט ניט אהיינפירען פוטער פון קאנגרעס

מעלבורן, אויסטראליע, סעפט. 11.

מיט'ן צוועק כדי ניט צו קאנקורירען מיט דעם קאנאדער פארמער, האט די רעגירונג פון אויסטראליע באשלאסען צו אפשטעלען דעם עקספארט פון איהרע מילכיגס־פראדוקטען, איבערהויפט פוטער, קיין קאנאדע.

די אויסטראלישע רעגירונג וויל אז דער קאנאדער מארק זאל ניט געשטערט ווערען פון איהרע עקספארטירטע פראדוקטען.

וויל פארקויפען זיין קערפער פאר א שטיקעל ברויט

האמילטאן, סעפט. 11.

אן אדווערטייזמענט איז דא דערשינען, וואו א יונגערמאן פון 23 יאר, באט אן צו פארקויפען זיין קערפער פאר מעדיצינישע אדער וויסענשאפטליכע שטודיען, פאר א שטיקעל ברויט וואס מען זאל געבען זיין יונגער פרוי און זיין בייבי.

וועט קריגען דעם העכסטען ארדען

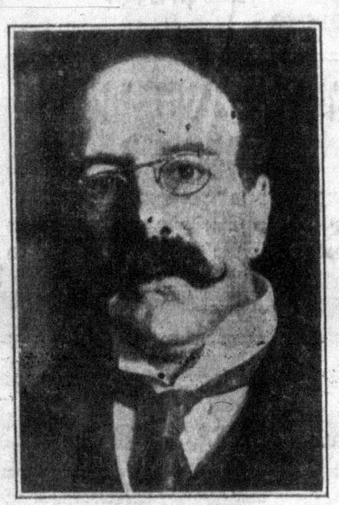

לאנדאן, סעפט. 11.

לויט ווי עס איז דא באריכטעט געווארען, וועט לארד מעלטשעט (סער אלפרעד מאנד) באלד קריגען דעם „גארטער'' ארדען, וואס איז די העכסטע אויסצייכנונג אין ענגלאנד.

בלוטיגע צוזאמענשטויסען אויף בערלינער גאסען צווישען קאמוניסטען און פאשיסטען ערב וואהלען

קאמוניסטען האבען ארגאנזירט ערב־וואהלען דעמאנסטראציעס. — פאשיסטען באפאלען די דעמאנסטראנטען, און די געשלעגען ענטוויקלען זיך אין א בלוט־באד. — צאהל פון קרבנות איז ניט באקאנט.

פאליציי שיסט אויף די מאסען

בערלין, סעפט. 11.

אין פארבינדונג מיט די קומענדע לאנד־וואהלען וואס דארפען פארקומען אין דייטשלאנד, דעם 14־טען סעפטעמבער, האבען די קאמוניסטען ארגאנזירט גאסען דעמאנסטראציעס נעכטען אוונט. מארשירענדיג איבער אלע טיילען פון דער שטאדט בערלין. אויף איינער פון די גאסען, די ווילהעלם־שטראסע, איז עס געקומען צו א געשלעג צווישען די דעמאנסטראנטען און פאשיסטען וועלכע האבען געוואלט צעטרייבען די דעמאנסטראנטען.

דאס געשלעג וואס האט זיך לכתחילה אנגעהויבען אויף א גאנץ לייכטען אופן, האט זיך אבער באלד ענטוויקעלט אין אן אמת'ער בלוט־באד. די פאליציי האט זיך דא אריינגעמישט, שיסענדיג איבער די קעפ פון די מאסען. א צאהל קרבנות פון ביידע צדדים זענען געפאלען, אבער די גענויע צאהל איז ניט באקאנט.

ווען די דעמאנסטראנטען איז שפעטער געלונגען צו צוקומען צום פרעזידענט'ס פאלאץ, זענען זיי באגעגנט געווארען פון א באוואפענטער וואך. די סאלדאטען האבען געווארנט די קאמוניסטען צו פארנאנדערגעהן זיך, און ווען די לעצטע האבען ניט אויסגעפאלגט די פארארדנונג, האבען זיי אנגעהויבען צו שיסען, דאן זענען זיי זיך צולאפען.

אלס רעזולטאט פון דער דעמאנסטראציע זענען הונדערטער דעמאנסטראנטען ארעסטירט געווארען, און אנדערע געפינען זיך אין האספיטעלער ליידענדיג פון שווערע וואונדען.

אין העדזשאס מוז מען הייראטען צו פופצעהן יאר

ירושלים, סעפט. 11.

א באריכט וואס איז דא דערהאלטען געווארען פון העדזשאס מעלדעט, אז א געזעץ־פראיעקט איז דא פארגעשלאגען געווארען ביים קעניגליכען האט. לויט וועלכען יעדער זכר אדער נקבה אין עלטער פון 15 יאר מוזען חתונה האבען, אנדערש זענען זיי אויסגעזעצט צו א שטראף.

בריאנ'ס „פאן־אייראפע'' פלאן ווארים אויפגענומען פון פעלקער־ליגע

זשענעווא, סעפט. 11.

דער באליעבטער פלאן פון דעם אלטען פראנצויזישען שטאטמאן און איצטיגען פראנצויזישען אויסערן מיניסטער אריסטיד בריאן, צו פארוואנדלען אייראפע אין א „פאראייניגטע שטאטען פון אייראפע'', האט היינט באקומען א ווארימע אויפנאהמע, בעת בריאן האט דעם פלאן אויפגעוויקעלט פאר דער פעלקער־ליגע. 51 פארטרעטער פון פארשיעדענע לענדער האבען זיך צוגעהערט מיט דעם גרעסטען אינטערעס צו זיין שטארקען אפיעל, אז די פעלקער־ליגע זאל גוטהייסען דעם דאזיגען פלאן און זאל העלפען איהם פארווירקליכען.

אויסדריקענדיג זיך אז אזא פאראייניגונג וואלט באזייטיגט די געפאהרען פון מלחמות און וואלט אויך געהאלפען די רואינירטע אייראפע צו שטעלען זיך אויף די פיס, זינט זי איז ארויסגעקומען רואינירט פון דער לעצטער וועלט־מלחמה, האט דער אלטער פראנצויזישער שטאטסמאן אויסגערופען מיט פאטאס צו די פארזאמעלטע: „זיבען־און־צוואנציג לענדער האבען דעם פלאן באטראכט און גוטגעהייסען, זיבען־און־צוואנציג לענדער האבען געזאגט „יא'', און איצט איז דער פלאן פאר אייך. מארשירט פאראויס און פארענדיגט עס''.

איידער בריאן האט גענומען דאס ווארט האט גערעדט דער קאנאדער פארטרעטער סער ראבערט בארדען. עס האט אויך גערעדט ענגלאנד'ס אויסערן מיניסטער האנ. ארטור הענדערסאן. ביידע האבען זיי אפעלירט פאר אנטוואפנונג נאך מעהרער און פאר אפשאפען פולשטענדיג די געפאהר פון מלחמות אויף דער וועלט.

ענגלישע פרעסע קאמענטירט איבער סכסוך צווישען ענגלאנד און קאמיסיע

די ענגלישע צייטונגען ווידמען פיעל פלאץ צו דער שליכטונג פון סכסוך צווישען ענגלאנד און דער מאנדאטען קאמיסיע, און איינינע פון זיי דרוקען אויך לייט־ארטיקלען.

דער „דעילי טעלעגראף'' זאגט זיך ארויס, אז די מאנדאטען קאמיסיע האט געצייגט אונפארצייהליכע עזות לגבי ענגלאנד, און די „מארנינג פאסט'' וויל האבען, אז ניט נאר האט די קאמיסיע געצייגט חוצפה, נאר אז זי איז אויך פארטייאיש.

דער ליבעראל־ראדיקאלער „מאנטשעסטער גארדיען'' דאגעגען איז יא צופרידען מיט דעם אויסגאנג אין זשענעווא, און ספעציעל מיט דער ערקלערונג פון מיניסטער הענדערסאן, אז די קאמיסיע האט א רעכט צו קריטיקירען, ווי אויך אז די חלוצים גזירה איז בלויז א צייטווייליגע.

די צייטונג פרעגט אבער, ווען וועט שוין הענדערסאן קומען און זאגען, אז די גזירה איז אפגעשאפט און אידען קענען שוין ווידער אריינקומען אין לאנד.

די „איווינינג סטענדערד'' לויבט דעם פרידליכען ווערטער־טויש צווישען הענדערסאן און פראקאפע, אבער זי וויל שטארק ניט ליידען וואס די פארטרעטער פון די קליינע מדינות ווי פערסיען און יוגא־סלאוויען, וועלכע האבען קיין אינטערעס ניט אין דער גאנצער פראגע, האבען זיך אריינגעמישט.

פון זשענעווא ווערט באריכטעט, אז ארטור הענדערסאן האט זיך אויסגעדריקט, אז ער איז צופרידען מיט דעם אויסגאנג פון דער דעבאטע וועגען ארץ ישראל ביי דער זיצונג פון פעלקער־ליגע ראט.

* * *

זשענעווא, סעפט. 11.

אין די פעלקער־בונד קרייזען ווערט אויסגעדריקט דער גלויבען, אז סער דזשאהן סימפסאן האופ, וועט אין זיין באריכט דערקלעהרען, אז ארץ ישראל האט פלאץ פאר פיעלע נייע אימיגראנטען.

רעגיערונג איז גרייט צו באנייען פארהאנדלונגען מיט אמעריקא וועגען טיפער מאכען סט. לאורענס טייך

אמעריקאנער פארטרעטער אין קאנאדע פרעגט אן פרעמיער בענעט אויב ער איז גרייט צו אנהויבען פארהאנדלונגען וועגען טיפער מאכען דעם סט. לארענס וואסער־וועג. פרעמיער ענטפערט אז פארהאנדלונגען וועלען אנגעהויבען ווערען ווען ער וועט צוריקקומען פון אימפעריא לער קאנפערענץ.

אטאווא, סעפט. 11.

אלס קאנאדע'ס ענטפער אויף דער נאטע פון די פאראייניגטע שטאטען, אויב פרעמיער בענעט איז גרייט צו אנהויבען אויף דאס ניי פארהאנדלונגען מיט אמעריקע וועגען דעם פלאן אז ביידע שכנישע לענדער זאלען בשותפות אנהויבען טיפער מאכען דעם סט. לאורענס וואסער־וועג, מיט'ן צוועק אז גרויסע שיפען זאלען קאנען דורכפאהרען, האט מר. בענעט היינט צוגעשיקט א נאטע צו פרעזידענט הואווער, וואו אונזער פרעמיער פארזיכערט דער אמעריקאנער רעגירונג, אז ער איז גרייט צו באנייען די פארהאנדלונגען וועגען דעם דאזיגען פלאן, אבער דאס וועט ניט קאנען געטאן ווערען איידער מר. בענעט, וועט צוריקקומען פון דער אימפעריאלער קאנפערענץ אין לאנדאן.

די אמעריקאנער נאטע איז איבערגעגעבען געווארען צום פרעמיער דורך אמעריקא'ס נייעם פארטרעטער אין קאנאדע, מר. האנפארד מעקניידער, וועלכעס ווערט באטראכט אלס דער ערשטער פון זיינע אפיציעלע אקטען.

אין דער אמעריקאנער נאטע ווערט אנגעוויזען, אז דער פרעמיער האט אין פארלויף פון זיינע קאמפיין־רעדעס פארזיכערט די קאנאדער וועהלער, אז אזוי שנעל ווי ער וועט דערוועהלט ווערען, וועט ער זעהן אז די ארבייט פון טיפער מאכען דעם סט. לאורענס וואסער וועג זאל אנגעהויבען ווערען אזוי שנעל ווי מעגליך, מיט'ן צוועק כדי צו געבען מענשען ארבייט. די אמעריקאנער רעגירונג שלאגט פאר, אז ביידע רעגירונגען זאלען באשטימען קאמישאנערס וועלכע זאלען שליכטען אלע איבעריגע מיספארשטענדנישען בנוגע דער דורכפיהרונג פון דעם פראיעקט.

עס איז דערביי כדאי צו דערמאנען זיך, אז דער ענין וועגען דעם סט. לאורענס וואסער־וועג איז אפגעבראכען געווארען 1928, ווען דער דאמאלסטדיגער קאנאדער פרעמיער, מעקענזי קינג, האט געלאזט וויסען דער אמעריקאנער רעגירונג, אז צוליעב וויכטיגע אינערליכע אנגעלעגענהייטען וועט קאנאדע מוזען אפלייגען די פארהאנדלונגען וועגען דער פראגע.

ווען ביידע לענדער זאלען זיך אייניגען אויפ'ן פלאן פון טיפער מאכען דעם סט. לאורענס וואסער־וועג וועט אמעריקע'ס מידל־וועסט שטארק פראפיטירען פון דעם, און דאס זעלבע וועט אויך פראפיטירען דער אנדערער קאנאדער זייט, דורך דעם וואס פראכט וועט קאנען אריינגעפיהרט ווערען מיט גרויסע שיפען גלייך צו די באשטימטע פונקטען, אנשטאט עס זאל דארפען טראנספערירט ווערען.

אנטעריאה רעגיערונג שטארק אטאקירט פון האנ. פיטער הינען

הינען אטאקירט „קאנסערוואטיווע מאשין'' אין אנטעריא

אטאווא, סעפט. 11.

דער געוועזענער ארבייטס מיניסטער, האנ. פיטער הינען, האט נעכטען געהאלטען איינע פון די שארפסטע רעדעס וואס דער פארלאמענט האט היינטיגען סעזאן געהערט. ער האט גאנץ באזונדערס אטאקירט די „פוילע (ראטטען) פאליטיק'' פון דער „קאנסערוואטיווער מאשין'' אין אנטעריא, וועלכע ער האט באשולדיגט, דיסקרימינירט געגען ארבייטס־לאזע וועמענ'ס פארטיי אנשוואונגען זענען אנדערע ווי די וועלכע די קאנסערוואטיווען פארדיגען.

ער האט אויך דערצעהלט וועגען דעם אפענעם שפיאנאזש וואס די אנטעריאר רעגירונג האט אנגעפיהרט צווישען איהרע אנגעשטעלטע אין צייט פון די וואהלען, דראענדיג יעדען פון איהרע אנגעשטעלטע מיט פארלירען דעם דזשאב אויב ער וועט שטימען געגען די אינטערעסען פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי. מר. הינען האט פארלאנגט, אז נארטערן אנטעריא, דעם געגענט וועלכען ער פארטרעט, זאל קריגען א גלייכען חלק אין דער הילפס־ארבייט, בנוגע האי־וועי אונטערנעהמונגען וואס די רעגירונג פלאנעוועט, און אז ארבייטער זאלען ניט דיסקרימינירט ווערען צוליעב „ראטטען פאליטיק'', דערפאר וואס זיי באלאנגען צו אן אנדער פארטיי.

חזן וולאדאווסקי וועט זאגען סליחות

חזן וולאדאווסקי מיט זיין כאהר וועט זאגען די ערשטע סליחות, פונקט 12 אזייגער מארגען, שבת ביינאכט, אין דער מיקאל שול.

3 אלטע מיניסטארען וועלען רעזיגנירען און 4 נייע וועלען באשטימט ווערען אין פראווינציעלען פארלאמענט

טראץ דעם וואס דער פראווינציעלער פרעמיער, האווארד פוירגוזאן, האט נעכטען שפעט אין אוונט אפענטליך ערקלערט אז ער גרייט זיך צו באקאנטמאכען קומענדע וואך די רעזולטאטען פון זיין רעארגאניזאציאנס־פראגראם אין דעם פראווינציעלען קאבינעט, פונדעסטוועגען איז עס דאך כמעט ווי זיכער אז ענדערונגען אין דעם פערסאנאל פון דעם פראווינציעלען קאבינעט קאנען דערווארט ווערען אין עטליכע טעג ארום.

לויט ווי עס ווערט פארזיכערט וועלען דריי מיניסטארען רעזיגנירען און פיער אנדערע וועלען באשטימט ווערען אויף זייערע פלעצער. די וואס וועלען רעזיגנירען, ווערט אנגעגעבען, וועלען זיין, האנ. דזשאהן ס. מארטין, האנ. דר. פארבס גאדפרי און האנ. לינקאלן גאלדי. די ביי־באשטימטע וועלען ווארשיינליך זיין: דר. דזשאהן ראבב (אויפ'ן פלאץ פון דר. גאדפרי); וויליאם מארטין, האנ. ע. א. דאנלאפ און לעאפאלד מעקאולי.

דער פרעמיער וועט אויך ענדערען דעם אופן פון דעם צוזאמענשטעל פון זיינע וויכטיגסטע דעפארטמענטס. קודם כל וועט ארגאניזירט ווערען א גאנץ נייער דעפארטמענט וואס וועט זיין באקאנט אלס דער דעפארטמענט אף וועלפעיר, אין איינקלאנג מיט דער רעקאמענדאציע פון דער ראיעל קאמיסיע וועלכע האט פארדאמט דעם איצטיגען צושטאנד אין די אנטעריאר „פאבליק''־אינסטיטוציעס. אויסער דעם וועט דער לייבאר דעפארטמענט אפגעטיילט ווערען פון דעם העלט דעפארטמענט; האנ. מעקאולי וועט זיין דער נייער מיניסטער אף עדוקיישאן, און עס וועלען זיין צוויי מיניסטארען אהן פארטפאליאס.

רבי וואהלגעלערנטער אין האמילטאן אויף די ימים נוראים

דער יונגער טאראנטאר רבי י. אלימלך וואהלגעלערנטער (פון ניו יארקער ישיבת רבנו יצחק אלחנן), א זוהן פון ר' ישראל אלעזר שו"ב ז"ל, איז אויפגענומען געווארען פון דער גרויסער האמילטאנער בית יעקב שוהל, פארק און האנטער סטריטס, צו רעדען דארט ראש השנה, שבת שובה, און יום כפור.

רבי וואהלגעלערנטער איז געווען איינער פון די חשוב'סטע תלמידים אין דער גרויסער ניו יארקער ישיבה וואו ער האט געלערענט די לעצטע זעקס יאהר, און דער זעלבער צייט פארענדיגענדיג הייסקוהל און א קורס אין "קאלעדוש אוו די סיטי אוו ניו יארק". ער האט זיך אויסגעצייכענט אלס רעדאקטאר פון ישיבה'שען העברעאיש-ענגלישען זשורנאל פאר צוויי יאהר, און אלס פרעזידענט פון דער סטודענטען-ארגאניזאציע פאר דעם לעצטען יאהר. אין דער לעצטענס אפגעהאלטענער דריטער יעהרליכער ישיבות-דעבאטע אין שיקאגא וועגען פראבלעמען פון אמעריקאנער רבנות, איז ער געווען דער הויפט רעדנער פאר דער ניו יארקער דעבאטענטען-גרופע.

די פאראיאהריגע ימים נוראים האט רבי וואהלגעלערנטער פארבראכט אין פראווידענס, ראוד איילאנד, רעדענדיג אין דער תקות שלום שוהל, די גרעסטע ארטאדאקסישע שוהל אין יענער שטאדט. ביי אנדערע געלעגענהייטען האט ער גערעדט אין דער "אינסטיטושאנאל סינאגאג" פון ניו יארק, פארטרעטענדיג רבי הערבערט ס. גאלדשטיין; אין בית המדרש הגדול פון פארעסט עוו. בראנקס, פארטרעטענדיג הרב ר' שלמה לעווין; און אידישען צענטער פון יוניאנפארט נ. י. און אנדערע ניו יארקער שוהלען, אויסצייכענענדיג זיך איבעראל אלס גלענצענדער אידישער און ענגלישער רעדנער.

חזן סטאלניץ אין פאלמערסטאן שוהל

דער גוט באקאנטער חזן נתן סטאלניץ וועט ימים נוראים דאווענען צוזאמען מיט אן איינשטודירטען כאר אין פאלמערסטאן עוו. שוהל.

סליחות וועט חזן סטאלניץ זאגען מארגען, שבת צו נאכטס פינקטליך — 12 אזייגער.

פייפערהענגינג און פיינטינג

אייער אלטער באקאנטער פייפער הענגער און פיינטער נעמט אן קאנטראקט דזשאבס צו די ביליגסטע פרייזען. די בעסטע ארבייט גאראנטירט. קיין דזשאב צו קליין אדער צו גרויס. עסטימייטס פריי.

רומס געפייפערט פאר 5 דאלאר און העכער מיט מיין פייפער.

סעם קאץ, 166 אסינגטאן עוועניו
לאידברוק 2350.

591-9-28

פייפער הענגער און פיינטער

דער אלט באקאנטער פייפער-הענגער מאכט יעצט די בעסטע ארבייט צו ביליגע פרייזען. ב. שאפירא 10 גרענדוש עוועניו.
טריניטי M 5962.

628-9-29

טויט פון אידישען סאלדאט וועט אפשה פירען צו מלחמה

ריום, סעפט. 11.

צוליעב דעם טויט פון א אידען איז איצט ענטשטאנען אן ערנסטער דיפלאמאטישער סכסוך צווישען איטאליען און סערביען, וועלכער שטעלט אין סכנה דעם שלום אויף די באלקאנען.

דער איד איז געווען א גרעניץ פאליציסט און זיין נאמען איז משה ראמאנא. ווען ער איז געשטאנען אויף דער וואך ביי דער איטאליעניש-סערבישער גרעניץ, האבען צוויי סערבישע טעראריסטען געוואלט גנב'ענען די גרעניץ. ראמאנא האט אויסגעשאסען אין דער לופט אלס ווארנונג אז זיי זאלען זיך ניט דערוועגען געהן ווייטער, אבער די צוויי טעראריסטען האבען איהם דערפאר דערשאסען אויף טויט.

די איטאליענישע פרעסע קאכט מיט דעם אינצידענט, און אין טריעסט האבען שוין איטאליענער געמאכט א דעמאנסטראציע ביים הויז פון סערבישען קאנסול און געשריען: „איהר וועט באצאהלען מיט אייער בלוט פאר דאס בלוט פון משה ראמאנא".

ראמאנא איז געווען א געבוירענער פון סאלאניקי, און ער האט געוואוינט אין איטאליען צוועלף יאר צייט.

דרוק-ארבייט

„אידישער זשורנאל"
פרינטינג דעפארטמענט
542 דאנדעס סטריט

סייפט דאקטוירים און דראגיסטען בילס
ביים באנוצען זיך מיט דעם ניי איבערגעפיקסטען מאדערנעם

סענטער עוועניו רוסישע באד

וועלכעס איז איצט דאס בעסטע שוויץ באד אין שטאדט
אפען פאר מענער
פרייטאג, שבת נאכט און זונטאג
פאר פרויען
פרייטאג און זונטאג אווענט
36 סענטער עוו.
טעלעפאן ערלייר 3646.

קארפענטער

יעדער סארט קארפענטעריי ארבייט אנגענומען. קיין דזשאב צו קליין אדער גרויס צו די מעסיגסטע פרייזען די בעסטע ארבייט גאראנטירט און צופרידענהייט.

הארדוואוד פלארס געלייגט. פרענטש טיהרען געמאכט. פייער דזשאבס געפיקסט, ביליג.
טעלעפאנירט:
א. געלמאן
989 דאנדעס וועסט.
טריניטי 3934

אויספארקויף

ווייל איך קען אליין ניט אטענדען מיין סטאר, בין איך געצוואונגען צו פארקויפען אלעס ביליג: ספרי תורות, ספרים, תפילין, מזוזות, סדורים, חמשים, טליתים טערקישע, סילקענע און וואלענע שנה-טובות צו האלבע פרייזען. יעדער וועט געוויס צופרידען זיין.

גרינבערג
117½ עליזאבעט סטריט

וויכטיגע איבערראשענדע נייעס

די פאריז ווינדא קלינינג קא.

טעל. טריניטי 3171

איז די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קא. וואס מאכט צו די ביליגסטע פרייזען אלערהאנט, הויז, פעקטארי אפיס און סטאר ארבייט. יעדע ארבייט איז גאראנטירט פאר צופרידענהייט.

קיין דזשאב צו גרויס אדער צו קליין מיר מאכען יערליכע און מאנאטליכע קאנטראקטען.

טעלעפאנירט יעצט און סייפט געלד.

Paris Window Cleaning Co.
Trinity 3171

רעוו. ש. ז. גרינבארטען

אנערקענט אין אלע האספיטעלער
אלס מוהל
פון ערשטען גראד
אויך אן
אינטעליגענטער
מסדר קדושין
ווינשט אלע אידען
א כתיבה וחתימה טובה.

רופט מיר אויף אייערע שמחות. איך וועל אייך דינען צו דער בעסטער צופרידענהייט.

פאר ארימע אומזיסט
מיין אדרעס:
395 מארקהאם סטריט
טעלעפאן טריניטי F 3406.

אונטערזוכט אייערע אויגען, און קריגט די ריכטיגע גלעזער. דער איינציגער ספעציאליסט, וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערנמענט אלס האבען זיך פאראייניגט צו מאכען א

אפטאמעטריסט
און אפטישען

דר. הענרי העריס

279 קאלעדוש סט.
(לעבען ספעדיינע)
אפען ביז 9 אוהר אין אווענט.

Dr. Henry Harris
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St., near Spadina
Open until 9 p.m.

צו פארהערנטען

צו פאררענטען אן אפארטמענט פון 5 רומס אויף יוקליד עוועניו. אלע קאנוויניענס. פרעגען 338½ יאנג סטריט. טעלעפאן ערלייר 1357.
2396-9-16

צו פאררענטען א פלעט פון דריי גרויסע רומס הארדוואוד פלארס, ניי דעקארירט אין א שטילע היים. נאר ערוואקסענע זאלען זיך ווענדען 418 מארקהאם סטריט.
244-9-12

צו פאררענטען 5 רומיגען פלעט, סטים היט אלע קאנוויניענס רענט 40 דאלאר א מאנאט 436 דאנדעס סטריט וועסט, פרעגען לאידברוק 3946.
808-9-14

פארלאנגט צו רענטען דריי רומיגען פלעט ביי א פיינע פאמיליע. שרייבט זשורנאל באקס 49.
818-9-14

צו פאררענטען א פלעט דריי רומס, הארדוואוד פלארס סינק אין קיטשען פוירנים אין הויז אלע קאנוויניענס. פרעגען 67 סיסיל סטריט.
807.

צו פאררענטען א גרויסען בריק רעפיירינג גאראדזש פאסיג אויך פאר סטארעדזש. נעהמט אריין צעהן קארס. 25 דאלאר רענט. לאידברוק 3946.
809-9-14

צו פארקויפען סינגעל סאליד בריק סטאר מיט 8 רומס סייד דרייוו. 108 מארייא סטריט דזשאנקשאן. אורזאכע פארלאזט טאראנטא.
810-9-14

צו פאררענטען צוויי רומס אין א ניי היים. א יונג קאפעל פארגעצויגען פרעגען 384 מאנטראוז עוו.

פארלאנגט עקספיריענסד פאר קאטער און אפערייטאר. פרעגען סטיליש פאר קא. 328 ספעדיינא עוו.
2445-9-14

צו פאררענטען א פלעט פון דריי שעהנע רומס ניי דעקארירט. הארדוואוד פלארס, סינק מיט א ברעטעל אין קיטשען טעלעפאן צום נוצען. קאפעל פארגעצויגען פרעגען 63 הענרי סטריט.
875-9-14

צו פאררענטען 4 רומס און סאן רום, סטים היט, הארדוואוד פלארס, אלע אנדערע קאנוויניענס. שעהנער געגענד. פרעגען 53 בראנזוויק עוו. אויך צוויי רומס אויפ'ן דריטען פלאר צו פאררענטען.
816-9-14

צו פאררענטען א פלעט פון 4 רומס, הארדוואוד פלארס דורכאויס. טעלעפאן. סטים היט. פרעגען 161 מיידזשאר סט. צווישען אלסטער און הארבארד.
825-914

צו פאררענטען א פארנישר רום אלע קאנוויניענס, גוט פאר צוויי מענשען. פרעגען 269 מיידזשאר סטריט.
826-9-14

צו פאררענטען א שעהנעם פלעט פון דריי אדער 4 רומס מיט אלע קאנוויניענס פרעגען 71 בארדען סטריט.
טעלעפאן קינגסדייל 7963.
821

צו פאררענטען א פלעט פון דריי אדער 4 רומס אלע קאנוויניענס. גרויסע ווארימע רומס. פרעגען 3 מיידזשאר סט.
823-9-14

צו פאררענטען א 6 רומיגע הויז מיט אלע קאנוויניענס אין ליפינקאט סט. ליידיג אם 15-טען פרעגען 28 גרענדזש עוועניו.
819.

צו פאררענטען א סטאר מיט 2 רומס אין בעסטען געגענד פאסיג פאר יעדער ביזנעס 177 קווין סטריט איסט. פרעגען 261 ריטשמאנד סטריט וועסט. טעלעפאן ערלייר 4165.
831-9-14

צו פאררענטען א פלעט פון דריי רומס הארדוואוד פלארס, אלע קאנוויניענס. פרעגען 33 ביטרים סטריט, מעסיגע רענט.
801-9-15

צו פאררענטען א סטאר מיט 7 רומיגע הויז, ניי דעקארירט. פרעגען 20 סיסעל סטריט.

צו פאררענטען 2 רומס מיט אלע מאדערנע קאנוויניענס ווארימקייט גאראנטירט יעצט ליידיג.
פרעגען טריניטי j 6356.
2446-9-14

צו פאררענטען א סטאר מיט אדער אהן רומס, אלע קאנוויניענס אין א גוטען געגענד 454 דאנדעס וועסט. פרעגען אין 145½ קווין וועסט. אדעלייד 3588.
784-9-13

צו פאררענטען אפארטמענט פלעט 5 רומס און באטה סטים היט הייסע וואסער. צענטראל לאקיישאן 185 מיקאל סטריט. ערלייר 5645.
829-9-14

הרב
ש. פ. ריזענמאנ'ס
אדרעס איז:
145 סיטאן סטריט
טעלעפאן: עלגין 8064.
אלע רעליגיעזע זאכען אטענדענט.

צו פארקויפען

צו פארקויפען א גראסערי, פרוכט און קרימערי סטאר, טוט גוטע ביזנעס. גוטע אורזאכע פאר פארקויפען, ווערט צו אינוועסטיגייטען. פרעגען 682 קאלעדזש סט.
783-9-13

צו פארקויפען אן ערשטע קלאס קליינינג און פרעסינג ביזנעס זעהר ביליג. פרעגען 505 קאלעדזש סטריט.
797-9-14

צו פארקויפען האפמאן פרעס, לואיס פעליגג מאשין אדער וועט פאררענטען דעם פלעט פאסיג פאר טיילאר שאפ. טאראנטא וואטערפרוף מאנופעקטשורינג 49 סימקאו סטריט.
792-9-14

געהעריגע ביזנעס צו פארקויפען. גאראנטירט א לעבען צו מאכען טעלעפאנירט רענדאלף 0148.
793-9-14

צו פארקויפען צוויי פארנישער רומס סטים היט, אלע קאנוויניענס. פאסיג פאר קאלעדזש בא'ס. פרעגען 202 מיידזשאר נעבען הארבארד.
803-914

צו פארקויפען א פלעט פון דריי רומס הארדוואוד פלארס, אלע קאנוויניענס פרעגען 33 ביטרים סטריט. מעסיגע רענט.
801-9-14

צו פארקויפען מילינערי סטאר זעהר ביליג. קליינע רענט פרעגען 1114 דענפארט עוועניו.
811

צו פארקויפען אייז קרים פארלאר, קאנפעקשאנערי און טאבעקא. גרויסער באראין. פרעגען 1328 קווין וועסט.
813-9-14

א נייע הויז מוז פארקויפט ווערען מיט א קליינעם איינצאל אין שאה סטריט אלע מאדערנע קאנוויניענס. פרעגען אין 104½ קווין סטריט וועסט.
812-9-15

צו פארקויפען א דריי פיעס טשעסטערפילד סעט, גוט ווי ניי. מוז שנעל פארקויפט ווערען, ביליג. פרעגען 161 הארבארד סטריט, קארנער בארדען.
100-8-14

בעקערי ביזנעס מיט'ן באל-רינג אין בעסטען סעקשאן מוז פארקויפט ווערען אורזאכע קראנקהייט די וועלכע מיינען ביזנעס זאלען שרייבען זשורנאל באקס 50.
827-9-14

אקאונטענט-בוקקיפער

12 יאהר עקספיריענס וועט פיהרען אייערע ביכער טייל-צייט אדער אודיטען זיי. פרייזען פון 5 דאלאר מאנאטליך און העכער.

א. א. גאלדענבערג
75 האמוואוד דרייוו.
הילקרעסט W 7504.
5256-9-21

קארפענטער

און דזשענעראל קאנטראקטאר
י. קאץ

נעהמט ארבייט פאר הארדוואוד פלארס, טענגי ארבייט, אלע סארטען ארבייטען און הויז אלטערישאנס. אויך אלערליי פעקטארי ארבייט.

79 מיידזשאר סט.
טעלעפאן קינגסדייל 8442. מיר מאכען ארבייט אויף אויסצאהלונגען אויך

חזן ב. וולאדאווסקי

היגיעניש · געשולטער סורדזשען
מוהל
— אויך —
מאדערנער מסדר קדושין
סורוויסעס אין ענגליש

עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז דער בענעפיט פון זייערע קינדער.

קאנטרי לייט קענען מיך אויך רופען צו זייערע שמחות. איך וועל קיינעם ניט אנטזאגען צו קומען.

וואוינונג 62 בראנזוויק עוועניו.
טעלעפאן קינגסדייל 8832.
ארימע אומזיסט.

פארלאנגט

יונג גראדואירטע נוירס פארלאנגט א פאזישאן, ביי טאג אדער ביי נאכט ארבייט. פרעגען ביי טעלעפאן טריניטי 9584
***

א דייטשע פרוי פארלאנגט צו טאן אלערליי הויז ארבייט, צו שלאפען אין הויז. פרעגען 46 פהיבי סטריט. טעלעפאן ווייווערלי 1943.
758-9-12

איך האב צו אינוועסטען פון 5 הונדערט ביז איין טויזענט דאלאר אין אירגענד וועלכער ביזנעס.
טעל. קינגסדייל 0383.
759-9-12

אן אייראפעאישער בעל תפלה, בעל קורא און בעל תוקע איז אויך א שוחט און א מוהל, זוכט א שטעלע אין שטאדט אדער אין קאנטרי. ספעציעל צו דאווענען ימים נוראים. פרעגען ביי ה. קארענבלום, 262 ראבערט סטריט. טעלעפאן קינגסדייל 9491, אדער גראווער 2365.
795-8-14

אן אינטעליגענטע פרוי פארלאנגט הויז ארבייט ביי אן אלמן. פרעגען 887 דאנדעס סטריט וועסט.
791-9-14

א פעהיגער געהילפס קאטער ביי מענער ארבייט. פארלאנגט ארבייט. פרעגען 1130 דאנדעס סטריט וועסט. אפארטמענט קיי. לאמבארד 9695.
805-9-14

איך פאהר נאך מאנטרעאל מאנטאג פריה אין א גרויסע קאר, און קום צוריק מיטוואך אדער דאנערשטאג. פארלאנגט 2 אדער 3 פאסאזשירען. פרעגען אין 205 אגוסטא עוועניו צווישען 7 און 8 אווענט.
802.

פארלאנגט אן עקספיריענסד אידישען קייק-בעקער. נאר עקספיריענסד זאל זיך ווענדען צו פעריל בעקער 558 קאלעדזש
2444

פארלאנגט א פארטנער צו א גוטע קלאדינג מאנופעקטשורינג ביזנעס מוז האבען 5 טויזענט דאלאר קעש. שרייבען זשורנאל באקס 48.
806

פארלאנגט עקספיריענסד סיילס-ליידיס רעדי טו וועהר ביזנעס. פרעגען 308½ יאנג סטריט.
817

א פוילישע מיידעל זוכט הויז ארבייט וואשען און קלינען. פרעגען מ'רס. פארקעס 210 בעווערלי סטריט.
763

פארלאנגט א פארטנער אין קלינינג און דייאינג ביזנעס. מוז זיין עקספיריענסד קענוועסער. פרעגען 171 דזשארדזש סט.
2448-9-14

פייפער הענגינג און פיינטינג

איך מאך די בעסטע דזשאבס אין פיינטינג און פייפערהענגינג. גוט און ביליג. בעסטע צופרידענהייט. טעלעפאנירט גלייך טריניטי W 7304.
מ. קירשענבוים 30 קאר סטריט.

פאטראנייזט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.
N.Y. W. CLEANING CO.

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז פעקטארי אפיס און סטאר קלינינג בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך, און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלעפאן עדלייד 3087 נאך 7 אווענטן טריניטי M 6520

NEW YORK
WINDOW
CLEANING CO.
422 BAY ST

חפץ איז איצט אין יוראפ!

זיין אפיס געפינט זיך אונטערן אויפזיכט פון טיכטיגע אנגעשטעלטע און מרס. חפץ, וועלכע זענען טעגליך אין פארבינדונג מיט איהם אין פוילען און רוסלאנד. ווענדעט זיך צו חפצ'ס שיפס קאנטאר וועגען אלע אימיגראציע אנגעלעגענהייטען.

געלט געשיקט טעגליך, שיפסקארטען, סיטיזען פייפערס

DOMINION TICKET OFFICE
(עדלייד 5971)
143 קווין סט. וועסט
ווענדעט זיך צו חפצ'ן נאך ראט און טאט.

Journal Press Limited

JOB AND
COMMERCIAL PRINTERS

SERVICE — OUR MOTTO — QUALITY
JP

542 DUNDAS ST. W.

מאכט אייערע

שנה טובה קארטען

— אין —

„אידישען זשורנאל"

מיר האבען דעם גרעסטען אויסוואהל פון
נייע אימפארטירטע

שנה טובה קארטען
40 סארטען 40

קארטלאך פון פארשידענע סטיילס. איהר קענט זיי זעהן ביי אונז אין אפיס, אדער טעלעפאנירט און אונזערס א פארטרעטער וועט קומען צו אייך.

קאנטרי אָרדערס ווערען פינקטליך אטענדעט

מיר נעמען אן פרינטינג אָרדערס פון אויסערן שטאדט,
און מיר דעליווערען אין צייט, שעהן, גוט און ביליג.

„אידישער זשורנאל" דרוקעריי
542 דאנדעס וועסט טריניטי 6830-6831

וואל... סטריט

(א העכסט שפאנענדער ראמאן פון דעם אידיש־אמעריקאנעם לעבען היינט צו טאג, געבוים אויף די לעצטע פאסירונגען אין וואל סטריט.

— פון —

מארק סארדעל

(פארזעצונג)

— א, דאס וואס דו מיינסט? — האט ער געזאגט — שור געדענק איך.

— יא, דו געדענקסט? — האט מייבעל זיך דערפרעהט.

— געוויס.

— וועל, וועל? דערמאן מיך! — האט מייבעל אומגעדולדיג, ארויסגערופען.

— כע, כע!... — האט ווילי געלאכט — דו האסט מיר אליין דערצעהלט...

— אז וואס?

— אז דאס איז געווען נאך יענער נאכט ווען דו האסט זי געטראפען מיט יענעם מאן... ווי הייסט ער...

— א, יא... יא... — האט מייבעל זיך אנגעהויבען דערמאנען.

— אט יענער — האט ווילי ווייטער געזאגט — פון דער צייטונג...

— יא... יא... — האט מייבעל אונטערגעכאפט מיט שטראלענדע אויגען. — יענער שכור...

— דעט'ס רייט... דער שכור! — האט ווילי געזאגט.

— א, איצט דערמאן איך זיך! — האט מייבעל אויסגערופען — עס איז געווען ביינאכט... זיי האבען זיך געקושט... יא, יא... איך געדענק עס גוט.

— אבער וואס האסטו זיך איצט דערמאנט אן דעם? — האט ווילי געפרעגט.

מייבעל האט א ווארף געטאן דאס קלייד אויף א ביינקעל און איז ווייטער ארומגעלאפען איבער'ן צימער מיט ברענענדיגע אויגען און מיט צושויבערטע האר.

— וועל, מייבעל, וואהאט איז איט? — האט ער ווידער געפרעגט.

— א, נאטינג... נאטינג — האט זי געענטפערט.

ווילי האט ווידער געצויגן מיט די אקסלען, קוקענדיג אויף איהר. ער האט זי נאך קיינמאל אזוי אויפגערעגט ניט געזעהן.

— וועל, אויב דו ווילסט ניט זאגען, דארף מען ניט... — האט ער געזאגט און האט זיך אויסגעדרעהט צו דער טיר.

מייבעל האט איהם ניט פארהאלטען און האט איהם ניט אפגעשטעלט. זי איז געווען אזוי אויפגערעגט, אז זי האט גאר ניט באמערקט ווען ער איז ארויס פון צימער.

א. יא... איצט דערמאנט זי זיך... איצט ווייסט זי אלץ אויף קלאר... איצט ווייסט זי פארוואס זי האט איהר דאמאלסט דאס קלייד געגעבען... ווי וואלט עס איהר געשמעקט, רעד מאדאם, ווען זי זאל, א שטיינער, היינט ביינאכט, איידער מען געהט צום דינער איהר אפשפיעלען א סקאנדאל דערצעהלען מר. בערגמאן אלץ וואס זי ווייסט.. עס וואלט געווען פרעהליך... מרס. בעקי וואלט זיך געקאכט.. אפשר וואלט זי דערפאר ביי איהר דאס קלייד צוריקגענומען... מייבעל האט פאר דער דאזיגער מעגליכקייט זיך שטארק דערשראקען.

ניין, ניין... א שאר דאס קלייד... א שאר.

אין דער מינוט האט זי דערהערט בעקי'ס קול. די באלעבאסטע האט זי גערופען.

— מייבעל! קאם היר, מייבעל!

— ווער אר יו, מייבעל? — האט זיך בעקי'ס קול צוטראגען איבער דער גאנצער הויז.

— היר איי עם... — האט מייבעל געענטפערט מיט א צושראקען קול, ארויפלויפענדיג די טרעפ, צו בעקי'ס צימער.

אין בעקי'ס צימער, אויפ'ן בעט, זענען געווען צוואורפען עטליכע זיידענע קליידער. עס האט אויסגעקוקט אזוי ווי בעקי וואלט געזוכט צוצופאסען זיך דאס שעהנסטע קלייד אויף דעם היינטיגען ביינאכט, און האט ניט געקענט באשליסען וואסער קלייד אנצוטאן. ביי דער זייט, אויף א ביינקעל, זענען געלעגען א פאר נייע, זיידענע זאקען, און לעבען בעט האט מייבעל באמערקט א פאר נייע, געזילבערטע טאנץ־שיכלאך. וואס בעקי האט זיך געגרייט אנצוטאן.

מייבעל איז דורכגענומען געווארען פון א געפיהל, וואס איז איהר ביז איצט פרעמד געווען, א געפיהל פון שנאה און כעס און א פארלאנג שלעכטס צו טאן, גנב'ענען, פארניכטען, צושטערען, א תל מאכען... זי האט פארביסען די ליפען און האט מיט בלוט אין די אויגען געקוקט אויף איהר שעהנער באלעבאסטע, וועלכע איז איצט, אין איהר זיידענעם כאלאט מיט די ברייטע ארבעל געווען נאך שעהנער און רייצענדער ווי אלע מאל.

— פאראן הייסע וואסער, מייבעל?

— האט בעקי זיך געווענדעט צו איהר, גלייך עס וואלט פריהער גאר ניט פארגעקומען.

— יעס מעם.

— וועל — האט בעקי ווייטער געזאגט — איך געה אריין נעמען א באד. נעהם די דרעסעס און היינג צוריק אריין אין שאפע. לאז איבער דאס גרוי־זיידענע. דאס וועל איך אנטאן. יו היר מי, מייבעל?

— יעס מעם.

— וואס־זשע קוקסטו מיט אזעלכע אויסגעגלאנצטע אויגען? — האט בעקי זיך צוקאכט — טו וואס מען הייסט דיר.

— יעס מעם... — האט מייבעל געענטפערט מיט פארדריקטע ציין.

בעקי איז פארשוואונדען אין באדצימער און האט פארמאכט די טיר הינטער זיך און מייבעל האט גענומען אריינהיינגען די דרעסעס אין שאפע.

עס איז ניט געווען דעם ערשטען מאל וואס איהר איז אויסגעקומען צו טאן אזא ארבייט. ניט איין מאל האט זי שוין די דאזיגע קליידער געהאלטען אין איהרע הענט און ניט איין מאל האט זי זיי שוין אריינגעהאנגען אין דער זעלבער שאפע. אבער קיינמאל פריהער האט זי דערביי ניט געפיהלט אזא ציטער אין די הענט און אזא בייזען גיפט אין איהר הארצען, ווי אין דעם איצטיגען מאמענט. ווען זי וואלט געקענט... ווען זי וואלט ניט מורא געהאט, וואלט זי די אלע קליידער מיט קעראסין באגאסען און אונטערגעצונדען... ווען זי וואלט געקענט... ווען זי וואלט ניט מורא געהאט, וואלט זי געכאפט צוויי פון די בעסטע קליידער און וואלט מיט זיי אנטלאפען...

צופעליג איז איהר בליק געפאלען אויף אן אפענעם שופליאד פון דער ביורא. דארט האט בעקי געהאלטען איהר דזשולערי, וואס זי האט אזוי זעלטען געטראגען. בעקי האט ניט ליעב געהאט צו פוצען זיך מיט צירונג, און די שענסטע מתנות וואס סעמועל האט איהר געהאט געקויפט פאר דער חתונה, זענען אלע געלעגען אין דעם דאזיגען שופליאד.

פאר מייבעל'ס אויגען האט מיט אמאל עפעס אזוי ווי א שיין געטאן. די אויגען האבען זיך פריהער אנגעגאסען אזוי ווי מיט בלוט און דערנאך האבען זיי זיך פארצויגען אזוי ווי מיט א נעבעל.

זי האט באמערקט דאס שנירעל ווייסע פערעל, וואס איז געלעגען באזונדער, אין א שווארץ, פלוישען באקסעלע. זי האט די פערעל בלויז איינמאל געזעהן אויף בעקי'ס האלז.

די פערעל... די פערעל... ווען זי וואלט געקענט קריגען!...

ניין, זי וואלט זיי ניט געטראגען... צו וואס דארף זי פערעל... זי וואלט זיי פארקויפט... זיי זענען ווערט א סך געלט... טויזענטער דאלאר... פינף און צוואנציג טויזענט דאלאר... אפשר מעהר. אפשר צוויי מאל אזוי פיעל... זי ווייסט ניט... זי האט ניט קיין באגריף וויפיעל זיי זענען ווערט... אי זי און ווילי... וואלטען געקענט עפעס אויפטאן מיט אזא געלט...

איהר געדאנק האט געארבייט מורא'דיג שנעל, און פונקט ווי עס האבען זיך געדרעהט איהרע אויגען אין קאפ אזוי האט פאר איהרע אויגען זיך געדרעהט דאס צימער און אלץ וואס דארט האט זיך געפונען. ניין... ניין... גנב'ענען גאר... זי האט קיינמאל אזא זאך ניט געטאן... עס זענען געווען צייטען, ווען איהר פריהערדיגע באלעבאסטע, לארא, פלעגט איבערלאזען די גאנצע הויז אויף איהר מיט'ן גאנצען גוטס וואס דארט האט זיך געפונען, און זי האט געהאט מעהר ווי איין געלעגענהייט צו פארנעמען די בעסטע און טייערסטע זאכען און אנטלויפען, אבער קיינמאל, קיינמאל זענען צו איהר אין קאפ אזעלכע משונה'דיגע געדאנקען ניט געקומען... קיינמאל, קיינמאל האט זי אזא נערוועזקייט ניט געפיהלט און קיינמאל האט זי ניט געהאט אזא ליידענשאפט אוועקצונעמען... אוועג'גנב'ענען... צושטערען... פארניכטען....

אין באד־צימער האט דאס וואסער מיט א גערויש זיך געגאסען פון די קראנען. בעקי האט זיך געפליוסקעט מיט'ן וואסער. זי האט געוואלט היינט זיין שעהנער ווי אלע מאל... און מייבעל, צוהערענדיג זיך מיט צושטרייטע געדאנקען צו דעם דאזיגען געריוש פון וואסער, האט אליין ניט געפיהלט ווי איהרע פינגער האבען, אזוי ווי אהן איהר ווילען, ארויסגעכאפט דאס שנירעל פערעל פון שופליאד און באהאלטען דאס אין בוזים.

קאפיטעל פערצין־ניין

סקאנדאל

עס האט שוין אנגעהויבען צופאלען די נאכט, ווען עלסי איז מיט א פרעהליכען טומעל אריינגעלאפען אין הויז.

זי איז געווען פארשוויצט און איהרע העלע האר האבען ארויסגעפלאטערט פון אונטער איהר רויטער העט, וואס איז געזעסען פעסט אויפ'ן קאפ. איהרע אויגען האבען געשטראלט און צוויי שורות ווייסע ציין האבען ארויסגעקוקט פון צווישען איהרע דינע, רויט־זאפטיגע ליפען. איהרע פופצען יאהר האבען לוסטיג ארונטערגעשטראלט פון איהר גאנצען אויסזעהן.

— מייבעל, א, מייבעל! — האט זי אויסגעשריען גלייך ווי זי איז אריינגעלאפען אין הויז.

מייבעל איז ארויסגעקומען פון קיך. איהר פנים האט געהאט א מאדנע גרינליך־בלאסען קאליר און איהרע גרויסע אויגען זענען געווען מאדנע איבערגעשראקען, אבער עלסי איז געווען אזוי פארנומען מיט זיך און מיט דעם גרויסען דינער, צו וועלכען זי האט זיך געגרייט, אז זי האט ניט גאר ניט געזעהן די ענדערונג אויף מייבעל'ס פנים. זי האט מייבעלען אליין אויך ניט געזעהן. זי האט גערעדט צו איהר, ניט קוקענדיג צו איהר, בלויז זייענדיג זיכער, אז זי, מייבעל, שטעהט לעבען איהר און הערט וואס זי זאגט איהר.

— פאפא איז שוין געקומען, מייבעל? — האט עלסי שנעל גערעדט, איילענדיג זיך פון איין צימער אין אנדערען, און ארונטערווארפענדיג פון זיך די העט און דעם מאנטעל — ניין, נאך ניטא? עס ווערט דאך שוין שפעט. ווען־זשע וועט ער קומען? און וואו איז ענטי? וואו איז ענטי, הא?

עלסי פלעגט בעקי'ן רופען ענטי. און ס סך מאל פלעגט זי זו גלאט רופען בעקי.

— מערעס איז אין איהר צימער, טוט זיך אן — האט מייבעל געענטפערט און האט געוואלט אריינגעהן צוריק אין קיך.

— לוק, מייבעל, קום אהער, מייבעל, זעה, מייבעל! — האט עלסי לוסטיג גערערט — זעה וואס איך האב געקויפט פאר הערי. איז דאס ניט שעהן, הא?

זי האט געעפענט א פעקעל און האט פון דארט ארויסגענומען א בריליאנטענע שפילקע, וועלכע האט געפינקעלט געגען דעם עלעקטרישען ליכט, וואס איז געפאלען פון דער סטעליע.

אבער מייבעל איז געווען צושטרייט און צושראקען, און דער אנבליק פון דער שפילקע האט זי נאך מעהר נערוועז געמאכט. עלסי האט זיך געוואונדערט.

(ווערט פארגעזעצט)

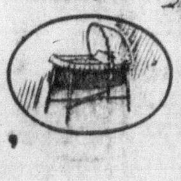

שוואנגערענדע פרויען
דארפען אוואלטיין

דאקטוירים איבער דער גאנצער וועלט רעקאמענדירען שטארק אוואלטיין, דער געשמאקער טאניק שפייז געטראנק, פאר דיזע מאנאטען, ווען עקסטרא נאהרונג איז אזוי נויטיג. עס ברענגט רייכע פעטע מילך און בויט אויף דעם געזונט פון דער מוטער.

געמאכט פון א וויסענשאפטליכען אופן פון צייטיגע בארלי, און פרישע עגגס, איז אוואלטיין לייכט פארדייבאר און ווערט שנעל אסימילירט — און הויפטזעכליך רייך אין נאטירליכע שפייז עלעמענטען וואס א דערווארטענדע מוטער דארף האבען.

ווארנונג

לאזט זיך ניט פארפירען פון נאכמאכונגען. אייער אייגענער און דער בייביס געזונט זענען צו וויכטיג. עס איז ניטא קיין סאבסטיטוט פאר דיזען בארימטען טאניק שפייז געטראנק. עס גיט אייך געזונט און קראפט.

'OVALTINE'
טאניק שפייז געטראנק
בויט אויף גייסט, נערווען און קערפער.

אין אלע גוטע סטארס, אין 50ס., 75ס., $1.25 און ספעציעלע $4.50 פאמיליען סייז טינס: אויך סערווירט פון סאדא פאונטיינס.

צו פיעל
עסיד

א סך מענשען ליידען, צוויי שטונדען נאכ'ן עסען פון אונפארדייאונג זוי זיי רופען עס. עס איז געוועהנליך איבעריגער עסיד. פארבעסערט עס מיט אן אלקאלי. דער בעסטער אופן, דער שנעלסטער, אונשעדליכער און ווירקזאמער אופן, איז פיליפס מילק אף מאגנעזיא. עס איז פארבליבען פאר 50 יאר דער סטענדערד ביי דאקטוירים. איין לעפעל אין וואסער ניוטראליזירט א סך מאל אזוי פיעל מאגען עסידס, און תיכף. די סימפטאמען פארשווינדען אין פינף מינוט.

איר וועט זיך קיינמאל ניט באנוצען מיט באבסקע מעטאדען ווען איר וועט זיך באקענען מיט דיזען בעסערען מעטאד. און איר וועט קיינמאל ניט ליידען פון איבעריגען עסיד ווען איר פרובירט אוים דיזען לייכטען הילפס־מיטעל. פליז טוט עס — פאר אייער אייגענער טובה־וועגען — איצט.

זייט זיכער צו קויפען ד' עכטע פיליפס מילק אף מאגנעזיא, וואס דאקטוירים ראטען פאר 50 יאר צו אויסבעסערען איבעריגען עסיד. יעדעס פלעשעל ענטהאלט פולע דירעקציעס — ביי יעדען דראגיסט.

צו יעדער

צייט, ווען איהר זייט הונגעריג, האט הנאה פון קעללאגג'ס קארן פלייקס מיט מילך אדער קריעם. פאר ברעקפעסט, פאר לאנטש, פאר סאפער — פאר א שפעטען איבערבייסען. זיי זיינען אויסגעצייכענט... צווישען מאהלצייטען און צו יעדען

מאהלצייט

Kellogg's
CORN FLAKES

★ פיעל געשמאקער נאך ווען מען טוט אריין פרוכט אדער האניג. געמאכט פון קעללאגג אין לאנדאן, אנטעריא.

קעללאגג'ס קארן פלייקס זיינען אבסאלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון טאראנטא.

פארבעסערט אין געשמאק און טעם

SINAI KOSHER SAUSAGE FACTORY
CHICAGO
סיני
כשר סאסידזש פעקטארי
כשר בהכשר רבני בית הועד כשר
הר"ר עוריאל עפשטיין הר"ר שמואל שאן והר"ר אל הכהן קאפלאן.
הר"ר א. ראזענבערג (פאדארנער רב) משגיח
REGISTERED

כזה ראה וקנה

אין טאראנטא, פונקט ווי אין פיעלע אנדערע שטעדט אין אמעריקא און קאנאדע, וויל דער עולם שיקאגאר ווארשטען, און ספעשעל לעווינס סיני כשר ווארשטען, ווייל די סיני ווארשטען האבען דעם נאמען שוין מער ווי צוואנציג יאר, הן פאר כשרות, הן פאר גוטען געשמאק.

געפינען זיך קלוגע אידען און מאכען נאך אונזער „טעק" מיט'ן קאליר אין אויסזעהן דעם פרינט ווי אונזערע, נאר אביסעל פארדרעהט ווי שיקאגא און דער עולם נעמט עס אן פאר סיני ווארשט. דארום זאגען מיר אייך כזה נאר ווען דיזער „טעק" מיט די נעמען איז דא אויף דעם „טעק" איז עס די ריכטיגע שיקאגאר סיני ווארשטען.

לעווינס סיני כשר סאסעדזש
פעקטארי - שיקאגא

אונזער רוף צום נייעס יאר

אידישע באלעבאסטעס גיט איצט אלעס

קלינען -- פרעסען -- רעפּירען

אין דער עלטסטער און בעסטער קלינינג פירמע פון שטאדט. מיר זענען גרייט צו באדינען אייערע באדערפענישען. אונזער פלענט איז אויסגעשטאט צו געבען שנעלע באדיענונג פאר דעם יום טוב געיעג.

עס מאכט ניט אוים ווי דעליקאט די סחורה אדער דער קאליר זענען, מיר נעמען זיך אונטער צו געבען די גרעסטע צופריעדענהייט פון אלץ וואס איר וועט אונז שיקען.

נאטירליך, אויב איר האט נאך עפעס אין הויז וואס איר ווילט אז עס זאל אויסקוקען ווי ניי, זענען מיר גרייט עס צו טאן אין אונזער מאדערנעם פלענט.

Adelaide
6111

135 St. Patrick St., Toronto

טאראנטאר אידען קענען אונז. וויסען ווער מיר זענען, און מיר פארלאנגען דארום פון אייך ניט צו זיין פון די לעצטע.

געדענקט פארלאנגט וויט'ס קלינינג און פרעסינג

פיעלע פון אייך ווערען אפגענארט ווען מען זאגט זיי אז זייערע קליידער ווערען גערייניגט אין וויט'ס. אום צו זיין זיכער, אז עס איז אזוי רופט אונז אפ און מיר וועלען עס טאן פאר אייך.

טעלעפ. עדלייד 6111

L. White & Sons
LIMITED
BETTER CLEANERS AND DYERS
133-141 St. Patrick St.

טעלעפ. עדלייד 6111

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
PUBLISHED BY
JOURNAL PRESS, LIMITED
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
542 Dundas St. West. Telephone Trinity 6830-6831
M. Clavir, Pres. and Gen. Mgr.

צום קומענדען צענזוס!

יעדע צען יאהר ווערט ביי אונז אין קאנאדע גענומען אן אפיציעלער רעגיערונגס-צענזוס, וואס נעמט ארום די גאנצע באפעלקערונג אין לאנד. אזא צענזוס וועט אויך געמאכט ווערען אינ'ם יאהר 1931, וואס וועט וואהרשיינליך אנהויבען געמאכט צו ווערען ארום דעם חודש יוני פון קומענדען יאהר.

אין אטאווע מאכט מען שוין דערוויילע אלע הכנות צו דעם, און מען ארבייט שוין אויס די ליסטע פון פראגען, וואס וועט יעדען איינעם געשטעלט ווערען, און אויף וועלכע ער וועט דארפען ענטפערען. וויסען מיר נאך דערוויילע ניט די דעטאלען, צו קענען קאמענטירען וועגען זיי. דאס וועלען מיר זיכער טאן אין צייט. אבער אויך איין זאך ווילען מיר אויפמערקזאם מאכען באצייטענס.

די דערפארונג פון די פריערדיגע צענזוסען האט באוויזען, אז ניט אלע ענטפערען גענוי אויף דער פראגע רעליגיע און נאציאנאליטעט. און דאריבער קומען ארוים אפט ניט נאר משונה'דיגע ענטפערס, נאר די צאל אידען קומט שטענדיג ארויס קלענער ווי אין דער ווירקליכקייט. א סך אידען האבען אויך מורא אנצוגעבען די ריכטיגע ענטפערס, און זיי גיבען ניט אן די ריכטיגע ציפערען, אזוי אז א וויכטיגער קוואל פון אינפארמאציע ווערט פון אונז באראובט.

מיר וויסען ניט, אויב אויף דער פראגע-ליסטע וועט זיין די פראגע פון מוטער-שפראך, אבער אויב אזא פראגע זאל זיין, מוזען אידען אנגעבען דעם ריכטיגען ענטפער, וואס איז זיכער אין וועניגסטענס ניינציג פראצענט — אידיש.

די "דאמיניאן ביורא אף סטאטיסטיקס" וועט זיכער אין צייט אלעס לאזען וויסען וועגען דעם. דערוויל אבער דארפען אלע זיין גרייט צו ענטפערען פינקטליך אויף די פראגען, וואס די ענומעראטארען וועלען שטעלען.

וואס אן ארבייטער דעפוטאט דערציילט

די צענזור אין רוסלאנד איז א שטרענגע, שטרענגערער ווי אין א סך אנדערע לענדער. און אפילו אויסלענדישע צייטונגס-קארעספאנדענטען קענען ניט דערציילען אלעס, ווייל די צענזור לאזט עס פשוט ניט דורך. די רוסישע פרעסע ווידער איז אן אפיציעלע, און פון איר קען מען זיך נאר אויך דערוויסען דאס, וואס די רעגיערונג וויל מען זאל וויסען, און מער ניט. איין וועג נאר איז נאך פארבליבען, דורך וועלכען מען קען זיך מער אדער ווייניגער דערוויסען וועגען דער לאגע אין רוסלאנד. און דאס זענען די ידיעות פון די באזוכער דאס וואס עס דערציילען די מענשען, וועלכע האבען געהאט א געלעגענהייט צו באזוכען דאס לאנד, און צוריקקערענדיג זיך, גיבען זיי איבער זייערע פערזענליכע איינדרוקען. אויך דער וועג איז ניט אין גאנצען קיין זיכערער. ער איז אבער מער אדער ווייניגער נענטער צום אמת, און בפרט דאמאלסט ווען עס דערציילען מענשען, וועלכע זענען ניט קיין אויסגעשפראכענע געגנער פון רוסלאנד, וואס זאלען אלעס זעהן נאר דורך שווארצע ברילען. אויף זייערע רייד קען מען זיך טיילווייז סומך זיין.

און אזא ידיעה האבען מיר אויך די טעג באקומען, ווען עס איז אהער אנגעקומען די פרעסע פון ענגלאנד, אין וועלכער עס ווערט איבערגעגעבען א געשפרעך מיט'ן ענגלישען ארבייטער דעפוטאט, מר. טולע, וועלכער האט זיך יעצט צוריקגעקערט פון א רייזע איבער סאוויעט-רוסלאנד. און ער גיט אן גענוג פאקטען צו זיין שילדערונג איבער דער טרויעריגער לאגע דארטען. ער דערציילט צווישען אנדערעס, למשל:

"די קאסטען פון לעבענס מיטלען זענען שרעקליך הויך. דער דורכשניטליכער "וויידזש" פון א רוסישען אינדוסטריעלען ארבייטער איז 50 רובעל א חודש. פוטער קאסט 9 רובעל א פונט. און עס איז א זייער ארימע קוואליטעט פוטער דערצו. קליידער, שיך, פלייש, ברויט, זייף און נאך אזעלכע נויטיגע ארטיקלען פאר'ן לעבען זענען "גערייששיאנט". (דאס הייסט, מען קען זיי נאר באקומען אין א באשרענקטער מאס און אויף קארטען). פרויען און קינדער שטייען אין די שורות מיט זייערע קארטען אין האנט ווארטענדיג שטונדען ביז זיי באקומען די קליינע פארציע פון די נויטיגע ארטיקלען. "איך אליין" — ערקלערט מר. טולע — "האב געצאלט 6 שילינג פאר פיער ווילדע בארנעס; 20 שילינג פאר אן עוף; 6 שילינג פאר א "קאליפלאוער". צו פארען א מייל מיט א דראזשקע קאסט 20 שילינג. אין דעם האטעל וואו איך בין איינגעשטאנען האט מען זיך געגעבען די גרעסטע מיה צו געבען די געסט דאס בעסטע וואס מען קען באקומען און צו שאפען א גוטען איינדרוק, אבער ווען איך האב זיך ארויסגעדרייט פון דעם אפיציעלען וועגווייזער, האט מען מיר דערקלערט אין ענגליש, אז איך באקום בעסער עסען ווי די אנדערע מענשען".

ווייטער קומט אין זיין דערציילונג א שילדערונג וועגען דעם ווי אזוי מען שפיאנירט נאך יעדען איינעם. ער שרייבט:

"אין רוסלאנד קען מען ניט זעהן די זאכען אפען און איינפאך ווי אין אנדערע לענדער. מען מוז גיין וואו די שטאאט בעאמטע הייסען, אבער דער אמת קען ניט פון זיי פארדעקט ווערען. יעדע פינף מינוטען זעהט מען ווי קאמפאניעס פון דער רויטער ארמיי פאראדירען די גאסען. און עס איז קלאר פון די פנים'ער פון די רויטע סאלדאטען, אז קיינער האט דארט ניט קיין רעכט צו האבען אן אנדער מיינונג, ווי די וואס די רעגיערונג וויל. עס פארשטייט זיך, אז קיינער פרובירט ניט צו ארגאניזירען אן אנדער מיינונג, ווייל ווען אימיצער זאל דאס טאן, וואלט מען אים גלייך ארעסטירט און דערשאסען אן א משפט".

מר. טולע דערקלערט אויך, אז ער האט באזוכט דעם געגענט פון דער טעקסטיל אינדוסטריע אין און ארום מאסקווע, און אין דער אינדוסטריע אליין זענען דא 810 טויזענט ארבייטסלאזע.

ווייטער דערציילט ער, אז די איינציגע מענשען, וועלכע זענען גוט געקליידעט און גוט ערנערט אין סאוויעט-רוסלאנד זענען די בעאמטע. די רעגיערונג זארגט אז אירע אגענטען זאל גארניט פעלען. די פאליציאנטען און די סאלדאטען זענען די פארגעצויגענסטע פון אלע. זיי זענען אמבעסטען געקליידעט און ערנערט. און מר. טולע האט פארענדיגט זיין אינטערוויו מיט די ווערטער: "איך האב ניט געגען דעם, אז רוסלאנד זאל אנטוויקלען איר אייגענע רעגירונג. אבער איך בין שטארק געגען דער מיינונג, אז ענגלענדער זאלען אגיטירען דאס מען זאל דא שאפען אן ענליכען סיסטעם. עס איז אונמעגליך זיך פארצושטעלען, אז מען קען ארויפצווינגען אזא סיסטעם אויף א לאנד ווי גרויס בריטאניען, וואס האט זיך גאנץ אנדערש אנטוויקעלט. אנשטאט אפצוהאלטען אין מאסקווע יערליך קאנפערענצען פאר דעם צוועק איינצופירען דעם סאוויעטישען קאנטראל אין דער גאנצער וועלט, וואלט גיכער געפאסט אפצוהאלטען אזעלכע קאנפערענצען אין די משוגעים הייזער".

מען זעהט אז דא רעדט ניט קיין געגנער, און דאך איז וואס ער דערציילט, גענוג פאר פארשטעלען זיך א בילד וועגען דער ריכטיגקייט פון דעם דארטיגען לעבען, וואס איז אפילו געבענשט מיט גענוג ארבייטסלאזיגקייט, ווי אן איינפאך קאפיטאליסטיש לאנד. אפילו ווען זיינע אנגעגעבענע ציפערען זאלען ניט זיין אין גאנצען גענוי, איז עס אבער דאך גענוג צו שאפען זיך א באגריף וועגען דער שווערער לאגע וואס הערשט אין יענעם לאנד, וואס דארף דיענען אלס מוסטער פון אן ערדישען גן עדן.

דאס מעגט איר וויסען

ערשטע ליטעראַרישע שריט פון גערהארט האופטמאן

גאר מאדנע זענען אפט די ערשטע ליטעראַרישע שריט פון די סאמע גרעסטע און בארימטסטע דיכטער פון דער וועלט. זייער אפט פאסירט, אז זיי פארמעסטען זיך גאר אויף אנדערע געביטען פון דער קונסט און נישט אויף דער ליטעראטור. אזוי איז אויך געווען מיט גערהארט האופטמאן, דעם באריהמטען פון די היינטיגע דייטשע דיכטער, דעם טרעגער פון דער נאבעל-פרעמיע. ער האט אנגעהויבען ווי א שילער אין סקולפטור-פאך. אז ער וועט אמאל אויפשרייבען א ווארט — איז איהם דאמאלסט גאר נישט איינגעפאלען, און אויך קיינער פון די מיטשילער האט עס נישט געאנט. מען האט געוואוסט, אז דער יונגער סקולפטאר האט עפעס אויפ'ן געוויסען איין איינציגען געדיכט. אבער דער מחבר האט זיך אזוי מיט דעם געשעהמט, אז מען האט איהם נישט געוואלט אנטאן דעם צער און דאס דערמאנען. עס איז געוועזען א געדיכט צו דער חתונה פון זיין עלטערען ברודער... און אט דאס געדיכט ווערט איצט מיט גרויס פאמפע פארעפענטליכט, און עס ווערען איהם איצט געזוכט און געפונען שפורען פון קומענדיגען געניאליטעט.

א באטשאפטער א דיכטער, אדער דייטשלאנד און פראנקרייך

פאל קלאדעל איז א באטשאפטער פון פראנקרייך אין אמעריקע. אבער פאל קלאדעל איז אויך א דיכטער. אז איהר ווילט, קענט איהר דעם זאץ איבערשרייבען פארקערט. ווארים פאל קלאדעל שעהמט זיך נישט מיט זיין דיפלאמאטישען פאסטען, און מיט זיין פאסטען ביי דער אייביגקייט שעהמט ער זיך געוויס נישט. אבער איצט זענען די דאזיגע ביידע פאסטענס אריין אין מלחמה צווישען זיך. געשעהן איז אט וואס: פאל קלאדעל האט אויפגעשריבען א טעקסט צו אן אפערע און דאס ווערק האט נישט געקענט אויפגעפירט ווערען אין פראנקרייך, פשוט דערפאר, ווייל פראנקרייך פארמאגט נישט די מיטלען פון דער בערלינער אפערע.

דאס ווערק קלאדעל'ס איז אן אפערע מיט דעם נאמען "קריסטאף קאלאמב" און פאדערט נאטירליך א קאמפליצירטע אויסשטאטונג. איז געקומען די בערלינער אפערע און האט דאס ווערק אויפגעפינט זיך צופעליג אין דייטשלאנד אויף ערגעץ־וואו אין פראנקרייך געשפילט. דערצו איז קלאדעל געפארען קיין דייטשלאנד. ער האט עס אפילו געמאכט דיפלאמאטיש, געהייסען האט עס, אז ער געפינט זיך צופעליג אין דייטשלאנד אויף אורלויב. אפיציעל האט ער זיך נישט געוויזען פאר'ן פובליקום. אלס אויטאר, אבער ביי דער פרעמיערע איז ער געוועזען און האט אפילו געגעבען אינטערוויוען דער ליטעראַרישער פרעסע, אין וועלכע ער האט נאטירליך, געזאגט, אז ער איז א גרויסער פריינט פון אינטערנאציאנאלען שלום. די פארשטעלונג איז אריבער, און איצט איז די פראנצויזישע שאוויניסטישע פרעסע ארויס רייטענדיג אויף פאל קלאדעל'ן. מען באשולדיגט איהם אפילו אין מלוכה-פארראט. נישט מעהר און נישט ווייניגער. און האט קלאדעל דער דיפלאמאט די גאנצע צייט פון זיין באזוך אין בערלין געשוויגען — האט אבער נישט געשוויגען קלאדעל דער־דיכטער. און ער האט זיך ערלויבט צו זאגען, אז דער גרעסטער טייל לידער פון וויקטאר הוגא זענען ביים היינטיגען טאג שוין נישט מעהר ווי א קופע אש. אט דאס וויל מען איהם שוין גארנישט מוחל זיין. ער האט דאך גענומען א שטיק נאציאנאל-פארמעגען און האט עס פאראטען צום שונא. אין פאל פון א מלחמה, אז דייטשלאנד וועט וויסען, אז דער גרעסטער טייל הוגאס לידער זענען אש, וועט עס דאך זיין טאפעלט שטארק. קלאדעל שווייגט אויף אלע די פארוואורפען, וואס ווערען איהם געמאכט. שטארק מורא פאר זיין דיפלאמאטישען פאסטען האט ער שוין נישט. ער איז שוין אן אלטער מאן, און עס קומט איהם שוין גלאט צו ווערען פענסיאנירט.

אנרי בארביס איבער רוסלאנד

אנרי בארביס שטעהט לעצטענס ווידער אפט אין מיטעל־פונקט פון ליטעראַרישען אינטערעס. אט האט זיך געווענדעט צו איהם א גרופע סאוויעטישע שרייבער מיט א טענה, אז זיין צייטשריפט "מאנד", וואס ער גיט ארויס, איז נישט גענוג בולט רוסלאנד-פריינטליך. עס ווערען אין איהר אויך צוגעלאזען געגנער און עס ווערען אין איהר צוגעלאזען קריטישע מיינונגען וועגען רוסלאנד. די סאוויעטישע שרייבער זענען און דארפען זיין הונדערט-פראצענטיג. חוץ דעם ווערט בארביס אויך אטאקירט פאר זיין בוך, "יעזוס". וואס פון יענעם קריעג וועט זיך אויסלאזען, אדער האט זיך אויסגעלאזט, וויסען מיר נאך ניט. דערוויל איז איצט אין פאריזער פלאמאריאן-פארלאג דערשינען א גרויס בוך בארביס'עס איבער רוסלאנד. עס איז א באריכט פון זיין לאנגער רייזע איבער דעם ראטען-פארבאנד. די נישט-קאמוניסטישע, אבער ראדיקאלע, פרעסע, רימט דאס דאזיגע ווערק פאר זיין אביעקטיוויקייט. עס איז קלאר, אז געשריבען האט עס איינער, וואס האט מעהר ווי דייטליכע סימפאטיעס צו סאוויעט-רוסלאנד. ער איז אבער נישט קיין בלינדער פאנאטיקער. ער זעהט אויך די שוואכע זייטען. ער האט דעם כוח זיי נישט צו פארשווייגען. ווי אזוי עס וועט זיך באציען די סאוויעטישע פרעסע צו דעם דאזיגען ווערק פון בארביס, איז נאך נישט באוואוסט.

געהט דייטשלאנד אויפ'ן וועג צו דער דיקטאטור?

פון לעאן ווייזענפעלד

זונטאג וועלען אפגעהאלטען ווערען די וואהלען צו דעם נייעם רייכסטאג, וועלכע וועלען מעגליך באשטימען דעם ווייטערדיגען גורל פון דעם דייטשען פארלאמענטאריזם.

זינט דיקטאטורען זענען אין אייראפא אריין אין דער מאדע און כאפען ארום וואס ווייטער אלץ מעהר לענדער, האט נאך קיין רעגיערונג ניט אזוי העפטיג צוריקגעוואָרפען דעם פארוואורף, אז זי ציעלט צו רעגיערען געגען דעם ווילען פון פאלק, ווי דאס האט געטאן די איצטיגע רעגיערונג פון רייכסקאנצלער ד"ר. היינריך ברינינג, אין דייטשלאנד, נאך דעם ווי דער רייכסטאג איז אין מאנאט יולי, אויפגעלייזט געווארען דורך א דעקרעט פון פרעזידענט הינדענבורג.

ברינינג און זיינע מיניסטארען האבען קאטעגאריש געלייקענט, אז זייער ציעל איז איינצופיהרען אין דייטשלאנד די דיקטאטור, און האבען פארזיכערט אז דער מאטיוו פאר אויפלייזען דעם רייכסטאג איז געווען בלויז, און איינציג, כדי צו אפעלירען צום פאלק צו געבען דער רעגיערונג דאס, וואס דער רייכסטאג, אין זיין אלטען צוזאמענשטעל, האט איהם אנטזאגט — די פינאנץ רעפארמען און נייע שטייערען. זיי האבען אנגעוויזען אז דער רייכסטאג איז ניט געווען פעהיג צו דערפילען זיינע פליכטען, און אז דערפאר האט די רעגיערונג זיך געזעהן געצוואונגען צו נעהמען צו הילף דעם ארטיקעל 48 פון דער קאנסטיטוציע, וועלכער גיט איהר דאס רעכט אויפצולייזען דעם רייכסטאג און צו רעגיערען אויף דעם גרונד פון דעקרעטען ביז דער נייער רייכסטאג ווערט ערוועהלט און איינבארופען. אבער קיין דיקטאטארישע אבזיכטען האט די רעגיערונג ניט געהאט, האבען זיי געטענה'ט, און די וועלט האט זיי געגלויבט.

איצט, עטליכע טעג פאר די וואהלען צום נייעם רייכסטאג, ווערט אבער דער פארדאכט פון יענע וואס האבען געהאלטען אז די רעגיערונג ציעלט צו א דיקטאטור, גרעסער ווי ווען עס איז. ניט אכטענדיג אויף אלע אפלייקענונגען און פארזיכערונגען פון רייכסקאנצלער און זיינע מיניסטארען, האלטען פיעלע פאראנטווארטליכע פאליטיקער אין דייטשלאנד, אז דער דייטשער פארלאמענטאריזם דערנעהענטערט זיך צום סוף, אויב עס וועט אין די נייע וואהלען ניט באוויזען ווערען עפעס א וואונדער, וואס זאל ענדערען די איצטיגע לאגע.

די דאזיגע פאליטיקער ווייזען אן, אז דאס לאנד געפינט זיך אין א כאאטישען צושטאנד, וואס גיט דער רעגיערונג די בייטש אין דער האנט אריין און עפענט פאר איהר אלע מעגליכקייטען צו קענען רעגיערען אהן דעם פארלאמענט. דייטשלאנד מאכט דורך א שווערען עקאנאמישען קריזיס פון וועלכען עס זעהט זיך פון קיין שום זייט ניט ארויס קיין פארלייכטערונג. די אינדוסטרי און האנדעל זענען אין א קלעגליכען צושטאנד און די צאהל ארבייטסלאזע דערגרייכט שוין דריי מיליאן. דער מיטעל קלאס, וואס דאס הייסט דער סוחרים און געווערבע קלאס, איז אויף גרויסע צרות. און אויך די גרויס-בורזשואזיע איז ניטא מיט וואס מקנא צו זיין. אין אזא צייט איז ניט שווער פאר די דעמאגאגען פון פארשידענע עקסטרעמע פארטייען, קאנסערוואטיווע און ראדיקאלע, ארייצוברענגען א פאליטישע צומישונג, פון וועלכער מען זאל ניט קענען אריין און ניט ארויס.

אין די וואהלען זונטאג, דעם 14-טען סעפטעמבער, וועלען די קרוב צו פערציג מיליאן וואהל-בארעכטיגטע דייטשען דארפען אויסוועהלען זייערע פארטרעטער פון די ליסטען, וועלכע זענען ארויסגעשטעלט געווארען פון פיער און צוואנציג פאליטישע פארטייען. די צאהל פאליטישע פארטייען איז דעם מאל אפילו קלענער ווי געוועהנליך, ווייל אין די וואהלען אין 1928 זענען אויף דעם פאליטישען שלאכט פעלד ארויסגעטראטען ניט ווייניגער פון צוויי און דרייסיג פארטייען, אבער זי איז נאך אלץ גרויס גענוג כדי צו באשאפען א כאאטישען צושטאנד. ביי אזא פארשיעדענארטיגקייט פון פארטייען פאדערט זיך א גאר באדייטענדע אינטעליגענץ פון דעם וועהלער, אז ער זאל זיך קענען גרינדליך אריענטירען און שטימען פאר די ריכטיגע און געאייגענטע מענשען. ניט אלע וועהלער זענען אבער פעהיג דאס צו טאן און טאקע דערפאר איז דער כאאס אומפארמיידליך, און מען קאן זיך פון די נייע וואהלען מאכען גאר זעהר קליינע פארשפרעכונגען.

אין דעם אלטען רייכסטאג איז די איצטיגע רעגיערונג, וועלכע ווערט צוזאמענגעשטעלט פון דעם קאטוילישען צענטער, דער פאלקס-פארטיי, די דעמאקראטען און איניגע קלענערע פארטייען געווען א מינדערהייט, זינט די סאציאל דעמאקראטען זיינען פון איהר ארויס און די נאציאנאליסטען אונטען דער פירערשאפט פון דעם מאנארכיסט הוגענבורג האבען זיך ענטזאגט אריינצוגעהן אין קאבינעט. האט די רעגיערונג רעגיערט, א דאנק דעם וואס די סאציאליסטען האבען זיך פארהאלטען "נייטראל" און האבען איהר ניט געשטערט. קוים אבער האט זי געמאכט דעם פרואוו דורכצופיהרען געזעצען, וועלכע זיינען געגען די אינטערעסען פון די ארבייטער מאסען, האבען די סאציאליסטען געמוזט ארויסקומען געגען איהר, און דעמאלט האט זי זיך מעהר ניט געקאנט האלטען. עס איז געבליבען פאר דער רעגיערונג איינס פון די ביידע: אדער רעזיגנירען, אדער אויפלייזען דעם רייכסטאג און אויסשרייבען נייע וואהלען, וואס דאס וואלט איהר דערוויל געגעבען די מעגליכקייט צו רעגירען מיט דער הילף פון ארטיקעל 48. געוועהלט האט זי דעם צווייטען וועג און איצט האפט זי צו קריגען א מערהייט אין דעם נייעם רייכסטאג, וואס זאל איהר געבען די מעגליכקייט דורכצופיהרען איהרע פינאנץ רעפארמען.

עס קאן אבער שוין מיט באשטימטקייט געזאגט ווערען אז די רעגיערונג וועט פון די נייע וואהלען ניט ארויסקומען געשטארקט, נאר אפשר נאך פיעל שוואכער ווי זי איז געווען ביז איצט. אין דעם נייעם רייכסטאג וועלען די פארטייען זיין פונקט אזוי צושפאלטען און צושפליטערט ווי אין אלטען. די סאציאל דעמאקראטען וועלכע וועלען מעגליך פארלירען עטליכע פלעצער, וועלען נאך אלץ זיין די שטארקסטע גרופע אין רייכסטאג. און דעם צווייטען ארט וועלען פארנעהמען די קאנסערוואטיווע - נאציאנאליסטישע און פאשיסטישע פארטייען, וועלכע וועלען קיינמאל ניט איינגעהן אויף קיין פשרות מיט דער איצטיגער רעגיערונג, ווי דאס איז קלאהר באוויזען געווארען קורץ פאר דעם אויפלייזען פון רייכסטאג.

בלייבען פאר דער רעגיערונג דערפאר ווידער דיזעלבע מעגליכקייטען ווי פריהער איידער זי האט אויפגעלייזט דעם פארלאמענט: אדער צוריקצושטעלען די אלטע קאאליציע פון סאציאל דעמאקראטען, צענטריסטען דעמאקראטען און דער פאלקס פארטיי, אדער צו רעזיגנירען און איבערלאזען די רעגיערונג צו די אנדערע פארטייען, וועלכע וועלען ניט זיין אין קיין בעסערער לאגע, ווייל אויך זיי וועט פעהלען די נויטיגע מערהייט.

וועגען באנייען די אלטע קאאליציע הערען זיך אין דעם איצטיגען וואהל קאמפיין שטימען פאר און געגען. דער געוועזענער רייכסקאנצלער און איצטיגער אינערען מיניסטער ד"ר. יאזעף ווירטה וועלכער איז איינער פון די שטארקסטע רעפובליקאנער אין לאנד און אן אנהענגער פון דער דעמאקראטישער ארדנונג, אגיטירט פאר דער אלטער קאאליציע, ניט אכטענדיג אויף דעם וואס ער פאהרט ארום און האלט רעדעס פאר זיין אייגענער פארטיי, שרעקט ער זיך ניט אפ פאר די רעזולטאטען פון די וואהלען און לויבט אפען די סאציאליסטען, אז א דאנק זיי איז דער יאנג-פלאן אנגענומען געווארען און דער רהיין איז באפרייט געווארען פון פרעמדער באזעצונג.

אויך דער קריעגס-מיניסטער גענעראל פאן זעעקט טרעט אין זיינע רעדעס שטארק ארויס פאר דעם באנייען פון דער קאאליציע און ווייזט אן, אז דייטשלאנד וועט קיינמאל ניט קענען רעגיערט ווערען אהן דער הילף, אדער גאר געגען דעם ווילען פון די ארבייטער מאסען.

פון דער אנדערער זייט איז אבער די לאגע אזא, אז קיינער וואגט ניט פאראויסצוזאגען צו די אלטע קאאליציע וועט נאך ווען עס איז, אדער וועניגסטענס אין דער נאהענטער צוקונפט, קאנען לעבעדיג געמאכט ווערען. די פאלקס פארטיי, וועלכע האט זיך נאך ביים לעבען פון איהר פריהערדיגען פיהרער, דעם אויסערן מיניסטער ד"ר. גוסטאוו שטרעזמאן, געהאלטען אין איין רוקען צו רעכטס, איז איצט שוין כמעט אינגאנצען א קאנסערוואטיווע פארטיי, וועמענס אינטערעסען עס געהען זיך ווייט פארנאנדער פון די ארבייטער אינטערעסען. די פאלקס פארטיי איז איצט מעהר ניט פאר א קאאליציע מיט די סאציאל דעמאקראטען, כאטש זיי וועלען אפשר אונטער געוויסע באדינגונגען אויף איהר איינגעהן.

א וויכטיגער פאקטאר אין דער דאזיגער פראגע איז אויך פרעזידענט הינדענבורג, וועלכער האט פיינט די סאציאל דעמאקראטען מיט דער גאנצער שנאה, אויף וועלכער אזא אלטער מיליטאריסט און מאנארכיסט איז פעהיג. ווי עס הייסט האט הינדענבורג געזאלט זיך אויסדריקען, אז ער וועט מעהר קיינמאל ניט רעגירען צוזאמען מיט די סאציאליסטען, און וועט בעסער רעזיגנירען, איידער צו זעהן א סאציאליסט בראש פון דער דייטשער רעגיערונג. אויב אבער עס זאל ניט זיין מעגליך צוזאמענצוברענגען די וויכטיגסטע דעמאקראטישע פארטייען צו איין טיש, און עס זאל ניט באוויזען ווערען צו פארמירען א נייע רעגיערונג, אין וועלכער די דאזיגע פארטייען זאלען זיך קענען באטייליגען וועט די רעגיערונג גארניט האבען געפועלט מיט דעם וואס זי האט אויפגעלייזט דעם פריהערדיגען רייכסטאג און האט אויסגעשריבען נייע וואהלען. דער צושטאנד וועט זיין דער זעלבער, און אפשר אפילו נאך מעהר כאאטיש, ווי פריהער.

דאס ווערט באזונדערס קלאהר, ווען מען האט אינזינען, אז אין משך פון דעם איצטיגען קאמפיין איז עטליכע מאל געמאכט געווארען א פרואוו צוזאמענצוברענגען די בירגערליך - דעמאקראטישע און געמעסיגטסטע קאנסערוואטיווע פארטייען צו איין טיש און זיי צו פאראייניגען אין איין גרופע. דער דאזיגער פרואוו איז אבער דורכגעפאלען און די לאגע איז געבליבען די זעלבע. די אויסזיכטען דיזעלבע פארטייען צו קאנען פאראייניגען שפעטער, נאך די וואהלען, זיינען אויך ניט זעהר פארשפרעכענדע.

זיכער איז אויך אז פון די וואהלען וועלען ארויסקומען באדייטענד געשטארקט די צוויי עקסטרעמע פארטייען: די קאמוניסטען און די פאשיסטען, וועלכע רופען זיך נאציאנאל סאציאליסטען. די ערשטע באנוצען זיך, אויף זייער באקאנטען דעמאגאגישען שטייגער מיט דער גרויסער ארבייטסלאזיגקייט אין לאנד און עס געלינגט זיי צו געווינען אנהענגער מיט דער הילף פון זייערע לאזונגען; און די צווייטע באנוצען זיך מיט דעם אנטיסעמיטיזם, עקאנאמישען קריזיס, פאר וועלכען זיי מאכען פאראנטווארטליך די רעגיערונג און די גרעסערע פארטייען. עס איז ניט קיין פראגע אז סיי די קאמוניסטען און סיי די פאשיסטען וועלען אין דעם נייעם רייכסטאג זיין פיעל שטארקער, ווי זיי זיינען געווען און דאס וועט דער רעגיערונג אויף קיין פאל ניט פארשאפען קיין נחת.

וואס זשע וועט די רעגיערונג טאן דאן, ווען זי וועט נאך די וואהלען זיין א נאך קלענערע מינאריטעט אין רייכסטאג ווי זי איז געווען ביז איצט? ווי אזוי וועט זי קענען רעגיערען מיט א פיינדליכען רייכסטאג?

"אויף די דאזיגע פראגען ענטפערט אמבעסטען דער מיניסטער פאר די אקופירטע דייטשע געביטען, ד"ר. גאטפריד טרעוויראנוס, וועלכער האט לעצטענס ארויסגערופען אזא טומעל אין פוילען און פראנקרייך מיט זיינע רעדעס, אז דייטשלאנד וועט מוזען פארלאנגען א רעוויזיע פון דעם ווערסאילער פרידענס פארטראג, און אז עס וועלען איהר מוזען אפגעגעבען ווערען דער אזוי גערופענער "פוילישער קארידאר" און די אנדערע שטיקער לאנד, וועלכע זיינען אוועקגענומען געווארען צו פוילען. ד"ר. טרעוויראנוס, וועלכער איז אן אינטימער פריינד פון פרעזידענט הינדענבורג און איינער פון די גאר וויכטיגסטע פיהרער פון דער פאלקס-פארטיי, האט אפען געזאגט, אז די רעגיערונג וועט ניט רעזיגנירען, אויב זי וועט פארלירען אין די וואהלען. אנשטאט זיך אנצוזאגען פון דעמיסיע, וועט זי אויך דעם נייעם רייכסטאג אויפלייזען, און אויב אויך א דריטער וועט ניט זיין ארבייטס-פעהיג, וועט זי אויך דעם אויפלעזען, און וועט אזוי אנהאלטען, ביז דאס פאלק וועט איינזעהן, אז דאס לאנד מוז האבען אדער אן ארבייטס-פעהיגען פארלאמענט, אדער גאר ניט קיין פארלאמענט.

אין דייטשלאנד ווערט די דאזיגע רעדע אויסגעטייטשט אלס אנזאג איינצופיהרען די דיקטאטור, און קומענדיג אין א צייט ווען עס ווערען געמאכט צוגרייטונגען צו גרויסע און וויכטיגע ענדערונגען אין דער דייטשער ארמיי, וואו דער איצטיגער ליבעראל-רעפובליקאנישער הויפט קאמענדאנט וועט דערזעצט ווערען פון א באוואוסטען מיליטאריסט מאנארכיסט, איז אנצונעהמען, אז הינדענבורג איז גרייט איינצופיהרען די דיקטאטור.

פון דעם אויסגאנג פון די וואהלען, הענגט עס דערפאר אפ, צו דייטשלאנד זאל ווערען א דיקטאטור, זאל זיין אפילו נאר צייטווייליג, צו ניט.

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער רעדאקטאר!

דערלויבט מיר צו זאגען פאלגענדעס: זייענדיג א לערער, קומט מיר אפט אוים צו זיין אויף בר-מצוה פארטים. אויך לעצטען זונטאג, דעם 7-טען סעפטעמבער, איז מיר אויסגעקומען צו זיין אויף א בר מצוה פארטי ביי דעם זוהן פון מר. און מרס. אייזענבערג, פון 774 קאלעדזש סטריט.

ווי דער מנהג איז, ווערען ביי יעדער בר מצוה פארטי געהאלטען פארשידענע רעדעס. און אויך דיזע פארטי איז ניט געווען הינטערשטעליג. אין דעם מנהג, פיעלע רעדעס זענען געהאלטען געווארען, ווינשענדיג די עלטערען פון בר מצוה, דאס זייער זוהן זאל אויסוואקסען א גוטער איד, וואס זאל זיין א כבוד פאר זיינע עלטערען און א שטאלץ פאר דאס אידישע פאלק, כמעט אלע רעדעס זענען געווען פון דעם זעלבען אינהאלט.

נאר אן אויסנאהם איז געווען די רעדע פון בר מצוה'ס א פעטער, און אויף זיינע רייד וויל איך זיך טאקי אפשטעלען. ער האט געזאגט פאלגענדעס: בר מצוה דו זאלסט לייגען תפילין. דער וואס לייגט תפילין איז א איד, און דער איד וואס לייגט ניט קיין תפילין איז קיין איד ניט. אמת צווישען די געסט איז געווען מר. שטערען, א מילך מאן, א יונגער מאן וועלכער האט אמאל געלערענט, האט איהם באלד גלייך געענטפערט ביי זיין רעדען: ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא. אבער איך וויל זאגען דיעזעס. עס איז קיין פראגע ניט, אז א איד דארף לייגען תפילין, אבער זאגען פאר א פובליקום היינטיגע צייט, אז דער וואס לייגט קיין תפילין ניט, איז ניט קיין איד, איז צו ווייט געגאנגען. ווען דאס פייער פון א מענשען לעשט זיך אוים אינגאנצען. ווען דער לעצטער אדער הערט אויף צו קלאפען, און פון נאז געהט מעהר קיין אטעם צו באוועגען א פעדער, דאן איז אלעס פארלארען. דער טויט הערשט דאן אינגאנצען, און עס גיט מעהר קיין האפנונג אויף אפלעבען. (און אמאל פאסירט דאס אויך אט ביי די לעצטע סעקונדען באווייזען זיך אין מענשען צייכענס פון לעבען און ער ווערט ווידער געזונט).

אבער ווען א פייעריל צאנקט נאך אין די אש, איז דאס פייער נאך ניט אויסגעלאשען. א שטיקעל פרישע האלץ און א נייער ווינטעלע, קען באשאפען פון די אש א העלען פייער. ווען דער קנייטעל פינקעלט נאך אין די לעצטע ביסעל אייל איז דאס ליכט נאך ניט פארלאשען. נייער בוימעל קען צוגעגאסען ווערען, און דאס פייער ברענט ווייטער. עטליכע טראפען בוימעל אין נר תמיד האבען בעלויכטען דעם צווייטען בית המקדש, און האבען זיך ניט אויסגעלאשען ביז היינט צו טאג.

זא לאנג אן אדער קלאפט אין מענשענס קערפער, איז דער מענש נאך ניט געשטארבען. אט דאס ביסעל לעבען, האלט נאך דעם מענשען, אין דעם בוך פון די לעבעדיגע וועלכע האבען נאך אלע האפנונגען.

א איד קען פארלירען כמעט זיין גאנצע אידישקייט. א איד קען פון זיך אראפווארפען זיין גאנצען יאך, און ער קען זיך ערווייטערען פון זיין נאציאן, און אלעס וואס איז אידיש, קוים אבער בלייבט ער נאך צוגעבונדען צו זיין פאלק מיט איין פאדים, קוים באריהרט ער נאך דאס אידענטום מיט א שפיץ פינגער, איז ער נאך אלץ א איד, און איז פון אידענטום ניט פארלארען. ער אליין קען זיך צו יעדער צייט אומקעהרען צו זיין נאציאן. עס קענען זיך מאכען אומשטענדען און סבות, וואס וועלען אין איהם אויפבלאזען א אידישען פייער, און ער קען ווערען א הייסער איד אין נאציאנאלע און רעליגיעזע פראגען. פון איהם קען נאך ארויסוואקסען א דור פון אידישע קינדער, אידישע פאטריאטען, אידישע פארטיידיגער. אבער ווער רעדט נאך פון אזעלכע אידען, וואס זיינען צוגעבונדען מיט פיעלע פעדים צום אידישען פאלק. אידען וואס נעהמען א גרויסען אנטייל אין נאציאנאלע אידישע פראגען. אידען וואס זיינען מיטגליעדער פון שוהלען און פון אידישע טשאריטים, קען מען אויף זיי געוויס ניט זאגען דאס זיי זיינען קיינע אידען, ווען אפילו דער רעליגיעזער פאדים איז ביי זיי שוואכער געווארען. איך וויל אויפמערקזאם מאכען דעם פעטער פון בר מצוה, אז דאס וואס ער האט געזאגט, אז דער וואס לייגט קיין תפילין ניט, איז קיין איד, איז צופיעל געוואגט ביי היינטיגער צייט.

ה. לובעצקי,
199 גרייס סטריט.

מען גט זיך ניט

זייט דער גט-געריכט איז ערעפענט געווארען אין אסגוד האל, זענען בלויז דריי אפליקאציעס אריינגעגעבען געווארען פון דריי פרויען וועלכע זוכען זיך צו שיידען פון זייערע מענער, און זיי זוכען דערוויל געהאלט, אויפצוהאלטען די קינדער.

דאס איז דער בעסטער באוויז, אז די הייראט אינסטיטוציע איז שטארק ווי די שטיינער פון גיבראלטאר, און אז יעדער מאן האלט זיך מיט זיין ווייבעל, מורא האבענדיג פאר א צווייטער.

אלול על פי נוסח אמעריקע

(אן ערנסטע באטראכטונג)

פון רבי י. אלימלך וואלגעלערנטער

ווי שנעל די צייט לויפט! אט האט מען דאך ערשט — ווי לאנג איז עס דען אין דעם? — געבענשט ראש חודש אלול, און פרומע, גאטספארכטיגע ווייבער אין די עזרות נשים האבען טרעהרען פארגאסען ביי די אלט־אויספארבירטע תחנות; אט, דוכט זיך, ערשט נעכטען האט דער ערשטער שופר־שאל דורכגעשניטען די קאלטע, סוף־זומערדיגע מארגען־לופט ארום אונזערע שוהלען, און יחידי סגולה האבען דערפיהלט א ציטער אין זייערע אלטע גליעדער, — און אלול איז שוין באלד פארשוואונדען אזוי שנעל און אומבאמערקט ווי ער איז געקומען. היינט מארגען וועקט אייך שוין דער שמש צו די ערשטע סליחות.

ווייס איך ניט וויפיעל פון אונזערע אידען האבען בכלל באמערקט דעם שנוי אין אידישען קאלענדאר, ביי וועמען עס האט דאס אידישע הארץ א צאפעל געטאן מיט גאנץ־פארגעסענע קינדער יאהרען זכרונות, און צו באגנוגענט זיך ניט דער גרויסער רב פון אונזערע „אידען פון א גאנץ יאהר'' מיט אויסגיסען זייער אונטערדריקטע, אונטערבאוואוסטזיניגע רעליגיעזע בענקעניש אין די איינציגע דריי טעג פון ראש השנה און יום כפור. איז דאך דאס פייער אין בעסטען פאל ניט מעהר ווי א טליענדיגעס, און ווען איינגעבארענע, טיעף־איינגעווארצעלטע סענטימענטען פלאקערען אויף די האלב אויסגעלאשענע פונקען — גענוג אז אויף געצעהלטע מאמענטען. וויסען מיר דאך וואויל ווי שווער עס איז פאר דעם דורכשניטליכען היגען אידען אפצושטעלען דעם וואכעדיגען סדר אויף א גאנצען מאנאט — פשוט אוממעגליך.

פארלירט טאקי דער חודש אלול ביי אונז יעדע באזונדערע באדייטונג, און מען רעכענט דעם פארלוסט געוועהנליך צו אויפ'ן חשבון פון דעם אומפארמיידליכען. פארפאלען, הייסט עס, א צבור וואס וואנדערט איבער אין אן אנדער לאנד און א ניי פרעמדער סביבה מוז שלום מאכען מיט דעם געדאנק אז געוויסע לעבענס פארמען זאלען פארלירען זייער וויכטיגקייט, און שפעטער אויך גענצליך פארגעסען ווערען.

אמת, מיר אידען לאזען זיך ניט באהערשען פון די אלע אנגענומענע כללים, און וויפיעל מאל איז עס אונז שוין געלונגען איבערצופלאנצען אלטע לעבענס שטייגערען און מנהגים אין נייע היימען. אבער אן אונטערשייד מוז דאך געמאכט ווערען צווישען דאס מעגליכע און דאס אוממעגליכע, צווישען דאס אבסאלוט־תמצית'דיגע און דאס מעהר וועניג טפל'דיגע. אין אנדערע ווערטער: גענוג וואס די אייגענטליכע ימים נוראים זיינען געראטעוועט געווארען פון אונטערגאנג אין דעם גערדאנג און טומעל פון מאסען איבערוואנדערונג, אין די חבלי לידה פון א נייעם אידישען ישוב. מעהר קענט איהר ניט ערווארטען; דער נייער באדען איז ניט מסוגל פאר אפטיילען א גאנצען מאנאט אין יאהר צו חשבון הנפש, צו גייסטיגער הכנה. ניין ביי אונז איז „אין מוסיפין מחול על הקודש.''

און דא ליגט אייגענטליך דער טעות פון די טענות.

די פראגע איז: וויפיעל ווערט האט עס, א שטייגער, א גרויסע גייסטיגע ערפאהרונג אהן די געהעריגע צוגרייטונג דערצו? — און ווי גרויס, מישטיינס געזאגט, קען שוין זיין די ווירקונג פון א הייליגען טאג ווען די פריהערדיגע וואך וויל זיך נישט צוביגען און לאזען איה'ר פאלען?

זעהען מיר דאך בחוש ווי אפילו ראש השנה און יום כפור האבען זייער אמאליגען גלאנץ ביי אונז פארלארען. אויסערליך איז אלעס, אפשר נאך ווי געוועזען: איבערפולטע שוהלען, ערנסטע מתפללים, נשמה־אויפציטערנישען. אבער די השפעה איז ניט מעהר ווי אן עבר'דיגע, אן איבערגעהענדע, דער באקאנטער פאלקס קופלעט וועגען פורים איז לייהער אויך צוגעפאסט צו אונזער יום־כפורים: „היינט איז יום כפור, מארגען איז אויס...'' מוזען מיר אלזא מודה זיין אז די פריהערדיגע דורות זענען קליגער געוועזען. זיי האבען יא פארשטאנען די וויכטיגקייט פון אלול פאר דעם גייסטיגען איינפלוס וואס די ימים נוראים זאלען האבען אויף דעם פערזענליכען רעליגיעז־מאראלען לעבען פון דעם יחיד ווי אויף דעם אלגעמיינעם נאציאנאל איינהייטליכען לעבען פון פאלק. קענען מיר דען, מיט דער האנד אויפ'ן הארצען, מוותר זיין אויף דער אומגעהייער גרויסער מאכט וואס די הייליגע טעג האבען אויסגעאיבט אויף אונזערע אידישע צבורים אין אלע צייטען און אין אלע לענדער? מעגען מיר אזוי גרינג־מוטיג זיך אפזאגען פון דער ריזיגער קראפט זייערער פארטצוזעצען און אויפצוהאלטען דאס אינדיווידועלע ווי דאס קהל'שע אידישע לעבען? שוין־זשע איז אונזער יונג שוואכער אידישער קבוץ אין אמעריקע געזיכערט גענוג די דראהענדע געפאהרען פון דער אסימילאציע אין איהרע פארשיעדענע פארמען? דוכט זיך אז ווער־ווער מיר נויטיגען זיך נאך אין יעדען שוץ מיטעל, אין יעדען פארזיכערונגס אפאראט.

עס איז אויך גאנץ זיכער, — אויב אפילו ניט אויף אזוי פיעל קלאר פאר אלעמען — אז עס דארף אין דער פראגע ניט זיין קיין ארט פאר מיינונגס פארשיעדענהייטען צווישען פרומע. און די אזוי גערופענע „נאציאנאלע'' אידען. ווארום באמת זיינען דאך אלע וועלכע זענען נאר מודה אין זייער אנגעהעריגקייט צום אידישען קהל, פאראינטערעסירט אין פארזיכערען זיין קיום און אין איבערגעבען די גייסטיגע פאלקס ירושה צו די קומענדיגע דורות. און פערזאנען מיט א היסטארישען חוש פארשטעהען אז מען קאן ניט, און עס איז שעדליך צו בייטען די אינסטרומענטען און ארגאנען וואס זענען פאר דעם צוועק באנוצט געווארען דורך די לאנגע יאהרען פון עבר. איז עס שוין גרינגער אריינצופאסען נייע השגות אין די אלט־געהייליגטע אויסדרוקס־פארמען, איידער צו שאפען ווירקזאמע נייע פארמען. בלייבט דאך נאך אלץ די מיטגלידערשאפט אין א שוהל ביי א סך „נאציאנאל''־געזאנענע אידען די בעסטע פארם פון אויסדריקען זייער איינינקייט מיט'ן פאלק, און פיעלע פון זיי גלויבען אז דער תלמוד תורה און ישיבה חנוך איז נאך אלץ די געזונדסטע און קרעפטיגסטע צווישען אלע אידישע ערציהונגס־סיסטעמען. צו באנוצען זיך מיט דעם חודש אלול און די רעליגיעז־נאציאנאלע סענטימענטען וואס זענען מיט איהם פארבונדען פאר אויפוועקען און ערמוטיגען דעם אידישען באוואוסטזיין, איז דעריבער פיעל ראטזאמער ווי דאס אומזיסטע זוכען פון אנדערע וועגען.

בלייבט אבער נאך איבער די פראגע פון מעגליכקייט.

איז עס מעגליך אין דער טומעלדיגער היגער אטמאספערע איינצובירגערען דעם חשבון־הנפש'דיגען אלול גייסט? קאן מען דא אויסהערען און פארשטעהן דעם קול דממה דקה פון דער נשמה שפראך?

דער ענטפער אויף דער פראגע איז א קוואליפיצירטער „יא''. דאס הייסט, עס איז — לויט דער מיינונג פונ'ם שרייבער פון די שורות — יא מעגליך צו אקלימאטיזירען דעם אלול אין אמעריקא, אבער נאר אויף געוויסע אופנים. עס דארף פארקומען א גרינטליכע איבערשאצונג פון ווערטען בנוגע מעטאדען, ארגאנען, געוויכטס און אויסגאנגס פונקטען. דער תוך און די כונה דארפען בלייבען די זעלבע, נאר דער נוסח מוז זיין אן אנדערער לויט די באדערפענישען און מעגליכקייט פון צייט און ארט — א נוסח אמעריקא.

נאטירליך, רעדט זיך דא, ניט וועגען ענדערען באשטימטע און פארגעשריבענע דינים און מנהגים פון חודש אלול אדער די ימי הסליחות, נאר וועגען שאפען אזעלכע אנדערע מיטלען וואס זאלען קענען אויסנוצען די אלול שטימונג אויף א ברייטערען מאסשטאב, וואס זאלען ארום זיך פאראייניגען אלע שיכטען פון דער אויפריכטיג־אידישער געזעלשאפט אין אמעריקא און דערגרייכען אויך אזעלכע לעטארגיש־שלאפענדע טיילען פון פאלקס קערפער, וועמען די שופר קלאנגען האבען ביז יעצט נאך ניט אויפגעוועקט, וואס זאלען צוריקגעבען צו די אלול טעג זייער אמאליגע וויכטיגקייט אין דער אויפזאמלונג פון גייסטיגער ענערגיע פאר'ן יחיד און פאר'ן כלל.

איין זאך איז קלאהר: אבסטראקטע באגריפען קאנען דא קיין ווירקונג ניט האבען. רעדען בדרך כלל וועגען תשובה, ימי רצון, סליח ומחילה — וועט דעם רוב בנין ומנין פון אמעריקאנעם אידענטום ניט פיעל דערנעהענטערען צו אידישקייט. אויף א שרונג פון עולם המעשה ביז דעם עולם המחשבה וועט איהר וועניג בעלנים געפינען. מוז מען זוכען א מעהר קאנקרעטע שפראך כדי צו דערגרייכען דעם פארפרעמדטען עולם; מוז מען טראכטען וועגען א דבר השוה לכל נפש, אן אלגעמיינע גייסטיגע נויטווענדיגקייט וועגען וועלכער מען זאל אונאויפהערליך דערמאהנען און וועלכע זאל קאנען פארנעהמען דעם צענטער פון אויפמערקזאמקייט אין די טעג פון אלול — א פראקטישער אקטיוויטעטס־פראגראם וואס זאל דערפיהלען א גייסטיגען צורך און צו דערזעלבער צייט זיין גענוג ממשות'דיג צו קאנען ערוועקען דעם אינטערעס פון די גרויסע מאסען.

אלול כמנהג אמעריקא דארף — לויט די באטראכטונגען — געווידמעט ווערען צו תורה, צו אידישע לעהרע און וויסען אין אלע אומפאסונגען, צו אידישער ערציהונג פאר דערוואקסענע אזוי גוט ווי פאר שול־קינדער, צו דער באקאנטשאפט מיט דעם אידישען ספר און זיין פארשפרייטונג.

עס איז דאך איבעריג דא איבערצוחזר'ן די סטערעאטיפישע איכה'ס אויף דעם טרויעריגען מצב פון אידיש וויסען אין די לענדער, אויף דער עם־הארצות וואס זיצט אין זאטעל, אויף דער אומבאקאנטשאפט מיט די עלעמענטארסטע ידיעות אין אלע צווייגען פון דער אידישער קולטור. און אויב ווי ניט איז ווערט דאך פיעל געטאן פאר דעם חנוך פון יונגען דור אין די שולען און תלמוד־תורה'ס, איז אבער דאס פעלד פון ארבייט פאר דער ערציהונג פון דערוואקסענע אינגאנצען א פארלאזענעם ביי אונז. אנערקענטע אויטאריטעטען אין דער היסטאריע פון ערציהונג קאנסטאטירען דעם פאקט אז מיר אידען זענען געווען די פיאנערען אויפ'ן געביט פון „עדאלט עדיוקיישאן''. מיט עזרא'ס רעקאנסטרוקציע פון אידישען רעליגיאן לעבען אין ארץ ישראל אין דער צייט פון בית שני הויבט זיך אן די טראדיציע פון די בתי־כנסיות וואס זענען צוגלייך אויך בתי מדרשות — שוהלען אין וועלכע דאס ליינען די תורה צוויי מאל דורך דער וואך און שבת שפיעלט א וויכטיגע ראלע און ציעלט צו ערציהען די עלטערע, אזוי ווי יהושע בן גמלא'ס חדרים־סיסטעם זוכט צו מאכען דעם חנוך פון דער יוגענט צוגענגליך און בינדענד פאר אלעמען די דאזיגע טראדיציע איז פארטגעזעצט געווארען אין די ערשטע ישיבות־אקאדעמיעס אין בבל ווי אין ארץ ישראל, וואו די מעהרסטע תלמידים און צוהערער זענען געווען לוין־ארבייטער וואס פלעגען זיך אריינכאפען אין זייערע פרייע שעה'ן צו הערען די שעורים און אנטיילנעהמען אין די דיסקוסיעס וואס האבען געשאפען דעם תלמוד. אזוי האבען די שפעטערדיגע שוהלען אין די ווייטע לענדער פון גלות געגרינדעט אפשר די ערשטע אווענט קורסען אין דער וועלט — די גרופען ערוואקסענע מענשען וואס האבען בין מנחה למעריב און אין דעם שבת'דיגען טאג געלערנט ווער חומש־רש"י, ווער משניות, גמרא, עין יעקב, חיי אדם, מדרש — אן אמת'ער פאלקס אוניווערזיטעט פאר פרייע דערוואקסענע צוהערער. היינט פארשוואונדען מיר די טראדיציע־אוצרות וואס די פריהערינע דורות האבען אנגעזאמעלט, און דער ערציהונגס סיסטעם פאר דערוואקסענע וואס איז אויפגעבויט געווארען מיט אזוי פיעל מיהע ווערט צורונגען אין עטליכע פארלאזענע לעבענסלאזע כנופיה'ם דא און דארט פון גרויע זקנים וואס עפענען נאך די פארשימעלטע ספרים אין פארווארלאזטע בתי־מדרשים פון רייכע שוהלען וועלכע פוסטעווען.

מוז דעריבער דער חודש אלול צוריק אויפהויבען דעם אידעאל פון תורה פאר יונג און אלט. דארפען פארקומען אלע יאר אין דעם מאנאט גרויסע אידישע פארזאמלונגען וואו פאפולערע לעקציעס איבער אידישע געגענשטענדען זאלען געלערנט ווערן. וואו נאר א אידישער פארזאמלונגס־פונקט — די שוהלען, די אידישע געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס און קלובען, די תלמוד תורה'ס און אנדערע שול געביידען — דארפען איינגעארדענט און ארגאניזירט ווערען שטודיר־גרופען פאר תנ"ך, תלמוד, אידישע געשיכטע, לשון הקודש, אידישע מאראל און עטיק, א. אז. וו. מוזען די הכנה טעג פאר די ימים נוראים דינען אלס אויסגאנגס־פונקט פאר א גרויסער פאלקס באוועגונג וואס זאל ציעלען צו דערוועקען דעם אידישען רעליגיעזען און נאציאנאלען באוואוסטזיין דורך פארשפרייטען און פראפאגאנדירען אידישען וויסען. די מאטא „המאור שבה מחזירים למוטב'' — דאס ליכט פון דער תורה וועט צוריקברענגען די וואס לערנען איהר צום גוטען וועג — דארף געבען דעם טאן צו דער דאזיגער אלול ארבייט און אריינברענגען א נייעם אינהאלט אין די ימי הרחמים והרצון.

נאך וואס? אלול פאלט געוועהנליך אויס צוזאמען מיט דעם אנפאנג פון נייעם שול יאהר, ווען אויך די אידישע לעהראנשטאלטען הויבען אן א נייעם זמן. קאן אלזא די צייט און די שטימונג אויסגענוצט ווערען אויך פאר א פארצווייגטער פראפאגאנדע און אגיטאציע לטובת דעם חנוך פון דער יוגענט, ווען דער געוויכט זאל אין די טעג געלעגט ווערען אויף תורה.

און א גאר וויכטיגען טייל אין דער אלול פראגראם דארף פארנעהמען די פארשפרייטונג פון דעם אידישען ספר ביי דעם „עם הספר''.

עס איז צו אונזער חרפה וואס דער דאזיגער טיטול איז היינט קוים בארעכטיגט פאר אונז. אמאל האט איהר זעלטען געטראפען א אידישע הויז אהן א ספרים שאנק, היינט איז עס שוין אן אלגעמיינע ערשיינונג.

אמאל איז דער ארון מיט די לוחות סימבאליש געוועזען א „נושא את נושאיו'' — די תורה האט געטראגען איהרע טרעגער, די צוגעבונקייט צום בוך האט אויפגעהאלטען און פאראייניגט דאס פאלק אין גלות. היינט פוילען אונזערע ספרים און שימלען אויף די פאליצעס און אין די קעלער־שטובען, און אונזערע פארלאגען לידען פון א שטענדיגען קריזיס. פון מויל צו מויל טראגט זיך א כאראקטעריסטישער פאקט פון אונזער פאלקלאר: געוועזען אמאל א בעל הבית'ישער אידישער סוחר וואס האט שטארק ליעב געהאט מעיין צו זיין אין „חובת הלבבות'', און פלעגט דעם עטיש־פילאזאפישען ספר אפילו מיטנעהמען אויף זיינע רייזעס און אריינקוקען אין איהם אויפ'ן וועג. איינמאל האט ער געלאזט בינדען צוויי קאפיעס פון דעם „חובת הלבבות'' אין איין באנד, אבער פארקעהרט — כדי ער זאל ניט דארפען פארלירען קיין צייט אין עפענען דעם ספר צו דער רעכטער זייט. און וועלכער זייט ער זאל ניט טרעפען זאל ער גלייך קאנען אנפאנגען לייענען. — זאל דער חודש אלול אונז העלפען צוריקצוגעווינען די ליעבשאפט און פארבינדונג מיט דעם ספר. זאלען עלטערען און קינדער לערנען און באזיצען אונזערע קולטור אוצרות דורך דער אידישער ביבליאטעק, און אזוי ארום געפינען דעם וועג צו זייער פאלק.

אט אזא אלול וואלט געקאנט ווערען א וויכטיגער פאקטאר אין אונזער פערזענליכען און קהל'שען לעבען. אויסנוצענדיג די דורות אלטע סענטימענטען און שטימונגען פאר דער געהעריגער צוגרייטונג צו תשרי מיט זיינע נשמה־אויפטרייסלענדע ימים נוראים און דעם גייסטיג שעהנעם און אינהאלטסרייכען רעליגיעז־נאציאנאלען סוכות יום טוב. די ווירקונג וואלט אפשר אנגענומען אנאנדער ווענדונגס פונקט: אנשטאט מיט דעם יחיד, ווי דער אמאליגער חודש פון תשובה תפלה וצדקה האט אנגעהויבען, וואלט אויף דעם אופן די השפעה געקומען דורך די מאסען, גרייכענדיג סוף כל סוף דעם יחיד אין זיינע יחידות געפיהלען. אלול כמנהג אמעריקא וואלט געווירקט דורך פארשפרייטען תורה און אידישע לעהרע צווישען אלע שיכטען פון פאלק, און אזוי דערנעהענטערען זיי צום מקור פון יהדות און צום אידישען לעבענס־וועג.

◆

קינד פארוואונדעט שפילענדיג אין סקול יארד

הערבערט וועבער, צעהן יאר אלט, פון 31 דארלינג עוועניו, איז שווער פארוואונדעט געווארען, שפילענדיג זיך אין יארד פון דער פאבליק סקול.

ווי די קינדער גיבען איבער, האט ער זיך געשפיעלט מיט א וואסער רער, וועלכע האט זיך איבערגעבראכען, און ער איז ארונטערגעפאלען אין קעלער.

ער איז צוגענומען געווארען אין קינדער האספיטאל, וואו ער געפינט זיך אין א קריטישען צושטאנד.

די בענק אף נאווא סקאשיא
אויסלענדישע דרעפטס
געקויפט און פארקויפט
מיר האבען גרויסע פארבינדונגען מיט אויסלאנד און מיר קאנען ארויסגעבען דראפטס פאר ענגלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, עסטרייך, פוילען יוגאסלאוויע, טשעכא־סלאוואקיא, און כמעט אלע פרעמדע לענדער.
אונזערע אפישעלס געפינען זיך אין לאנדאן און ניו־יארק. דירעקטע טעלעגראפישע „ווייערס'' צו מאנטרעאל און ניו־יארק, בעסטע עקסטשיינדזש רייטס.
קאפיטאל — $10,000,000
רעזערוו — $20,000,000
THE BANK OF NOVA SCOTIA
קווין און מעקאל סטריטס.
ת. סאטערלאנד, מענעדזשער
ספעדיינא און דאנדעס
ס. פ. ניקאהם, מענעדזשער.

THE DOMINION BANK
עדלייד און ספעדיינע עוו. ברענטש
לאדעט ספעציעל איין אין איהר ברענטש די סוחרים פון דעם דיסטריקט צו ווערען מעהר היימיש אין דער באנק.
געלט קיין איירופא שיקען מיר צו די ביליגסטע פרייזען.
אויסגעצאהלט אין אמעריקאנער דאלארס, אדער ווי אזוי איהר ווילט.
זעהט אונז איידער איהר שיקט געלט. איהר וועט זיכער זיין צופרידען.
ס. ק. קוק, מענעדזש

טאראנטאר אידען — העלפט דעם נאציאנאל פאנד!

פון ה. לאווערסקא

א יאהר פון אויסערגעוועהנליכע היסטארישע געשעהענישען אין דער געשיכטע פון דעם ווידעראויפבויען פון ארץ ישראל, — געשעהענישען פון ביטערע אנטוישונגען און אין דער זעלבער צייט פון גרויסע האפנונגען האבען זיך ענטוויקעלט, פארוויקעלט און צעוויקעלט מיט א בליץ שנעלען טעמפא אין דעם יאהר זינט דעם שוידערליכע אויפשטאנד פון די אויפגעריייצטע און צעווילדעוועטע אראבער.

אן אנטוישונג איז נאכגעפאלגט געווארען פון א האפנונג, און די גרעסטע האפנונג פון אן אנטוישונג.

די ערשטע ביטערע אנטוישונג איז טאקע געווען דער אויפשטאנד אליין. — סטייטש! ווי קען דאס זיין? אין ארץ ישראל א פאגראם אויף אידען? די ענגלישע רעגירונג זאל צולאזען צו א פאגראם? צום פארניכטונג פון אידישען אייגענטום, אידישע פראצע? און טויזענטער נאך אזעלכע פראגען וואס יעדער איד, צי ער איז געווען א ציוניסט, ניט־ציוניסט צי גאר אפילו אן אנטי־ציוניסט, האט זיך געשטעלט. א שטראהל פון האפענונג האט זיך באוויזען צו דעם אויפגערעגטען אידענטום, — אידען אין ארץ ישראל, אזוי האבען געלויטעט די ידיעות וואס זענען אנגעקומען פון'ם שלאכטפעלד, האבען זיך ניט געלאזט שחט'ען ווי שעפעלאך, זיי האבען ארויסגעשטעלט א ווידערשטאנד וועלכער האט פארוואונדערט די גאנצע וועלט און פארטומעלט די קעפ פון די אראבער גופא און זייערע העצערס מיט זייער הויפטלינג דעם מופטי בראש. אידען האבען זיך געטרייסט דערמיט, וואס ארץ ישראל איז ניט קישענעוו אדער אוקראינע, און די האפנונג איז געווען גרויס, — עס איז זיך דא אויף וועמען צו פארלאזען! אונזערע חלוצים גאלען לעבען! עס וועט קיינער ניט וואגען אין דער צוקונפט אויפצוהויבען א האנט אקעגען דעם אידישען פאלק אין ארץ ישראל, ווארום זיי האבען דאך ערשט באצאהלט אזא הויכען פרייז פאר זייער נידערטרעכטיגקייט.

איז אבער באלד די האפענונג נאכגעפאלגט געווארען פון אן אנדער אנטוישונג, — די וועלט פרעסע מיט קליינע אויסנאהמען, צי פון אומוויסענהייט צי דורך פאליטישע מאטיוען, אויסגעמישט אויך מיט אנטיסעמיטישע אדער אידענפיינטליכע מאטיוען, האבען באהאנדעלט די אראבישע רציחות אומגינסטיג פאר'ן אידישען פאלק, און דערצו זענען נאך צוגעקומען די פארדרייעגישע פון פאקטען פון אידישע קאמוניסטען וועלכע האבען פרובירט איינרייזען דער וועלט, דאס די ישיבה בחורים פון חברון און די אלטע אידען פון צפת האבען זיך אליין גע'הרג'עט און חרוב געמאכט זייער האב און גוטס, כדי צו העלפען דער אימפעריאליסטישער רעגירונג פון ענגלאנד און די קאפיטאליסטישע ציוניסטען, וועלכע האבען „אונטערדירעקט'' (?) די ארעמע אראבער.

דאס שווייגען פון אונזערע גויאישע פריינט ווי אויך דאס אננעהמען א פולע מויל מיט וואסער פון די ערשטוויילגעגרינדעטע „פרא־פאלעסטינע קאמיטעס'' אין איירופא, זענען אויך געווען ביטערע אנטוישונגען, אבער די אנטוישונגען זענען נאכגעפאלגט געווארען פון א גרויסע האפענונג אויף דעם הארויזאנט פון דעם אידישען פאלק, — פרעמיער מעקדאנאלד פון ענגלאנד באזוכט אמעריקע, נעהמט אויף א דעלעגאציע פון ציוניסטען און פון דער אידישער אגענטור, פאזיכערט זיי דאס די באלפור דעקלאראציע קען ניט און וועט ניט געמינדערט ווערען, און די תקנות פון דעם מאנדאט וועלען דורכגעפיהרט ווערען „אד־ליטעראם''. ער האט אויך פארדאמט די רציחות פון די אראבער. אידען זענען געווען מלא שמחה, — וואס הייסט: דער פרעמיער פון ענגלאנד, דער פארשטעהער פון דער גרויס־בריטישער אימפעריע האט געזאגט זיין ווארט...

...ניט באשערט קיין נחת! אויך דיזע גרויסע האפענונג ווערט נאכגעפאלגט פון א ביטערער אנטוישונג. — דער פרא־אראבישער באריכט פון דער שאו קאמיסיע, מיט זיין ריינוואשען ליוק'ן און דעם מופטי, און דאס אויסטייטשען די באלפור דעקלאראציע אויף אן אופן גלייך זי וואלט געגעבען געווארען צו די אראבער פון פאלעסטינע און ניט צום אידישען פאלק, איז געפאלען ווי א שווערער שטיין אויפ'ן הארץ פון דעם אידישען פאלק.

מ'האט זיך אבער געטרייסט, — באשר, — עס איז פאראנען א „מינאריטי רעפארט'' פון א מעמבער פון דער קאמיסיע, און גראדע איז דער מעמבער א פארטיי מיטגליד פון דער לייבאר פארטיי, און דער רעפארט איז געווען יושרדיג. מ'האט זיכער גערעכנט, דאס דער פרעמיער און זיין רעגירונג וועלען זיך רעכענען מיט מר. סנעל'ס באריכט, אבער די שטעלונג פון זיין מאיעסטעט'ס רעגירונג איז געווען געגענזאץ מיט די פארזיכערונגען אין אמעריקע. באלד הערען מיר פון דעם אפשטעלען פון אימיגראציע אין ארץ ישראל, פון א פראיעקטירטען און שיער דורכגעפיהרטען געזעץ צו פארוועהרען קויפען לאנד אין ארץ ישראל א. אז. וו.

ריזע אנטוישונגען זענען אויך נאכגעפאלגט געווארען פון א ליכטיגער האפענונג, דער היסטארישער און גערעכטער באריכט פון דער מאנדאטען קאמיסיע אין זשענעווא, וועלכער האלט די ענגלישע רעגירונג פאראנטווארטליך פאר די בלוט פארגיסונגען אין ארץ ישראל. — דער באריכט שטרייכט אונטער, דאס קודם כל איז די באלפור דעקלאראציע געגעבען געווארען צום אידישען פאלק, און דאס איז דער עיקר. — אין פשוט'ע ווערטער הייסט דאס, דאס די מאנדאטען קאמיסיע זאגט צו דער מאנדאטארען מאכט: אייער פליכט איז צו שאפען א נאציאנאלע אידישע היים אין ארץ ישראל, און נאכדעם אכטונג צו געבען דאס די ציווילע רעכטע פון די איינגעזעסענע זאלען ניט פארלעצט ווערען. ענגלאנד איז אפילו ברוגז געווארען פון אזא עפענטליכען פארוואורף. אבער זי האט אראפגעשלינגען די פיל.

עס זענען נאך געווען צוויי געשעהענישען וועלכע טארען ניט פארקוקט ווערען, — דער מעמאראנדום פון דער אידישער אגענטור צו דער „ליעג אף ניישאנס'', וואס האט געהאט א געוואלדיגען איינפלוס אויף דער מאנדאטען קאמיסיע, א סימן, דאס דער אויסערן מיניסטער פון ענגלאנד איז זיין ענטפער צום באריכט, האט זיך באקלאגט דאס די קאמיסיע האט זיך גערעכענט מיט די אויספיהרען פון דעם אידישען מעמאראנדום און ניט מיט דעם באריכט פון דער שאו קאמיסיע, — און דער אלגעמיינער פראטעסט פון דעם אידישען פאלק.

און באטראכטענדיג דעם ים מיט געשעהענישען, האפענונגען און אנטוישונגען וואס האבען זיך אנטוויקעלט, פארוויקעלט און צעוויקעלט אינמשך פון דעם פארגאנגענעם יאהר אין בנוגע ארץ ישראל, קומט מען צום אויספיהר, אז דאס אידישע פאלק דארף זיך אליין העלפען. וואלט דאס אידישע פאלק געווען געגומען אין אנבאטראכט דעם פשוט'ן אמת מיט צעהן יאהר צוריק, וואלט מען אפשר פארשפארט די אלע געשעהענישען.

אנדערע פעלקער באנוצען וואפען כדי אויסצופעכטען זייערע רעכטע, דאס אידישע פאלק קען דאס ניט באהויפטען, די איינציגע וואפען וואס דאס אידישע פאלק באזיצט און קען מאביליזירען אין אן עת צרה זענען: „הקול קול יעקב'', און... געלט.

דאס קול קול יעקב איז אונזער אינפאנטעריע, און געלט, אונזער ארטילעריע; אונזערע קאנאנען וועלען באשיצען די אינפאנטעריע.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע רופט איצט דאס אידישע פאלק צו וואפען.

זאל דאס קול פון יעקב'ן זיין אזוי ברומענדיג אז עס זאל דערהערט ווערען אין לארד פאספילד'ס אפיס, און דערגרייכען דעם הר הצופים, און זאל געלט געגעבען ווערען מיט א ברייטער האנט כדי דאס קול יעקב זאל חלילה ניט פארוואנדעלט ווערען אין א קול קורא במדבר.

אויף צוויי קארדינאלע יסודות שטיצט זיך דער אויפבוי פון א נאציאנאלער אידישער היים אין ארץ ישראל: אימיגראציע און לאנד אויסלייזען, אפקויפען.

אויב די אימיגראציע איז אויף א רגע אפגעשטעלט געווארען, און נאר א רגע קען מען דאס באטראכטען אין דער לאנגער געשיכטע פון דעם אידישען פאלק, ווייל האפענטליך וועלען זיך באלד די טויערען פון ארץ ישראל ווידער עפענען פאר אונזערע חלוצים, אבער דאס לאנד אויסלייזען טאר ניט אפגעשטעלט ווערען אפילו אויף איין רגע, — מען מוז אנווענדען אלע מעגליכקייטען און זיין אנטשלאסען ווי איין מענש, ווי הרב קוק זאגט אין זיין אויפרוף, צו דערוועהרבען יעדען שפאן לאנד וואס קומט צום האנט אין ארץ ישראל.

ווי באוואוסט, איז עס די אויפגאבע פון דעם קרן קימת לישראל צו קויפען און אויסלייזען דעם באדען פון אונזער הייליגען לאנד. — איבער דער גאנצער וועלט, אין איירא[פע], אין אפריקע און אין פאראייניגטע שטאטען, געהט איצט אן אן אויסערגעוועהנליכע טעטיגקייט צו זאמלען געלט פאר'ן קרן קימת לישראל. אין די פאראייניגטע שטאטען זענען שוין געזאמעלט געווארען גרויסע סומען, און די טעטיגקייט איז נאך ניט אויסגעשעפט געווארען, מען דערווארט דאס קומען פון מנחם מענדל אוסישקין, דער פרעזידענט פון דעם קרן קימת לישראל, און מען מאביליזירט איצט נייע קרעפטען כדי צו דערמוטיגען דעם אלטען און חשוב'ן פיהרער פון דער ציוניסטישער באוועגונג.

אויך דא, אין טאראנטא, האט די ציוניסטישע ארגאניזאציע באשלאסען אויסצוברייטערען די טעטיגקייט פון קרן קימת, און צו דעם צוועק איז באשטימט געווארען דער ערשטער טאג סליחות, זונטאג סעפטעמבער דעם 14טען, פאר א הויז צו הויז זאמלונג צו גונסטען דעם נאציאנאל פאנד. עס איז צו האפען דאס די טאראנטאר אידען וועלען זיך אפרופען ווי געהעריג אין דעם טאג, און וועלען אויפנעהמען די שלוחים פון דעם קרן קימת ברייטהארציג און בכבוד. אויך זענען אלע שוהלען פארזארגט געווארען מיט נאציאנאל פאנד סטעמפס, ווי דער מנהג איז פאר ימים נוראים, און אידען וועלען זיכער ניט פארפעהלען צו קויפען די סטעמפס צוזאמען מיט זייערע איינטריט טיקעטס, ווייל די הכנסה פון די סטעמפס געהט אויסשליסליך פאר קויפען לאנד אין ארץ ישראל.

לערערין „דאר'', נערוועז. געווינט ענערגיע 14 פונט אין 3 וואכען

סט. אורעל, פ. ק. — „בין געווען נערוועז, ערשעפט, אזוי דאר, אז איך האב זיך געשעמט'', שרייבט מיס אלן פאנזין פארטיער, לערערין. „איך האב פרובירט אייראנייזד איסט. געוואונען 14 פונט אין 3 וואכען. איצט געזונט און פריילאך.

לערער, ארוואקאטען, דאקטוירים, נויערסעס, מוטערס, אלע שרייבען ווי זיי האבען געוואונען פון 5 ביז 15 פונט אין 3 וואכען דורך די נייע אייראנייזד איסט. פלעקען פון הויט פארשווינדען, „נערוועז'', פארשטאפונג, אונפארדייאונג ענדיגען זיך איבער נאכט.

אייראניידזד איסט איז צוויי גרויסע טאניקס אין איינעם — וואג פויערנדע מאלץ איסט (הייוועז) און קרעפטיגענדע בלוט־געבענדע אייזען. פיעל מאל שטארקער ווי ניט מעדיצינישע הייוועז. רעזולטאטען אין האלב צייט.

זייט ניט „דאר'', שוואך, נערוועז, אין געפאר פאר ערנסטע קראנקהייטען. נעמט די דאזיגע אנגענעמע טאבלעטס. קיין הייוועדיגער טעם. קיין גאז. אויב ניט צופרידען מיט די שנעלע רעזולטאטען, וועט איר קריגען אייער געלט צוריק. קריגט היינט אייראנייזד איסט פון אייער דראגיסט. פילט גוט מארגען. נאך וואג שנעל.

מאכט אייער דרוק־ארבייט אין זשורנאל

לאמיר אייך העלפען צו שיקען געלד אהיים

די קענעדיען בענק אף קאמערס טוט געשעפטען אין אלע לענדער. אז איר ווילט אהיים שיקען געלט, קענען מיר אייך העלפען אין דעם. מיר שיקען עס שנעלער ווי איר קענט עס אליין טאן, און זיכערער. מיר קריגען פאר אייך אויך א רעסיט אונטערגעשריבען פון אייער פרוי, פאטער, מוטער, אדער פון דעם צו וועמען איר האט געשיקט דאס געלט. עס איז א זיכערער וועג אהיים צו שיקען געלט. איר ריזיקירט גאר ניט, און די קאסטען זענען קליינע.

די באנק האט ארום 800 ברענטש אפיסעס אין קענעדע. גייט אריין אין נעקסטען ברענטש, און זאגט דעם מענעדזשער וואס איר ווילט, אדער שרייבט — אין אייער אייגענער שפראך — צו דער קענעדיען בענק אף קאמערס סט. קעטרין סטריט און סיטי האל, מאנטרעאל.

THE CANADIAN BANK OF COMMERCE
באצאלטער קאפיטאל — $30,000,000
רעזערוו — — — — — — $30,000,000

צרות פון קינדער

א שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אין פוילען

פון מ. ווארשאווער

(פארזעצונג)

— איך האב אייך, פראשע פאני, ניט פארטשעפעט. איך אבסערוויר אייך שוין א לאנגע צייט.

— זענט איהר אויך געווען אויף די ווישצינעס?

— זעלבסטפארשטענדליך. איהר דערקענט מיך דען נישט?

— וואס הייסט, צי איך דערקען אייך נישט? — האט די קליינע איבערגעפרעגט כלומרשט פאר'חידוש'ט — איך זעה אייך איצט צום ערשטען מאל.

— איך בין געשטאנען נישט ווייט פון אייך און האב געזעהן, ווי איהר געווינט. און האב אפילו גערעד'ט צו אייך.

— ווירקליך? איך דערמאן מיך נישט.

— האט איהר אזא קורצען זכרון?

— יא. איך האב זעהר א קורצען זכרון. איך האב היינט גערעדט מיט אזוי פיעל מענשען, אז איך געדענק באמת ניט מיט וועמען.

יאקוב'ן איז געווארען אביסעל איבער דער טבע. ער האט נישט געוואוסט אויף זיכער, צי מאכט זי זיך, צי שפּילט זי מיט איהם. צי זאגט זי עס טאקע אויף אן אמת.

אלענפאלס, האט ער באמערקט, אז ער האט דא צו טאן מיט זעהר אן איבערגעשפיצטער, זעהר ראפינירטער, קלוגער, שעהנער פרוי...

זיי זענען צוגעקומען צו די אלעען. דער פארנאכט איז שוין געלעגען אויף גערטנער און פארקען.

אין די אלעען איז געווען רוהיג. אלע ביינק זענען געווען פארנומען. עס האט געשטראמט מיט שפאצירענדע אהין און צוריק. אויטאמאבילען האבען גערוישעט, דראזשקעס זענען זיך פאמעליך געפארען און טראמוויען האבען הויך און מיט אימפעט געשניטען די לופט.

אין די קאפע־הייזער איז געווען איבערפולט. אומעטום האט מען זיך געקיהלט נאך א גאנצען טאג שוויצען און סאפען.

די פרוי, וואס איז געגאנגען מיט יאקוב'ן, האט זיך אפגעשטעלט ביי א טראמוויי־סטאנציע.

— פארוואס האט איהר זיך אפגעשטעלט? — האט יאקוב געפרעגט.

— איך ווארט אויף א נומער פערצעהן.

— ווילט איהר שוין אהיים־פאהרען?

— יא. איך בין שוין מיעד.

— אזא שעהנע נאכט. ווי אזוי קאן מען איצט זיצען אין שטוב?

— עס ווארט אויף מיר אימיצער.

— א חתן, א מאן? איז יאקוב געווען נייגעריג.

— זעה איך שוין אויס אזוי אזעלכע, וואס האט א מאן? — האט זי ווידער און נאכמעהר חנ'עוודיג פארבויגען דאס קעפעל.

— לויט'ן אויסזעהן קאן מען גארנישט דערקענען.

— אבער לויט אייער מיינונג, וואס בין איך?

— זעהר א שעהנע און זעהר א קלוגע פאני.

— כא, כא, — האט זי שטיל געלאכט — איהר זאגט עס מיט אזא טאן, אזוי ווי איהר וואלט געווען פארליעבט.

— עס האלט נישט ווייט דערפון.

אין מיטען איז אנגעלאפען א טראמוויי, געווען איז עס טאקע דער נומער פערצעהן, די קליינע האט זיך געגרייט אויפצוזעצן און געגעבן א שאקל מיט'ן קאפ.

— דא ווידזעניא!

אבער יאקוב האט זי אנגעכאפט ביי דער האנט און זעהר שטיל און זעהר צערגלוט געבעטען:

— פאהרט נאך נישט.

— איך מוז. דער טראמוויי ריהרט שוין.

— עס וועט קומען א צווייטער. פאהרט נאך נישט, איך בעט אייך.

דער טראמוויי האט דערווייל געריהרט.

— איהר זענט א שלעכטער — האט די פרעמדע ארויסגענומען די האנט פון יאקוב'ס — באמת, ווי איך פארשטעה נישט, ווי אזוי איהר האט די דרייסטקייט.

— נהעמט מיך נישט פאר אומגוט. עס טרעפט זיך אזוי זעלטען אן אינטערעסאנטע און דערצו א שעהנע פרוי. פארוואס זאלט איהר שוין וועלען אנטלויפען?

— איך וויל ניט אנטלויפען. אבער מיר איז ניט ליעב קיין באקאנטשאפט פון דער גאס.

— וואס איז די נפקא־מינא, וואו מען באקענט זיך. דער עיקר איז דאך, צי איינער דעם אנדערען אינטערעסירט.

— איהר אינטערעסירט מיך ניט — האט די קליינע פאמעליך און מיט זעהר א קאקעטישען שמייכעל געזאגט.

— וועל איך מיך באמיהען איך זאל אייך יא אינטערעסירען. אבער ערלויבט מיר זיך אייך פארצושטעלען — מיין נאמען איז יאקוב שווארץ.

— זעהר אנגענעם — האט די קליינע געשמייכעלט און צום ערשטען מאל דערלאנגט איהם די האנט.

יאקוב האט אראפגענומען דעם הוט און לייכט א קוש געטאן די דערלאנגטע האנט.

— זעהט איהר שוין — אט זענען מיר שוין באקאנט.

— איך קען אייך, דאס הייסט לויט'ן נאמען, אבער איהר מיך קענט נישט — האט זי כסדר קאקעטירט און געצויגען די ווערטער.

— ביטע זעהר. ווען איהר וועט אזוי גוט זיין און מיר זאגען אייער נאמען.

— נאך וואס? מען דארף נישט.

— ווילט איהר מיר נישט זאגען, ווי אזוי איהר הייסט?

— מיין נאמען איז פאר אייך א פרעמדער.

— וועט ער מיר נאהענט ווערען.

— מען דארף נישט. איבריגענס, רופט מיך ווי איהר ווילט אליין.

— עס איז זעהר ניט באקוועם. און אביסעל באליידיגט עס מיך.

— ניין, עס באליידיגט אייך גאר ניט. און איך בין ניט אויסען אייך צו באליידיגען. סוף־כל־סוף — הויבט איהר מיך אן אביסעל צו פאראינטערעסירען.

— ניט מעהר ווי אביסעל?

— עס איז שוין אויך צופיעל.

— אזוי קארג זענט איהר?

זי האט ניט געענטפערט. אין זיך אריין האט זי געשמייכעלט. עס איז שוין געווען גוט טונקעל. יאקוב האט איהר פנים ניט געזעהן. זיי זענען אוועקגעגאנגען פון דער טראמוויי־סטאנציע און געלאזט זיך מיט פאמעליכע טריט צו דער שטאדט.

— וועל איך טאקע ניט וויסען, ווי אזוי איהר הייסט? — האט יאקוב אויפסניי געפרעגט.

— רופט מיך די קליינע גרעפין — האט זי זיך צולאכט.

— קיין אידישע גרעפינס זענען נישטא.

— וויל איך זיין א אידישע גרעפין!

יאקוב האט א קוק געטאן אויף איהר פון א זייט. אט דאס דראבנע נפש'ל — האט ער געטראכט — האט אין זיך א גוואלדיגען כוח. א אידישע גרעפין וויל זי גאר זיין? אבער, ווער איז זי פארט?

— קליינע גרעפין מיינע! — האט ער זיך אנגערופען און געוואלט זי נעהמען אונטער'ן ארעם.

אבער זי האט שוין פריהער דערפיהלט, וואס ער געהט טאן, האט זי זעהר לייכט און געשיקט אוועקגעבויגען זיין האנט פון איהר ארעם און געענטפערט:

— נאר נישט "מיינע". בלויז קליינע גרעפין.

עס איז געווען אביסעל קאמיש, אבער נאכמעהר אינטערעסאנט. — א לאנגע צייט האבען זיי געשוויגען.

— האט איהר שוין גארנישט מיר צו זאגען? האט זי די ערשטע איבערגעריסען.

— א, זעהר א סך. נאר אז מען האט א סך און מען געהט נאך מיט אזא קליינער, שעהנער גרעפין, ווי איהר זענט — פארלירט מען דאס לשון.

— חוזק'ט נישט. איהר זענט דאך כלומרשט מיין מאן.

— הלואי וואלט איך עס געווען.

זי האט א קוק געטאן אויף איהם מיט איין אויג.

— און וואס וועט מיינער זאגען?

— האט איהר שוין א מאן? איז יאקוב אביסעל צומישט געווארען.

— איך האב.

— א מאן!

— וואס שרעקט איהר זיך אזוי פאר'ן ווארט מאן? אז מען האט ליעב — וואסער רעלע שפּילט א מאן?

— אבער זאגט, קליינע גרעפין, ווירקליך — איהר האט א מאן?

— ווייל איהר ווילט אזוי שטארק וויסען, וועל איך אייך ניט זאגען.

— איהר זייט ניט קיין גוטע.

— ווי פאר וועמען. איבריגענס, א פרוי טאר ניט גוט זיין.

— און איך מיין פארקערט.

— האט איהר א טעות. אבער לאמיר ריידען וועגען עפעס אנדערש. איך מיין, אז א מאן איז א לאנגווייליגע זאך. אלזא, זאגט מיר עפעס.

— איך וויל וויסען, ווי איהר הייסט?

— איהר וועט עס היינט ניט וויסען.

— זאגט זשע מיר כאטש, צי האב איך ערגעץ־וואו שוין אייך געזעהן?

— זאל איך אייך דאס זאגען?

— מיר דאכט זיך, אז איך האב אייך שוין ווען עס איז געזעהן, אבער בשום אופן קאן איך מיך ניט דערמאנען.

— מעגליך, אבער דאס איז ניט קיין גוטער סימן.

— פארוואס ניט קיין גוטער סימן?

— אז מען האט ליעב קאן מען זיך ניט דערמאנען דאס פנים פון מענש, וועמען מען האט ליעב.

— רעכענט איהר, אז איך האב מיך פארליעבט אין אייך?

— רעדט ניט אזוי צו מיר, מיין ליעבער הער. איך בין א פארהייראטע פרוי און איהר ערלויבט אייך צופיעל.

יאקוב'ן האט זיך געמישט אין קאפ. ער איז געווען א שפּיעלכעל אין א פאר געשיקטע, ווייכע הענט. ער האט ניט געוואוסט צי לאכט מען פון איהם, צי מאכט מען חוזק, צי מיינט מען עס ערנסט.

— אבער זאגט — האט ער געוואלט ווערען דרייסט — אויף די ווישציגעס האט איהר דאך מיך געזוכט?

— כא, כא, כא! — האט זי זיך הויך און קלינגענדיג צולאכט — איך האב אייך געזוכט? ווען? ווי אזוי? און ווי קום איך אייך צו זוכען? איך קען אייך דען?

— וואו איך האב מיך געקעהרט — האב איך אייך געזעהן. אט זענט איהר געווען און אט זענט איהר פארשוואונדען. איהר האט געשפּיעלט מיט מיר, ווי א קאץ מיט א מויז.

— ווירקליך? א שאד, וואס איך האב ניט געוואוסט דערפון.

— איהר האט יא געוואוסט.

— אויב איהר וועט ווייטער אזוי ריידען — האט זיך די קליינע פלוצלונג אנגערופען מיט א דידעריגער, טונקעלער שטימע — וועל איך אייך איבערבעטען און אוועקגעהן.

— איך וויל אייך, חלילה, ניט באליידיגען.

— פרובט באליידיגט מיך יא.

ווי יאקוב האט זיך ניט געדרעהט, האט ער זיך אלץ פארפלאנטערט. ער האט געפיהלט, אז דאס דאזיגע קליינע, פרעמדע ווייבעל, צי מיידעל, שפּינט ארום איהם א נעץ. זעהר א דיקע נעץ איז עס, זעהר א לייכטע — אבער ער פארפלאנטערט זיך אין איהר וואס אמאל מעהר און וואס אמאל געדיכטער.

זיי האבען גארנישט באמערקט, ווי עס איז זיי דורך די צייט.

די נאכט האט זיך שוין טיף אראפגעלאזט איבער ווארשא. די גרויסע עלעקטרישע לאמפען האבען געברענט מיט א קרענקליך געל־גרינעם אפשיין. די שרייענדיגע קינא־רעקלאמעס האבען גערופען צו פארוויילונג. אבער קיינער איז נישט געגאנגען. עס איז נאך אלץ געווען הייס און דער עולם האט בעסער שפאצירט אויף דער פרייער לופט.

ס'איז געווען ענג אויף די טראטוארען. אונזער פאר האט זיך קוים דורכגעשטופט.

יאקוב האט עטליכע מאל געוואלט זי אננעהמען אונטער'ן ארעם, כדי פרייער צו קאנען זיך באוועגען. אבער יעדעס מאל האט זי דעליקאט אוועקגענומען זיין האנט.

אזוי געהענדיג, זענען זיי געקומען צו קרולעווסקא גאס.

— אפשר וועלען מיר זיך דא אביסעל צוזעצען אין גארטען? — האט ער פארגעשלאגען.

— ניין, צוזעצען נישט. דורכגעהן יא, ווייל איך וואוין נישט ווייט פון דארט.

— קאן מען וויסען וואו?

— אויב איהר וועט מיך באגלייטען, וועט איהר וויסען!

— איך וואלט אייך אזוי באגלייט א גאנצע נאכט — האט ער געענטפערט.

זי האט געלאכט:

— און איהר ווילט מיר איינריידען, אז איהר זענט נישט פארליעבט?

— אין אייך נישט! — האט ער זי געוואלט דערצארנען.

— און אין אן אנדערער יא? — האט זי פלוצלונג א קוק געטאן אויף איהם מיט א פאר שארפע אפּלען.

— יא! — האט ער צו־הויך געענטפערט.

— און איהר שעהמט אייך גארניט א גאנצע נאכט צו ריידען מיט מיר וועגען ליעבע?

— איך האב א ברייט הארץ — האט יאקוב גע'חוזק'ט — איך קאן ליעב האבען צוויי.

(ווערט פארגעזעצט)

דייוו זוסמאן,

וועלכער איז גוט באקאנט אין די היגע געשעפטס קרייזען, וועלכער איז נעכטען פארנאכט אפגעפאהרען אויף א לענגערער געשעפטס־רייזע קיין אייראפע. מר. זוסמאן פאהרט היינט אפ פון ניו יארק מיט דער "איל דע פראנס" פון דער פרענטש ליין.

איהר קאנט ניט אלע מאל זיך פארגינען צו סטאפען אייער ארבייט צוליב א קאפוועהטאג. אבער איהר קאנט אלע מאל קריגען א הילף פאר אזא ליידען! איינער אדער צוויי אספירין טאבלעטס וועט פארלייכטערן א שמערצענדען קאפ צו יעדער צייט. פולשטענדיג אונשעדליך; ווערט רעקאמענדירט פון טויזענדער דאקטוירים. ס'איז א ווירקזאמער מיטעל געגען שמערצען, וואס ווערט גענומען פון מיליאנען מענער און פרויען ווען זיי האבען א פארקיהלונג, א קאפוועהטאג; נוראלדזשיא אדער נוריטיס; רומאטיזם, לאמבעגא, שמערצענדע גלידער, א. ד. ג. לעזט די אויספרובירטע דירעקשאנס וואס קומען מיט אספירין און באגרייפט וויפיעל ליידען דיזע טאבלעטס קאנען אייך פארשפארען. אספירין האט די מעדיצינישע באשטעטיגונג. עס גרייפט ניט אן די הארץ. איהר ווייסט וואס איהר נעמט. אויף יעדער באקס געפינט זיך דאס ווארט דזשענואין (עכטער) אין רויטע שריפט.

BAYER TRADE MARK REG. ASPIRIN

French Line

אייראפא—קענעדע

אויב איהר ווילט ברענגען אייערע קרובים אדער פריינט פון אייראפא, נעהמט אין אנבאטראכט די מעלות פון באנוצען זיך מיט דער פראנצויזישער ליניע. באראט זיך מיט אונזער נאהענטסטען אידישען אגענט פאר פרייזען און איינצעלהייטען.

כשר'ע קיך

ווייגען געגעבען מיט די מאהלצייטען

הויפט אפיס:

53 ריטשמאנד וו.

TORONTO ONT.

קענט איר קאנאדע ? ? ?

ווייסט איר די געשיכטע פון די קאנאדער אידען?

באקענט זיך מיט אייער היים, און מיט דער געשיכטע פון די אידען אין אייער יעצטיגער היים, לייענענדיג פאלגענדע צוויי ביכער פון א. ריינוויין.

1. קאנאדע און איר געשיכטע (פרייז 75 סענט)
2. דער איד אין קאנאדע

2 בענדער געבונדען צוזאמען (פרייז $2.00)

צו באקומען אין אפיס פון „זשורנאל"

היינט

רייסעס

— אין —

Thorncliffe Park

אלגעמיינער איינטריט $1.75 און רעגירונגס־טעקס.

ערשטער רייס 2.30 נ. מ.

ספעציעלע טריין פארלאזט סי. פי. אר. סטיישאן נארט יאנג סטר. 2.00 ביי־טאג, אנקומענדיג 5 מינוטען שפעטער צום טרעק.

ט. ט. ק. באסעס פאהרען אפ יעדע עטליכע מינוט פון יאנג און סט. קלעיר, דענפארט און פעיפ און די דאונטאון האטעלען.

סקאט גריפין
פרעזידענט.
פ. ס. ליווינגסטאן
סעקרעטאר

עלטערן פארשטעהען דער בייבי'ס שפראך

"מיר האבען געמיינט אז מיר פארלירען אונזער בייבי בעת די ציינדלאך האבען געוואקסען" — זאגט א קענטאקי'ער מוטער. "ער האט ניט געקענט פארדייען קיין זאך און איך געווארען אפגעצעהרטער יעדען טאג. איין מאל, נאך אן אומרוהיגער און וויינענדיגער נאכט איז מיר איינגעפאלען קעסטאריע און איך האב געקויפט א פלעשעל. עטליכע טראפען האבען איינגעשטילט דאס קינד און נאך עטליכע דאזעס איז ער געווארען גאר אן אנדערע בייבי". דאקטוירים רעקאמענדירען אומעטום די ריינע וועדזשעטעבעל, אומשעדליכע קעסטאריע פאר קאלדס, פארשטאפונג, "קאליק" און אנדערע בייבי און קינדער־קראנקהייטען, און מיליאנען פרויען ווייסען — אז די ווירקונג איז די בעסטע. מיידט אויס נאכגעמאכטעס. די פלעטשער אונטערשריפט איז דער סימן פון אמת'ער קעסטאריע.

געלט אין צייט איז ווערט מער

איהר וועט זיין א סך צופרידענער דעם יום טוב ווען איהר וועט זיין זיכער, אז דאס געלט וואס איהר האט געשיקט אייערע קרובים אדער פריינט אהיים דורך דער

CANADIAN NATIONAL EXPRESS

איז דערהאלטען געווארען אין צייט.

מיר האבען געמאכט ספעציעלע אראנדזשמענטס מיט אונזערע אייראפעאישע פארטרעטער, אז אלע געלדער וואס וועלען געשיקט ווערען פון היינט אן פאר די יום טובים, זאלען צוגעשטעלט ווערען דורך ספעציעלער פאסט (עיר מעיל) אין אלע ערטער אין פוילען, רומעניע, סאוועט רוסלאנד, און אוקראינע.

צו שיקען געלט קענט איהר זיך באנוצען מיט איינעם פון די זעכצען הונדערט (1600) אפיסעס פון די "קענעדיען נאשיאנאל רעילוועיס". יעדער סטאנציע אגענט פון די

CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

קען שיקען דאס געלט פאר אייך אהיים, און איז שטענדיג גרייט צו העלפען אייך מיט אלע נויטיגע אינפארמאציעס וועגען דעם. איהר קענט אויך שרייבען צו

W. H. BRYCE, Manager
Money Order Dept.
Canadian National Express
355 McGill Street, Montreal

שיפסקארטען

פאהרט נאך יוראפ דורך די

קענעדיען פאסיפיק שיפען

דירעקטע שיפסקארטען, נאך און פון פוילען, רומעניען, ליטא, לאטוויא, עסטרייך, דייטשלאנד, איטאליען, יוגא און טשעכא סלאוואקיע, אונגארן, פראנקרייך און בעלגיען. יעדער אימיגראנט ווייסט דאס די קענעדיען פאסיפיק גיט סערוויס און צופרידענהייט. נאכפרעגען ביי אונזערע אויטאריזירטע לאקאלע אגענטען.

דזשיי. בי. מעקעי

גענעראל אגענט — פאסאזשיר דעפארטמענט.

1 קינג סטריט איסט, טאראנטא

עדעלייד 2105.

„נעמט א בריעף"

זיך איילענדע סטענאגראפערינס און נערוועזע מענעדזשערס — ארום פיער א זייגער נאכמיטאג — זיי וואלטען בענעפיטירט פון אפשטעלען זיך אויף א פאר מינוט — און טרינקען א קאפ טיי.

צייט וואלט געשפארט געווארען — ניט פארלוירען געווארען.

RED ROSE TEA

„איז גוטע טיי"

צוויי סארטען —רעד לייבעל און ארענדזש פיקא

— נייע פאלל סטיילס —

— פון —

ניו־יארקער סעמפעל דרעסעס, אנדערוועער און נעגלידזשעס

MADAME HELENE

17 Borden Street Kingsdale 7881

קאלעדזש אסעמבלי האל

7 בראנזוויק עוו.

איז צו פאררענטען פאר חתונות, בר מצוה'ס, פארטיס און באנקעטען, צו פאלגענדע פרייזען:

קוקט זיך צו, איר האט א סעפערעט רום פאר כשר מאכען, א גרויסע קיטשען, א דיינינג רום וואס נעמט אריין 400 פערזאן, און די בעסטע לינען און דישעס און ראדזשערס סילווער. אלעס כשר. נאכ'ן עסען געהט איר אין א שעהנעם טאנץ זאל זיך אמוזירען בלויז **פאר 50 דאלאר.**

ווער עס וויל נעמען 1 פלאר, מיט די זעלבע באקוועמליכקייטען, קאסט **בלויז 25 דאלאר.**

טעלעפאן טריניטי 7461, אדער ווייווערלי 2211.

מיר פארדינגען אויך פאר מיטינגס און דענסעס.

קויפט אייערע דראג ארטיקלען און מאכט אייערע פרעסקריפּשאנס אין

סוועניז דראג סטאר לימיטעד

טעלעפאן טריניטי 1568 311 ספעדינע עוו.

מ. ד. פיטערמאן, מענעדזשער.

אויגען־אנשטרענגונג

ווירקט שלעכט אויף דעם גאנצען קערפער. א גרויסער פראצענט פון קאפשמערצען, נערוועזע־טראבעל און מאגען טראבעל קען קורירט ווערען מיט ריכטיג געפאסטע גלעזער.

איין פאר אויגען אין מענשענ'ס לעבען. פארנאכלעסיגט זיי ניש!

עקזאמינירט אייערע אויגען ביי:

דר. ס. וועבער, אפטאמעטריסט

550 קאלעדזש סט. טעלעפאן טריניטי 8806.

נאטיס צו די יעניגע וועלכע עס האבען

אויטאמאבילס און טראקס

דער נייער געזעץ געהט אריין אין קראפט דעם 1־טען סעפטעמבער, 1930, אז דער יעניגער וואס האט ניט קיין אינשורענס אויף זיין אויטאמאביל, אדער טראק, און קען ניט באצאלען ווען ער האט אן עקסידענט, וועט מען צונעמען זיינע לייסענס. און יעדער עקסידענט וואס באטרעפט מער ווי 50 דאלאר, מוז גלייך רעפארטעט ווערען צו די פאליס פאר רעקארדינג.

נעמט עס גוט אין אכט און פראטעקטעט אייך דורך

חזן קאפלאנ'ס אפיס. טעלעפאנירט אונז און איר וועט אינשורט ווערען אין די בעסטע קאמפאניעס. אונזער גוטער רעפוטיישאן פאר די לעצטע 15 יאר אין די אינשורענס ביזנעס, איז אלעמען גוט באוואוסט.

M. KAPLAN & SON INS. BROKERS

55 YONGE ST. Tel. ELgin 8155-6-7 Sundays & Holidays Hillcrest 8646-Hyland 1960

נייעס ביי אונז אין שטאדט

ב. לאסטער צו גאסט אין שטאדט

ב. לאסטער, וועלכער איז גוט באקאנט אין דער היגער ציוניסטישער באוועגונג, און וועלכער וואוינט איצט אין ארץ ישראל, איז צו גאסט אין שטאדט און ער האט געבראכט א גרוס פון אידישען היימלאנד.

ווי מר. לאסטער גיט איבער, שטעלען זיך דארטיגע חלוצים ניט אפ פאר קיין אונטערברעכונגען מצד די אראבער, זיי בויען דאס לאנד, און די אידישע שטעדט ווערען שענער און גרעסער יעדען טאג.

די בוי-ארבייט איז אין פולען גאנג, און חלוצים קומען אריין טעגליך. דאס אפשטעלען פון די חלוצים גרופע האט אויף דער ארבייטערשאפט ניט געהאט קיין ווירקונג, נאר פעסטער געבונדען די אידישע ארבייטער, וועלכע האבען באשלאסען אויפצובויען א אידישע היים.

מר. לאסטער איז אין טאראנטא צוליעב געשעפטלאכע אונטערנעמונגען, מיט וועלכע ער איז געוועזען פארבונדען ווען ער האט געוואוינט אין טאראנטא.

פרעזענטירט פאר גוטע ארבייט

ביי א באנקעט וועלכער איז פארגעקומען אין דער אנשי מינסק שוהל, זענען פאלגענדע דריי טעטיגע פרויען טוערינס פון דער ליידיס אקזילערי פרעזענטירט געווארען מיט זילבערנע בלומען באסקעטס.

מרס. זעלדין, די טשערליידי; מרס. סלוצקי, די וויצע-פרעזידענטין, און מרס. לאיעווסקי.

ביי דער געלעגענהייט איז איבערגעגעבען געווארען טויזענט דאלאר צו דער שוהל, און מר. דזשעקסאן, דער פרעזידענט, האט באדאנקט די ליידיס אוקזילערי פאר דער גוטער ארבייט, וועלכע זיי טוען אין באצוג דער נייער שוהל, און העלפען איר פארפארטיגען.

אידיש מיידעל לייענט א בוך, און געהט שפילען די העלדינס ראלע

א טאג פון איבערגעלעבטע שרעק און ציטערניש איז געוועזען ביי דער אייזענבערג פאמיליע פון אסינגטאן עוועניו, וועמענס עלף יעריגע טאכטער, דאראטי, האט איבערגעלאזען א צעטעלע, אז זי געהט ווערען זעלבסטשטענדיג אין לעבען, און איז פארשוואונדען פון דער היים.

די עלטערען וועלכע האבען געהאט פארגעניגען פון זייער קינד וואס לערענט זיך אזוי גוט, פארשטעהען ניט ווי אזוי זייער קינד האט געקענט פאסען אזא באשלוס, אבער ווי די מוטער ערקלערט, האט דאראטי שבת געלעזען א בוך. זי האט שטארק גערעדט וועגען דעם בוך, און געוואלט שפילען די זעלבע ראלע. זי האט דארום צוזאמענגענומען אירע זאכען און פארשוואונדען פון דער היים.

דורכ'ן ראדיא האט מען געלאזען וויסען וועגען דעם עלף יעריגען קינד, וואס איז אוועק פון דער היים, און מען האט זי געפונען אין האמילטאן, נעכטען פרי.

דאס קינד איז געבראכט געווארען צוריק אין שטאדט.

לכבוד-ספעשעל-
ראש השנה
הענט טיילערד
סוטס און טאפ קאוטס

פריינט און קאסטומער!

איהר קענט נאך קריגען אויף יום טוב געמאכט אייער סוט אדער טאפ-קאוט אזוי גוט ווי אין מיטען יאהר, און צו ביליגע פרייזען. טראגט קאסטומער ארבייט, און האט א יאהר פון פראספעריטי.

א שנת ברכה ושלום, לאלתר לחיים.

אייער פריינט,

C. L. ZWICKEL
Custom Tailor and Designer
606 Dundas St. W. Toronto
Tel. TRinity 3122w
Established 1898

ימים נוראימדיגע נייעס פאר דער וועסט

די קאנגרעגיישאן

מהזיקי בני ישראל

דאווענט היינטיגעס יאהר ווי אלע יאהר אין ראיאל-טעמפעל האל. מיר האבען היינטיגעס יאהר די בעסטע בעלי תפלות, ווי אויך די שעהנסטע רעדנער. טיקעטס בלויז מענער 2 דאלאר, פאר באיס צו 1 דאלאר און פרויען 1 דאלאר.

צו באקומען יעדען טאג אין 49 אסינגטאן עוועניו, און ערב יום טוב אין האל, קאנער קווין און דאווערקאורט.

ראבינו אורווינג בערגער פון שיקאגא בית המדרש לתורה וועט רעדען ביידע טעג ראש השנה און יום כפור.

קאנגרעגיישאן שערי צדק

פיעלע טאראנטאר פאמיליעס האבען זייערע קרובים און באליעבטע אויפ'ן היילינגען ארט פון דער רוסישער שוהל וואו אלע וועלען זיין צופרידען צו זעהן ווי אזוי דאס היילינע ארט איז געפיקסט און באשעהנט געווארען.

זונטאג 14-טען סעפט.

10.30 פריה

וועט פארקומען די צערעמאניע פון תקנת השבילין, א כבוד פאר די לעבעדיגע אויך פאר די טויטע.

אדרעס ראזלאן עוועניו

מודעה רבה לאוריתא

דעם מוצאי שבת קודש נאך סליחות

וועט אין דער

תלמוד תורה עץ חיים 68 דיארסי סט.

פארקומען

א סיום אויף די מסכת בבא מציעא מיט תוספות

וואס די תלמידים פון דער ישיבה האבען מסיים געוועזען

אלע אידען, ביי וועמען די תורה איז טייער, און וועלכע ווילען האבען דעם עונג רוחני בייצוואוינען די שמחה של מצוה, זענען געבעטען צו קומען באשיינען די שמחה.

מיט אכטונג,

פרעזידענט און קאמיטע

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

וויכטיגע נייעס פאר אלע אידען! — א נייע שול ווערט געעפענט, וואו מען וועט דאווענען א גאנץ יאר, און וועט באקאנט זיין אלס —

„בית הכנסת שומרים לבוקר"

קארנער סאסעקס און בראנזוויק עוו.

מיר האבען ארענזשירט צוויי גוטע בעלי תפלות פאר די ימים נוראים און גאנץ יום טוב, וועלכע וועלען אייך פארשאפען דעם אמת'ן תענוג הרוחני, און חוץ לזה איז די שול פראכטפול דעקארירט און לופטיג, אז עס איז פשוט א פארגעניגען.

סליחות וועלען געזאגט ווערען מוצש"ק 12 א זייגער
טיקעטס 2 דאלאר — צו באקומען יעדען אווענט פון 6 ביז 11, און זונטאג א גאנצען טאג.

די קאמיטע

נאך א כלה-מיידעל פארשוואונדען

גליידיס דזשענער, פון 523 קינג סטריט וועסט, איז אוועק פון איר הויז זייט דעם צווייטען סעפטעמבער, און די עלטערען וויסען ניט וואו זי איז.

די פארשוואונדענע איז 17 יאר אלט און ווי די מוטער גיט איבער, האט זי איר קינד'ס פארשוואונדען ווערען געהאלטען בסוד, ווייל זי האט געגלויבט, אז דאס קינד וועט באלד צוריקקומען, אזוי אבער ווי עס איז שוין א וואך, און זי קומט ניט, האט זי געבעטען די פאליציי אז זי זאל איר העלפען אויסגעפינען דאס מיידעל.

דערווייל טומלט זיך די פאליציי ווייל בלויז אין די לעצטע עטליכע טעג זענען א ריהע קינדער פארשוואונדען פון זייערע היימען.

ארבייטסלאזע רעדזשיסטרירען זיך ביי וואדרס

די ארבייטסלאזע, וועלכע זוכען ארבייט אין שטאדטישע פלעצער, דארפען זיך רעגיסטרירען אין זייערע ווארדס, אין וועלכע זיי וואוינען. דאס איז דער נייער פלאן ווי אזוי צו קריגען שנעלערע מיטלען צו פארלייכטערען די ארבייטסלאזיגקייט. צו דער זעלבער צייט וויסען ווי אזוי די באפעלקערונג ארבייט.

רעדזשיסטריישאן פלעצער אין יעדען ווארט וועלען געעפענט ווערען קומענדע וואך, אום צו האבען גענויע ליסטען וועגען די ארבייטסלאזע.

פריזאנערס פרעהען זיך אומזיסט

הונדערט און זעכציג פריזאנערס האבען דאנערשטאג פארטאג געהאט אן אומזיסטע פרייד פאר א האלבער שטונדע צייט, ווען א פייער האט אויסגעבראכען אין זייער פריזאן אויף קינג סטריט וועסט.

ווען דער צווייטער פייער אלארם איז געגעבען געווארען, האבען אלע ארונטערמארשירט אין יארד. די פייערלעשער זענען אנגעקומען און די ארבייט האט זיך אנגעפאנגען.

די פריזאנערס זעהענדיג די פלאמע און וויסענדיג, אז די געביידע איז א אלטע, האבען זיך געפרעהט, פיעליכט וועט פאסירען א נס און זיי וועלען האבען אביסעל פרייהייט.

די פרייד איז אבער געוועזען אומזיסט, ווייל די פייער-לעשער האבען באקומען דאס פייער אונטער קאנטראל, אזוי שנעל ווי די פלאמען זענען פארלאשען געווארען, האט מען זיי צוריקגעפירט אין די צעלס.

א ראל קאל איז געמאכט געווארען און אלע פריזאנערס זענען געוועזען אויף זייערע פלעצער.

נאכ'ן פייער-האבען א סך אויסגעדריקט באדויערען, וואס דער ספעקטאקעל איז אזוי שנעל פאראיבער, און פיעלע האבען געדאנקט דערפאר וואס זיי זענען בלויז אפגעקומען מיט שרעק. ווייל די צייט איז א שלעכטע, און עס איז זיך ניטא צו וואס צו נעמען. אין פריזאן איז מען דערווייל באזארגט מיט עסען און שלאפען.

מארגען געהט מען צו סליחות

מארגען אווענט וועלען די טירען פון די היגע שולען ווידער געעפענט ווערען, און דער עולם וועט זיך פארזאמלען צו די ערשטע סליחות, אנהויבענדיג דערמיט זיך צוגרייטען צום נייעם יאר.

די שולען זענען צוגעגרייט פאר די מיטגלידער, וועלכע וועלען קומען דאס יאר מיט שווערערע הערצער, בעטען פאר בעסערע צייטען, און פאר פרייערער איינוואנדערונג, אום ניט צו זיין אפגעריסען פון זייערע אייגענע.

די מיקאל שוהל איז איבערגעארבייט איבערגעריינינגט און איז היינט צו-טאג די שעהנסטע שוהל אין שטאדט.

די אנשי ענגלאנד שוהל, די יוניווערסיטי שוהל, די אסטראוצער שוהל, ווי-אויך די בית יעקב שוהל, און א ריהע אנדערע שוהלען זענען צוגעגרייט צו סליחות. א נייע שוהל ווערט ערעפענט אין 94 קלינטאן סטריט, און אין סטענדערד טעאטער וועט מען אויך זאגען סליחות, אנהויבענדיג מארגען צוועלף א זייגער ביינאכט.

אין בראנזוויק תלמוד תורה דאווענט מען דאס יאר ווי אלע יאר, און אין מושב זקנים איז פרייער איינטריט צו סליחות.

ווערט געזוכט

מאריס אייזענבאך ווערט געזוכט צוליעב זעהר א וויכטיגען ענין. ווער עס ווייסט וועגען אים, איז געבעטען צו מעלדען צו הרב גארדאן, בעווערלי סטריט.

לשמוע אל הרנה ואל התפילה

בית הכנסת אנשי ענגלאנד

מאכען באקאנט צו אלע טאראנטאר אידען, דאס דער בארימטער און אונזער אלעמענס באליבטער

— חזן —

ר' עקיבא בערענשטיין

וועט זאגען סליחות און דאווענען

ראש השנה, יום כפור און סוכות

מיט אן ערשט-קלאסיגען איינשטודירטען כאר, אונטער דער פיהרערשאפט פון דעם בעסטען טאראנטאר כאר דיריגענט ה. ריגעלהויפט.

עס איז איבריג פאר אונז צו לויבען חזן בערענשטיין. אלע וועלכע האבען איהם געהערט דאווענען, ווייסען אז טאראנטא האט-נאך אזא חזן ניט געהערט. מיר זענען זיכער, אז קיין גרעסערן עונג יום טוב קען ניט זיין ווי צו הערען חזן בערענשטיין מיט זיין געשולטער, זיסער טענאר שטימע, זאגענדיג די ימים נוראים'דיגע הארציגע תפילות.

מיר האבען זעהר א קליינע צאהל טיקעטס צו פארקויפען און דארום ווער עס וויל געניסען דעם פארגעניגען פון הערען חזן בערענשטיין, מוז זיך באצייטענס באזארגען מיט טיקעטס.

טיקעטס ווערען פארקויפט אין שוהל יעדען אווענט, און ערב ראש השנה א גאנצען טאג.

סליחות זאגען וועט קאסטען בלויז 25 סענט

די וועלכע האבען געקויפט בילעטען, וועלען צו סליחות אריינגעלאזען ווערען פ ר י י.

תלמוד תורה בראנזוויק עוו.
9 בראנזוויק עוועניו

אלע וואס האבען מיט אונז געדאווענט לעצטען יאהר וועלען עדות זאגען אויף דעם עונג רוחני וואס זיי האבען געהאט פון אונזערע גוטע בעלי תפילות און אלע באקוועמליכקייטען.

מיט פארגעניגען לאזען מיר וויסען דאס אויך דיזע ימים טובים וועט ר'

וואלף גאלדבערג

זיין דער "בעל שחרית" וואס מיט זיין הארציג דאווענען דערמאנט ער אונזער אלטע היים... וואס דאס גיט צו יעדען א התעוררת הנפש.

ר' זעליג זעלדין, בעל מוסף

מיט זיין אנגענעמער שטימע און א נותן טעם לדבריו, און זיינע משוררים גיבען צו הארמאני.

און אויך דער באוואוסטער חזן **ר' אברהם קאלאמבי** וועט האלטען א באלערנענדע רעדע מעניני דיומא. און אויך זיין דער בעל תוקע.

חוץ לזה האבען מיר היי-יאהר פראכטפול דעקארירט דעם האל, אז עס איז א פארגעניגען צו זעהען עס.

מיר בעטען יעדען, וואס וויל קויפען טיקעטס, ניט צו ווארטען ביז דער לעצטער שעה, אום צו געבען א געלעגענהייט צו עמפאנגען דעם יום טוב מיט הרחבת הדעת.

ווינשענדיג אלע אידען בכל מקום שהם א כתיבה וחתימה טובה.

מיט אכטונג,

די הויז קאמיטע,
גרשון סאלוויי, טשערמאן.

נ. ב. סליחות מש"ק, 12 א זייגער פינקטליך.
טיקעטס צו $2 און $3 זענען שוין צו באקומען אין אפיס, 9 בראנזוויק עוו. טעלעפאן קינגסדייל 8230

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

אום צו האבען אן עונג יום טוב, קומט היינטיגען יאהר דאווענען ימים נוראים אין דער שעהנער, ליכטיגער **קיעווער שוהל, 25 בעלוויו עוו.** וואו עס וועט דאווענען דער אלעמען באקאנטער און גוט באוואוסטער **חזן צבי הירש ליטוואק** מיט א גוט איינגעשטודירטען כאר.

טיקעטס קען מען שוין באקומען יעדען אווענט ביים שמש אין שוהל זונטאג דעם גאנצען טאג וועט א קאמיטע פארקויפען טיקעטס.

איינטריט צו סליחות פ ר י י.

די קאמיטע

שאו סט. שוהל בעלוואודס פארק האלל

מיר לאזען וויסען אלע אידען פון טאראנטא דאס די **שאו סטריט שוהל** האט אויפגעפיקסט א פראכטפולען האל אין בעלוואודס פארק מיט אלע מאדערנע איינריכטונגען: טשעקינג רום, קיטשען, פיינע דישעס, ווי אויך באזונדערע מיטינג רומס.

מיר זענען אפען פאר ביזנעס. אונזער האל איז פאסיג פאר חתונות, בר מצוה פארטיס, מיטינגען און אלע אנדערע אונטערנעמונגען.

מיר באריכטען אויך דאס **ראש השנה, יום כפור און סוכות** וועלען מיר דאווענען אין גרויסען לופטיגען האל, אינ'ם סענטער פון בעלוואודס פארק. מיר האבען אנגאנזשירט דעם באוואוסטען יונגען חזן **מ. סניידער** און אנדערע גוטע מתפללים. וועלכע ווילען פאר'ן כלל ישראל אויסבעטען א גוטען יאהר. טיקעטס צו באקומען ביים שמש פון שוהל, מר. אראנאוו.

פרעגען פאר מר. אראנאוו, טעלעפאן לייקסייד 2977W

אפיסערס און קאמיטע

גרויסע ערעפענונג פון א נייער שול

טאראנטאר אידען ווערען געלאדען צו קומען זיך באטייליגען אין דער שמחה פון דער ערעפענונג פון א נייער לופטיגער שוהל אין

94 קלינטאן סט. זונטאג, סעפט. 14

2 א זייגער פונקט

אן ארקעסטער מוזיק איז צוגעגרייט, און גוטע רעדנער וועלען אדרעסירען דעם עולם.

סליחות וועט געזאגט ווערען שבת נאכט פריי. אלע זענען געלאדען.

ראש השנה, ויום כפור, סוכות

וועלען מיר דאווענען מיט די בעסטע בעלי תפילות. טיקעטס צו באקומען פון 9 פרי, ביז 10 אווענט, אין שוהל, **94 קלינטאן סטריט,**

די קאמיטע.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

אויב איהר ווילט האבען אן עונג יום טוב, קומט היינטיגען יאהר דאווענען ימים נוראים אין דער שעהנער, ליכטיגער

מינסקער שוהל, 10 סט. ענדריו סט.

וואו עס וועט דאווענען דער אלעמען באקאנטער און גוט באוואוסטער

חזן ר' דוד גליק

מיר מאכען אויך באקאנט, אז עס איז ביי אונז פאראן א גרויסער און ליכטיגער האל פאר אייערע באקוועמליכקייטען, און קינדער קערידזשעס און אזוי ווייטער.

טיקעטס קען מען שוין באקומען יעדען אווענט אין שוהל.

איינטריט צו סליחות פ ר י י.

אויך מאכען מיר באקאנט, אז די נייע שעהנע און מאדערנע שוהל נעמט אויף נייע מעמבערס, פריי אהן פארשלאגס געלט ביז נאך אלע ימים טובים.

די קאמיטע.

לשמוע אל הרינה ואל התפילה

פאטראנייזט דעם **מושב זקנים**, וואו עס דאווענען צוויי גוטע בעלי תפילות

ראש השנה, יום כפור וסוכות

די וועלכע וועלען דאווענען מיט די זקנים, וועלען זיין זיכער אויסצובעטען א גוט יאהר. **סליחות פריי**

טיקעטס בלויז 1 דאלאר — צו באקומען אין 31 סיסעל סט.

קאנגרעגיישאן גואל צדק

יוניווערסיטי עוו. שול

ראביי סעמיועל סעקס — ראביי
קאנטאר א. בארקין — חזן

פאר די ימים נוראים

די טיקעט-קאמיטע וועט זיין אין שול שבת אווענט, סעפט. 13" און יעדען אווענט אין דער וואך ביז יום טוב.

מעמבערס זענען געבעטען גלייך ארויסצונעמען זייערע טיקעטס.

סעקרעטערי'ס אפיס — 174 בעווערלי סטר. טעלעפאן טריניטי 0674.

לעזט דעם אידישען „זשורנאל"

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

ווער עס וויל האבען אן עונג יום טוב און צו דער זעלבער צייט זיך אויסבעטען א גוט יאהר, זאל קומענדע ימים נוראים דאווענען אין דער

תלמוד תורה עץ חיים
68 דיארסי סטריט

וואו די בעסטע בעלי תפלות זענען אנגאזשירט געווארען

איהר וועט האבען אן עונג יום טוב צו דאווענען אין א בילדינג וואס איז איינגעארדענט מיט אלע באקוועמליכקייטען. און א גוט יאהר וועט איהר זיך אויסבעטען בזכות, וואס צו דער זעלבער צייט שטיצט איהר דעם הייליגען אנשטאלט. אין וועלכען עס ווערט געגעבען א אידישע ערציהונג צו הונדערטער קינדער פון וועלכע די גרעסטע טייל זענען און לערנען אומזיסט אהנע צאלונג.

אויך זענען פאר היינטיגע ימים נוראים אנגאזשירט געווארען די בעסטע בעלי תפלות צו דאווענען אין דעם גרויסען פראכטפולען האל פון דער תלמוד תורה.

דער פרייז פון טיקעטס איז 1 און 2 דאל.

אזעלכע באקוועמליכקייטען ווי עלעקטריק פענס. א גרויסער שעהנער יארד, און א ווארענדע פאר די קינדער קענט איהר אין קיין אנדער פלאץ נישט האבען.

קומט און בעט זיך אויס **א כתיבה וחתימה טובה.**

פרעזידענט און קאמיטע

לאיער מאריס ש. מילסטאן

באריסטער, סאליסיטאר און נאטארי פאבליק.

סטענדערד טעאטער בילדינג

287 ספעדיינע עוו. טעל. טריניטי 4666

אבען אווענטען. דאון־טאון אפיס, 394 בעי סט. טעלעפאן עלגין 6002.

רעזידענץ טעלעפאן טריניטי W 4022.

הענרי ס. ראזענבערג

און קאמפאני

באריסטערס, סאליסיטארס א. ז. וו.

703—702 פעדעראל בילדינג.. 85 ריטשמאנד סטריט

טעלעפאנס: עדלייד 1387 — 1386. אווענטען: היילענד 9415.

און אז איצט זענען פארבונדען מיט אים

האריס ג. בריסטאן און לעאנארד ס. סמיט

לאיער ניוזמאן

אפיס: 4 ריטשמאנד סטריט איסט ELGIN 1305

רעזידענס 16 הופער עוו. טעל. טריניטי W 9329.

טעלעפאן עדלייד 9768. הויז טעל. טריניטי W 3195

לאיער דזשאזעף מ. גארדאן

באריסטער, סאליסיטאר, נאטארי פאבליק.

האט געמופט זיין אפיס אין:

300A דאמיניאן בילדינג

465 בעי סטריט, בעי און אלבערט סטריטס

אפיס:
45 ריטשמאנד סט. וועסט
705 סענטראל בילדינג

אפיס טעלעפאן:
ווייווערלי 2211
הויז טעלעפאן טריניטי 7461.

לאיער ב. ווינבערג ב.א.

באריסטער, פאליסיטאר, נאטערי פאבליק

געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.

מארגיידזשעס געקויפט.

הערצל ראטענבערג

מאכט באקאנט אז די געוועזענע פירמע פון ראזענבערג און ראטענבערג איז איצט אויפגעלייזט, און אז ער האט געעפנט א נייעם אפיס אויף

901 סטערלינג טאוער בילדינג

קארנער בעי און ריטשמאנד סט.

אפיס טעל.: עלגין 1611. וואוינונגס טעל. קינגסדייל 7845

לאיערס דזש. גלעס און אי. פי. דיסלער

— פון —

גלעס, דיקלער און קא.

רום 501 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.

אפיס טעלעפאן עלגין 5512

אלגעמיינע, ציווילע און קרימינעלע לאו־פראקטיס

געלט געליען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס

דער לאו אפיס פון

דייוו שער ב. א.

געפינט זיך יעצט אין

45 ריטשמאנד סט. (געגענאיבער סימפסאנס)

סוויט 301 סענטראל בילדינג
עלגין 7600

ביזנעס טעלעפאנען:
דאנטאון, עדלייד 2544
אפטאון, טריניטי 1652

בראון און סמיט

לאיערס

394 בעי סטריט

514 דאנדעס סט. וועסט, קאר. ספאדיינא עוועניו

אונזער נייער אפטאון אפיס אויף 514 דאנדעס סטריט וועסט, קארנער ספאדיינא עוועניו, איז איצט אפען. דיזער אפיס וועט זיין אפען אין די אווענטעס.

געלט געליען אויף מארטגעדזשעס אויף 6 פראצענט

רעזידענס טעלעפאנען:
א. ת. בראון, הילקרעסט F 8146
ס. א. סמיט, עדלייד 7674.

מאכט ניט קיין מיסטייק

אי. ראטמאן
העט און קעפ סטאר

388 קאלעדזש סטריט

טעלעפאן טריניטי W 1852.

(ניער בארדען)

אייער אלטער באוואוסטער העט און קעפ סטאר פון שטאדט, וועט ווייטער צופרידענשטעלען דעם אידישען עולם מיט העטס און קעפס, אזוי גוט ווי אלע יאר. איך האב אימפארטירט די לייטעסט סטייל פון אלע סארטען העטס און קעפס פאר מענס און באיעס. אויך הארטע העטס.

פארגעסט ניט און קומט צו אייער באקאנטען העט און קעפ סטאר.

מיט פרייזען וועלען מיר אדורך קומען.
איך ווינש אייך אלעמען א גוט יאר.

לכבוד הרבנים דפה טאראנטא

מיר, די "אגודת ישראל מחזיקי הדת", וואס אונזער אויפגאבע איז נאר יהדות וכשרות, פאדערען פון אייך, רבנים, אין נאמען פון דער תורה הקדושה, דאס איהר זאלט אפשטעלען דעם חילול שבת וחילול הקדש פון פלייש פירען אום שבת. זעהט אז אויך די ניו־יארקער רבנים האבען אויף זייער קאנווענשאן לעצטע וואך מרעיש עולם געווען צוליעב דיזע פרצה פון פלייש פירען שבת. עס איז איבערצייגט געווארען אז אנדערע חילול שבת זענען פאלגען פון דעם חילול שבת בפרהסיא און די ערשטע החלטה זייערע איז געווען אז דאס מוז אומבאדינגט אפגעשטעלט ווערען. און איהר, טאראנטאר רבנים, פארוואס שווייגט איהר? פארוואס טוט איהר גאר נישט צו דעם? עס איז א פאקט אז איהר קאנט דאס לייכט אויספירען ווען איהר זאלט נאר וועלען. און פארוואס זאלט איהר נישט וועלען?

זעהט, רבנים, איהר זאלט אנפאנגען עפעס צו טאן בעניני עדות. זאל די שטאדט נישט האבען צו זאגען דאס איהר צייגט נאר אייער כח ביי דער טשיקען פראגע, ווען די קהלה וויל רייסען שחיטה געלט וד"ל.

מיט דרך ארץ

„אגודת ישראל מחזיקי הדת בטאראנטא".

לאיער עדווארד לאזארעסקא ב.א.

באריסטער און סאליסיטאר

901 קאנקורס בילדינג. טעל. עדלייד 3608.

געלט צו לייען אויף צווייטע מארגעדזשעס.

קויפט אייערע קוילען פאר'ן ווינטער ביי דער גוט־באקאנטער קוילען־פירמע

יאנאווער קאהל קאמפאניע

מיר פארקויפען ריטייל און האלסייל אלע סארטען קוילען, ווי אויך הארטע קוילען פאר בלאוערס, וועלש קוילען פאר פורנייס און בלאוערס.

איר קענט ביי אונז קויפען די בעסטע ריידיאס אויף לייכטע טערמס.

268½ קווין סטר. וו.

אפיס טעלעפאן עדלייד 8766.
רעז. טעל.: טריניטי 8781.

LOEWS

די גאנצע היינטיגע וואך

„וואן עמבערעסינג נייט"

א קאמעדיע מיט א מעטרא אל־סטאר קעסט.

אין דער וואדעוויל פראגראם באטייליגט זיך אויך דער בארימטער קענער דער טענאר דאגלעס סטענבארי

SHEA'S HIPPODROME

בעי סטריט (סיטי האל סקווער)

מאטינע 30 און 50 סענט.

אווענטען 60 און 75 סענט.

די גאנצע היינטיגע וואך.

„רעוויו פון 20־טען יאר הונדערט"

דער היט אויפ'ן וואדעוויל סטיידזש

„אין יור בעק"

גרויסער וואדעוויל פראגראם.

THE GREATER Imperial THEATRE

אנהויבענדיג א נייע פראגראם

— א נייעם ספעקטאקל —

דזשעק ארטור'ס פרעזענטיישאן

„א גארדען פארטי"

— אויפ'ן לייוונט —

„לעטס גא נייטיו"

בארגיין מעטיני פרייזען.

„פיעז" פורנייסעס

יעדער איינער ווייסט אז די "פיעז" פורנייסעס זענען די בעסטע, און זיי דויערען פאר צוואנציג יאר צייט, און זענען גאראנטירט צו באהייצען דאס הויז, וואו מען שטעלט זיי אריין. מיר שטעלען זיי אריין פאר אייך פאר קעש אדער מאנאטליכע אויסצאהלונגען. מיר פאררי'כטען אויך אלע סארטען פורנייסעס. טעלעפאנירט דעם אידישען פארטרעטער.

מר. גאלדבערג

טריניטי J 4487

אדער קינגסדייל 8284.

צו אלע מיינע קאסטומער און אלע אידישע פרויען

פעיס ביוטי פארלאר

און יומען העיר סופליי

פון קאלעדזש סט. געפינט זיך איצט

— אין —

528 באטהורסט סט.

(נעבען קאלעדזש)

דאס פלאץ וואו איהר קריגט אייערע האר געפארבט אין אלע קאלירען. מיר נוצען די בעסטע מעטאדען. מיר האבען אויך די שענסטע שייטלען פון פאריז, צו ביליגע פרייזען.

טעלעפאן טריניטי 2517

פארגעסט ניט! פארגעסט ניט!

אז דער באליבטער טאראנטא'ס עמוד קינסטלער

חזן בערנארד

וולאדאווסקי

מיט זיין וואונדער־בארען כאר
פון 30
פערזאן
דאוונט
ראש השנה
יום כפור
און סוכות

אין דער עלטסטער
באוואוסטער
און פאפולערסטער
מיקאר
שוהל
בית מדרש
הגדול
חברה תהלים

איהר האט נאך א געלעגנהייט יעצט צו קריגען א בעסערען פלאץ.

טיקעטס פון 2 דאלער און העכער

צו באקומען א גאנצען טאג ביז 10 אין אווענט

די שול איז ניי געפיינט, אויסגעפוצט און גוט ווענטעלירט.

ROYAL ALEXANDRA

אין וואך בלויז
אנהויבענדיג מאנטאג
סעפטעמבער 15

צוויי מאל טעגליך 2.30 נ. מ. און 8.30 אווענט.

אין „אל־טאקינג" בילד

ד. וו. גריפיט'ס „לינקאלן"

מיט

וואלטער האוסטאן

און אונא מארקעל

טרילענד
דראמאטיש
באצויבערענד
ראמאנטיש
אנגענעם
הומאר

עס איז מענשליך —
א מעכטיגער
ספעקטאקעל גרעסער ווי
"די בוירט אף איי ניישאן"

די ראטמאן העט סטארס
פון ספעדיינע עוו.

האבען זיך פאראייניגט צו מאכען א גרויסען סייל ביז יום טוב. מיר ווילען איבערצייגען אלע אידען פון טאראנטא אז מיר האלטען די שענסטע און בעסטע העטס, דערפאר מאכען מיר יעצט א גרויסען

אדווערטייזינג סייל

אימפארטירטע העטס, לייטעסט סטיילס, סילק ליינינג

רעגולאר 4.00 — — — סייל פרייז $2.50

רידזשענט פאר פעלט, רעג. $4.50 — — — סייל פרייז $2.95

דזשענואין בארסאלינא, סטענדערד פרייז $8.00 — — סייל פרייז $6

הארטע העטס $1.95, ענגלישע הארטע העטס, סילק ליינינג, רעג. $6: סייל פרייז $3.95, שווארצע פלושענע העטס, רעג. $6, סייל פרייז $3.50, עסטרייכישע וועלאור העטס, רעג. $12, סייל פרייז $7, און נאך אנדערע העטס צו ספעציעלע פרייזען.

קעפס פון 60 סענט און העכער

קומט וואס פריער וועט איר זיכער זיין צופרידען.

ראלף ראטמאן

339 ספעדיינע עוו. (קאר. באלדווין סט. די זעלבע זייט פון אידישען טעאטער.

סעם ראטמאן

350 ספעדיינע עוו. (קארנער סט. ענדריו סט.

מודעה פון הרבנים דפה טאראנטא

מיר זענען מודיע צו אלע אידען, אז אלע סארטען געבעקסען, ברויט, קייקס, א. ז. וו., וואס ווערט געבאקען שבת איז **אסור** א גאנצע וואך צו עסען ווי **חזיר ממש**.

יעדער איד דארף געווארענט זיין ניט אריינצולאזען אין זיין הויז אזא סארט געבעקס **דערמיט ניט צו פארטארפענען דאס גאנצע הויז מענשען און כלים, און ניט אריינברענגען אומשולדיגע קינדער אין דער סכנה.**

פאלגענדע דריי בעקער באקען אום שבת: —

1. **ליוויי, 559 דאנדעס וועסט. — זיין סטאר איז אין 74 קענזינגטאן עוו.**
2. **יונייטעד בעקערס, אהרון לאדאווסקי, 338 ספעדיינע עוו.**
3. **אליעזר לאדאווסקי, 274 ספעדיינע עוו.**

די בעקער יוניאן איז ווערט דערמאנט צו ווערען צום גוטען, ווייל זיי העלפען מיט אלע מעגליכקייטען איינצוהאלטען דעם חילול שבת. זיי שיקען ניט קיין ארבייטער, נאר דארט וואו מען היט שבת.

הרבנים דפה טאראנטא.

פרישע פיש־פרייזען פאר היינטיגע וואך

לעבעדיגע קארפ	18 סענט א פונט
יעלאו פיקעל	18 סענט א פונט
טויטע קארפ	12 סענט א פונט
פאיק	2 פונט פאר 25 סענט
שלייען	2 פונט פאר 15 סענט
געמישטע	2 פונט פאר 15 סענט
סאקערס	6 סענט א פונט

ברעדפארד פיש קאמפאני

ס. ווינבערג, מענעדזשער, 390 ספעדיינע עוו.

א אידישער גאראזש אין אידישן דיסטריקט

מיר פיקסען אלסדינג אין א קאר, אלע מאדעלס קארס, די בעסטע ארבייט גאראנטירט און צו מעסיגע פרייזען. שנעלע סערוויס, פרייע טאאינג. $1 וואש, אלעמייט, גאז, אויל, טייערס, טובס, "פרעס א לייט" בעטערים.

אפען 24 שטונדען.

CRANGLES GARAGE

קאלעדזש און מארקהעם סטס. טעלעפאן טריניטי 3868.